

Wiadomości **Uniwersyteckie**

32 | Nauka i ludzie

XVII Lubelski Festiwal Nauki –
międzynarodowy sukces
w czasach pandemii

42 | Nauka i ludzie

Zaktywizować kulturę studentką.
Rozmowa z Izabelą Pastuszką –
dyrektorem Akademickiego
Centrum Kultury i Mediów UMCS
Chatka Żaka

72 | Kartka z kalendarza

75 lat Muzeum Zoologicznego
Wydziału Biologii i Biotechnologii

Lubelski Piknik Naukowy

19.09.2021 r.

Fot. Bartosz Proll, Bartłomiej Wójcik

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 18** | Nasze sukcesy
- 24** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 32** | XVII Lubelski Festiwal Nauki – międzynarodowy sukces w czasach pandemii
- 42** | Zaktywizować kulturę studencką. Rozmowa z Izabelą Pastuszko – dyrektorem Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka
- 48** | Dzikie zwierzęta w miastach. Rozmowa z Michałem Zembrzyckim z Katedry Zoologii i Ochrony Przyrody UMCS
- 52** | Na drodze do doskonałości naukowej
- 54** | Czas rozwoju, czyli e-learning w pandemii

WYDARZENIA NAUKOWE

- 56** | Konferencja „Fizykochemia granic faz – metody instrumentalne”
- 57** | Noblista prof. Robert Huber z wizytą w Instytucie Nauk Chemicznych UMCS
- 58** | Sympozjum „Nauka i przemysł – metody spektroskopowe w praktyce, nowe wyzwania i możliwości”

- 59** | IV Światowe Forum Mediów Polonijnych z udziałem pracowników UMCS
- 60** | Porozumienie o współpracy partnerskiej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS z lubelskimi instytucjami kultury i edukacji
- 61** | Projekt „Innowacyjne zasoby edukacyjne w kształceniu zdalnym”

KARTKA Z KALENDARZA

- 62** | Setna rocznica urodzin doc. dr Michaliny Dąbkowskiej
- 65** | Uroczystość 50. rocznicy ukończenia studiów chemicznych
- 66** | Profesor Honorata Jakuszko
- 68** | „Jesteśmy źle, bądź mało zorientowani...” Z dziejów „Informatora UMCS” (1974–1987). Część II
- 72** | 75 lat Muzeum Zoologicznego Wydziału Biologii i Biotechnologii

SPRAWY STUDENCKIE

- 74** | IX Ogólnopolskie Sympozjum „Nauka i przemysł – lubelskie spotkania studenckie”
- 76** | Finał XII (pandemicznej) charytatywnej akcji studentów dawnego Wydziału Humanistycznego
- 77** | Konkurs tłumaczeniowy „Mistrzowie słowa”

ŻYCIE KULTURALNE

- 78** | ZTL UMCS w czasie pandemii

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin,
tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@poczta.umcs.lublin.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichocka, Ewa Kawałko-Marczuk (redaktor naczelny),
Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skąlecka

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Sara Filipiak, Monika Gabrys-Sławińska, Renata Gogol, Urszula Jackowska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Agata Kołodziej, Eliza

Komierzyńska-Orlińska, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Małgorzata Lipczyńska,
Monika Mielko-Remiszewska, Iwona Nogiej, Anna Obara-Pawłowska, Anna Pastuszka,
Artur Popławski, Tomasz Poślada

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, ntp@academicon.pl, <http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Standruk

Nakład: 700 egzemplarzy

Okładka: XVII Lubelski Festiwal Nauki, fot. Bartosz Proll

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Fot. Bartosz Proń

Nowy rok akademicki na UMCS

1 października rozpoczął się rok akademicki 2021/2022. W tym dniu na dwunastu Wydziałach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Wydziale Zamiejscowym UMCS w Puławach odbyły się immatrykulacje studentów pierwszego roku studiów. Podczas uroczystości żacy zostali oficjalnie włączeni w poczet społeczności akademickiej UMCS. W związku z aktualną sytuacją epidemiczną immatrykulowani byli tylko przedstawiciele studentów, którzy osiągnęli najlepsze wyniki w procesie rekrutacji. Pozostałe osoby, które nie brały udziału w uroczystościach stacjonarnie, mogły śledzić ich przebieg podczas transmisji online.

W roku akademickim 2021/2022 naukę na pierwszym roku studiów w naszej Alma Mater rozpoczęło ponad

7100 studentów, w tym blisko 650 obcokrajowców reprezentujących 38 krajów świata. Łącznie na naszym Uniwersytecie kształcić się będzie ponad 18 500 osób.

Zgodnie z decyzją władz rektorskich nowy rok akademicki ma w pewnym stopniu przypominać kształcenie i pracę sprzed pandemii oraz uwzględniać stacjonarną formę nauczania. W tym kontekście szczególnie istotna jest troska o wspólne bezpieczeństwo. Dlatego też rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski w słowie skierowanym do studentów zwrócił się z apelem o szczepienie się przeciw koronawirusowi:

„Zależy nam wszystkim na powrocie do normalności. Ta normalność w wydaniu akademickim to powrót studentów w mury uczelni.

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Jako władze rektorskie robimy wszystko, co w naszej mocy, żeby to się udało, ale liczymy również na znaczący odzew ze strony studentów, tym bardziej, że województwo lubelskie znajduje się w niechlubnym gronie jednostek administracyjnych o najniższym poziomie wyszczepienia mieszkańców. Dlatego, drodzy studenci, powrót do tradycyjnej formy funkcjonowania akademickiego miasta, uczelni oraz instytucji leży w naszych rękach. Tym bardziej zachęcam do szczepień przeciwko koronawirusowi. Wykażmy się solidarnością – zaszczepienie się to nie tylko ochrona przed poważnym przebiegiem choroby w przypadku zachorowania nas samych, ale także większy poziom bezpieczeństwa naszych rodziców, dziadków czy przyjaciół.

Na progu nowego roku akademickiego studentom, doktorantom oraz pracownikom Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej życzymy dużo zdrowia, powodzenia w nauce oraz powrotu do normalnego funkcjonowania w życiu osobistym, rodzinnym i zawodowym.

Redakcja „Wiadomości Uniwersyteckich”

Fot. Bartosz Prohl

„Przystanek szczepienie” – wspólny wysiłek zwiększa szansę na sukces

Wraz z początkiem roku akademickiego, z inicjatywy Związku Uczelni Lubelskich (UMCS, UP, PL, UM) i Wojewody Lubelskiego, przy udziale Prezydenta Miasta Lublin, Zarządu Transportu Miejskiego, Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie oraz II Lubelskiej Brygady Obrony Terytorialnej, została zorganizowana akcja „Przystanek szczepienie”.

27 września podczas briefingu prasowego w Centrum Symulacji Medycznej Uniwersytetu Medycznego podpisano porozumienie o współpracy dotyczącej wsparcia akcji szczepień przeciwko COVID-19. W spotkaniu uczestniczyli: wojewoda lubelski Lech Sprawka, prezydent Lublina Krzysztof Żuk, rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski, rektor Uniwersytetu Medycznego prof. Wojciech Załuska, rektor Politechniki Lubelskiej prof. Zbigniew Pater, prorektor Uniwersytetu Przyrodniczego prof. Urszula Kosior-Korzecka, dyrektor ZTM Grzegorz Malec, prezes Zarządu MPK Tomasz Fulara oraz dowódca 2. Lubelskiej Brygady Obrony Terytorialnej płk Tadeusz Nastorowicz. Myślą przewodnią briefingu było hasło „Gramy razem” i tę wspólnotę działań podkreślano wielokrotnie.

W ramach inicjatywy w punkcie szczepień w Centrum Symulacji Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie odbyły się szczepienia preparatami firm Pfizer BioNTech oraz Johnson&Johnson dla studentów i pracowników lubelskich uczelni wyższych, ich rodzin, a także dla wszystkich mieszkańców Lublina zainteresowanych szczepieniem. W ciągu pierwszych dni Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne podstawiało dedykowany autobus, który pokonywał specjalną trasę zlokalizowaną przy lubelskich uczelniach wyższych i dowoził zainteresowanych na miejsce. Została uruchomiona specjalna infolinia, gdzie osoby z niepełnosprawnościami mogły zamówić transport na miejsce szczepień. W ramach współpracy z Zarządem Transportu Miejskiego w autobusach komunikacji miejskiej na monitorach LCD były wyświetlane spoty akcji #SzczepimySię i zostały w nich zamieszczone plakaty promu-

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

jące inicjatywę w różnych wersjach językowych. Dzięki uprzejmości Wojsk Obrony Terytorialnej i wolontariuszy zapewniony był prawidłowy przebieg wydarzenia.

Pierwsze trzy dni akcji szczepień (tj. 30 września, 1 i 4 października) zakończyły się sukcesem – zostało zaszczepionych 496 osób, niekiedy kolejka zainteresowanych sięgała 70 osób. Dzięki takim akcjom będziemy mogli szybciej i bezpieczniej wrócić do tradycyjnej formy funkcjonowania akademickiego miasta i uczelni.

W związku z dużym zainteresowaniem akcja została przedłużona. Szczepienia odbywają się w każdy czwartek i piątek do końca października w godzinach 9.00–16.00 w Centrum Symulacji Medycznej UM (ul. Chodźki 4). Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Uczelni. Zapraszamy.

Dariusz Gawel

Uroczystość nadania auli III na Wydziale Ekonomicznym UMCS imienia Lesława Pagi

28 września na Wydziale Ekonomicznym UMCS odbyła się uroczystość nadania auli III imienia dr. Lesława A. Pagi.

Sylwetkę patrona przedstawił dr Mirosław Łoboda. Lesław A. Paga jest jedną z najważniejszych postaci przemian gospodarczych w Polsce i twórcą rynku kapitałowego w naszym kraju, współtwórcą Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, był pierwszym przewodniczącym Komisji Papierów Wartościowych i prezesem firmy Deloitte&Touche. W Lublinie – miejscu, w którym studiował i brał udział w protestach Solidarności, został więc uhonorowany w szczególny sposób.

Podczas uroczystości nadania imienia i odsłonięcia tablicy pamiątkowej wstęgę przecięli: Marek Dietl – prezes Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, Maciej Trybuchowski – prezes Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i dr hab. Mariusz Kicia – dziekan Wydziału Ekonomicznego. Obok tablicy pamiątkowej zawisał dzwon, którego dźwięk będzie symbolicznie rozpoczynał oraz kończył każdą z sesji egzaminacyjnych. Dzwon jest wzorowany na tym, który zdobi salę notowań GPW.

Druga część uroczystości odbyła się w Centrum ECO-TECH-COMPLEX. W panelu „Digitalizacja, e-commerce i nowe technologie – czy polska gospodarka jest innowacyjna?” wzięli udział: Maciej Trybuchowski – prezes Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A., Anna Wiącek-Kocot – partner w Zespole Strategii

i Transformacji IT w Deloitte, dr Mariusz Sagan – dyrektor Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublina, Małgorzata Jarczyk-Zuber – dyrektor ds. innowacji Wirtualnej Polski Media S.A., Aleksandra Gren – członkini Rady Nadzorczej mBank S.A., dr Kamil Filipek z Katedry Socjologii i Metodologii Badań Społecznych UMCS, Marcin Petrykowski – prezes Zarządu firmy Atende S.A. oraz Rafał Brzoska – prezes InPost.

Ważnym punktem uroczystości było wręczenie Nagrody Lesława A. Pagi, która jest przyznawana przez Fundację im. Lesława A. Pagi i stanowi formę upamiętnienia osoby i dzieła jej patrona, którego dorobek zawodowy i publiczny stanowi dla wielu punkt odniesienia. Nagroda przyznawana jest przedsiębiorcom, działaczom gospodarczym i publicznym lub instytucjom, które w szczególny sposób wyróżniają się dynamicznym i skutecznym działaniem oraz rzetelnością i zachowaniem najwyższych standardów etycznych.

Wydarzenie zostało zorganizowane przez Wydział Ekonomiczny UMCS we współpracy z Fundacją im. Lesława A. Pagi, a partnerami wydarzenia były takie instytucje jak: Asseco Poland S.A., Eques Investment Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., Investors Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych w Warszawie, Momentum sp. z o.o., Scanmed S.A., Skriware oraz Wirtualna Polska Media S.A.

Agata Kołodziej

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Konferencja prasowa ws. projektu „Reinitialise”

7 września w Lubelskim Centrum Konferencyjnym odbyła się konferencja prasowa poświęcona międzynarodowemu projektowi „Reinitialise” realizowanemu w ramach programu Horyzont 2020.

W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele władz rektorskich UMCS: prof. Wiesław Gruszecki i dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. Uczelni, a także prof. Iwona Hofman – dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS, prof. Ilona Biernacka-Ligęza – główny koordynator projektu „Reinitialise”, dr Olga Pliszczyńska-Mokijewska – dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej UMCS, prof. Benedetta Giovanola z Uniwersytetu w Maceracie (Włochy), prof. Bart Vanrumste z Katolickiego Uniwersytetu w Leuven (Belgia) oraz dr Claudio Carlone z firmy Eurocentro (Włochy).

Prof. Wiesław Gruszecki, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, rozpoczynając konferencję, wyraził radość z możliwości spotkania na żywo i podkreślił znaczenie interdyscyplinarności projektu, co z punktu widzenia doskonałości w nauce wydaje się bardzo wartościowe.

Następnie prof. Zbigniew Pastuszak, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką wskazał na zakładane rezultaty projektu „Reinitialise”: „W Lublinie i województwie lubelskim rozwija się szereg inicjatyw, które łączą siły różnych podmiotów, w tym uniwersytetów, w celu wykorzystania możliwości, które płyną z cyfryzacji procesów edukacyjnych, społecznych, ale i procesów z zakresu ochrony zdrowia. [...] Mamy nadzieję, że efekty projektu będą miały walor jak najbardziej aplikacyjny. Nasze miasto bardzo stawia na rozwój całej branży IT i różnych zastosowań technologii

oraz różnych rozwiązań z zakresu wyników tego projektu, więc liczymy na to, że Lublin dzięki temu projektowi będzie mógł się rozwijać”.

Prof. Iwona Hofman, dyrektor instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS mówiła o znaczeniu projektu dla Uczelni i instytutu: „Przyznanie projektu w ramach programu Horyzont 2020 jest docenieniem potencjału instytutu i tak to odbieram. Nisza badań komunikowania o zdrowiu wybrzmiała na tle zainteresowań badawczych pracowników naszego instytutu. Pokazuje to także interdyscyplinarny wymiar badań z zakresu komunikacji społecznej i mediów. Przyznana kwota na realizację projektu wynosi prawie milion euro i w naukach społecznych jest to kwota bezprecedensowa”. Prof. I. Hofman wskazała także, że materialnym efektem podejmowanych w projekcie działań ma być przygotowanie aplikacji lub innego narzędzia mobilnego, które umożliwi starszym osobom komunikowanie o zdrowiu za pomocą mediów cyfrowych, co jest istotne w kontekście aktualnych problemów demograficznych.

Prof. Ilona Biernacka-Ligęza, główny koordynator projektu mówiła o genezie projektu „Reinitialise”: „Nasz projekt jest oparty na wieloletniej współpracy mojej z Uniwersytetem w Maceracie i współpracy Uniwersytetu w Maceracie z Uniwersytetem w Leuven. [...] Doświadczenie Uniwersytetu w Maceracie w zakresie nauk społecznych połączone z doświadczeniem przedstawicieli z Leuven, którzy koncentrują się na nowych technologiach i wykorzystaniu ich w komunikowaniu o zdrowiu, zdecydowało o tym, że postanowiliśmy taki projekt przygotować”. Prof. I. Biernacka-Ligęza wskazała, że projekt zakłada wzmocnienie potencjału naukowego i roz-

wojowego UMCS (nie tylko kadry naukowej, ale także rozwój struktury badawczej i administracyjnej Uczelni).

Goście z zagranicy zgodnie podkreślali ogromne znaczenie interdyscyplinarności prezentowanego projektu, możliwości współpracy oraz wymiany wiedzy i doświadczeń między jego uczestnikami, a także możliwości aplikacyjnych. Ponadto zwracali uwagę na niezwykłą gościnność gospodarzy podczas ich pobytu w Lublinie oraz piękno naszego miasta.

„REINITIALISE – Preserving Fundamental Rights in the Use of Digital Technologies for e-Health Services” to międzynarodowy projekt realizowany w ramach Programu Horyzont 2020 uzyskany przez medioznawców z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS pod kierunkiem prof. Ilony Biernackiej-Ligięzy we współpracy z Centrum Współpracy Międzynarodowej UMCS.

Projekt realizowany jest w ramach instrumentu Twinning programu Horyzont 2020, którego głównym celem jest wzmocnienie określonej dziedziny badań i obszarów rozwojowych koordynatora projektu (UMCS) poprzez stworzenie powiązań z innymi instytucjami, które w tym obszarze zyskały wiodącą pozycję na poziomie międzynarodowym. Partnerami projektu są wybitne uniwersytety europejskie: Katolicki Uniwersytet w Leuven (Belgia) oraz Uniwersytet w Maceracie (Włochy), a także firma zajmująca się wsparciem w aplikowaniu i realizacji projektów europejskich Eurocentro (Włochy).

Rekordowa kwota przyznana na realizację projektu z dziedziny nauk społecznych to blisko milion euro (898 712,50 EUR). Transza przeznaczona dla UMCS wynosi 278 080,00 EUR. Grant będzie realizowany przez trzy lata, tj. od 1 stycznia 2021 do 31 grudnia 2023 r.

Głównym założeniem badawczym projektu „Reinitia-lise” jest wzmocnienie jakości badań i potencjału innowacyjnego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w zakresie projektowania i korzystania z cyfrowych technologii informacyjno-komunikacyjnych (zarówno mediów cyfrowych, jak i spersonalizowanych urządzeń i aplikacji IT). Projekt koncentruje się na wykorzystaniu nowych technologii cyfrowych w sektorze zdrowia, w szczególności na wykorzystaniu ICT w działaniach prozdrowotnych w celu wspierania aktywnego starzenia się oraz opieki profilaktycznej w sektorach żywienia i diety.

Ewa Kawałko-Marczuk

Nominacje do Nagrody im. Jerzego Giedroycia

Nagroda im. Jerzego Giedroycia, ustanowiona przez UMCS w Lublinie w 2001 r., jest przyznawana za twórczą kontynuację przesłania Redaktora Jerzego Giedroycia oraz badania nad dziedzictwem paryskiej „Kultury”. Cyklicznie do Nagrody zgłaszane są wyróżniające się monografie i wydawnictwa zbiorowe.

W tym roku spośród 23 zgłoszeń do 21. edycji Nagrody członkowie Kapituły wybrali dziewięć tytułów. W gronie nominowanych znalazły się następujące publikacje:

- Katarzyna Rembacka, *Komunista na peryferiach władzy. Historia Leonarda Borkowicza (1912–1989)*, Szczecin–Warszawa 2020.
- Pavlo Levchuk, *Trójjęzyczność ukraińsko-rosyjsko-polska Ukraińców niepolskiego pochodzenia*, Księgarnia Akademicka, Kraków 2020.
- Katarzyna Woniak, *Zwangswelten. Emotions- und Alltagsgeschichte polnischer ‚Zivilarbeiter‘ in Berlin 1939–1945*, Verlag Ferdinand Schöningh, Paderborn 2020, (*Światy wymuszone. Historia emocji i codzienności polskich robotników przymusowych w Berlinie*).
- Eryk Krasucki, „A jednak coraz silniej wierzę”. *Życie i los Witolda Kolskiego (1902–1943)*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2019.
- Tomasz Stryjek, *Współczesna Serbia i Chorwacja wobec własnej historii*, ISP PAN, Warszawa 2020.
- Tomasz Kizwalter, *Polska nowoczesność. Genealogia*, Wydawnictwo UW, Warszawa 2020.
- Jerzy Giedroyc – Bohdan Osadczyk. *Korespondencja 1950–2000*, opr. B. Berdychowska, M. Żebrowski, KEW, Wojnowice 2019.
- Aleksandra Leyk, Joanna Wawrzyniak, *Cięcia. Mówiona historia transformacji*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2020.
- Mariusz Mazur, *Antykomunistycznego podziemia portret zbiorowy 1945–1956. Aspekty mentalno-psychologiczne*, wyd. Bellona, UMCS, Warszawa–Lublin 2019.

W trakcie posiedzenia Kapituły dyskutowano o przyznaniu nagród honorowych. W poprzednich latach otrzymali ją: Kwartalnik „Akcent”, Fundacja Ośrodk KARTA, Andrzej Peciak, Bohdan Cywiński, Karol Modzelewski.

Ewelina Górka

„Zadbaj o zdrowie” – fakty, nie opinie

W Światowy Dzień Pierwszej Pomocy, tj. 11 września na placu Zamkowym w Lublinie pod hasłem „Zadbaj o zdrowie” odbył się piknik prozdrowotny. Inicjatywa miała na celu kształtowanie umiejętności podejmowania racjonalnych decyzji w zakresie ochrony zdrowia, zwłaszcza dotyczących profilaktyki prozdrowotnej oraz szczepień przeciwko COVID-19.

Podczas wydarzenia bezpłatnie prowadzone były badania profilaktyczne, konsultacje lekarskie, dietetyczne, fizjoterapeutyczne i psychologiczne. Zróżnicowany program pozwolił, aby osoby w każdym wieku mogły skorzystać z pomocy i wiedzy specjalistów w wielu dziedzinach medycyny, a także zaszczepić się przeciw COVID-19 (dzieci od 12 r.ż. i dorośli) oraz honorowo oddać krew.

W strefie wiedzy „Fakty, nie opinie” odbywały się rozmowy panelowe „Zapytaj eksperta” z wybitnymi przedstawicielami świata medycznego, którzy przedstawiali rzetelne informacje na temat szczepień przeciwko COVID-19. Podczas panelu dyskusyjnego nt. szczepień i szczepionek, moderowanego przez wojewodę lubelskiego Lecha Sprawkę, jednym z ekspertów była wirusolog i immunolog z Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS – prof. Agnieszka Szuster-Ciesielska. W dyskusji udział wzięła również Magdalena Bis – psycholog, psychoterapeuta, pracownik Biura Rozwoju Kompetencji UMCS. W trakcie pikniku każdy odwiedzający mógł skorzystać z punktu konsultacyjnego, w którym specjaliści z Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS udzielali odpowiedzi na nurtujące mieszkańców kwestie.

Organizatorem wydarzenia był Urząd Wojewódzki w Lublinie. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej był jedną z instytucji wspierających akcję, której głównym celem jest kształtowanie umiejętności podejmowania świadomych decyzji w zakresie ochrony zdrowia i profilaktyki prozdrowotnej. Patronat nad wydarzeniem objął Prezes Rady Ministrów, Minister Zdrowia, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Główny Inspektor Sanitarny.

Magdalena Drwal

Fot. Bartosz Polil

Jubileusz pracy zawodowej prof. Marii Łanczont

W dn. 9–10 września odbyło się interdyscyplinarne seminarium naukowe pn. „Glacja i peryglacja Europy Środkowej” połączone z jubileuszem pracy zawodowej prof. dr hab. Marii Łanczont z Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS. 9 września w siedzibie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego odbyło się uroczyste otwarcie konferencji, podczas którego uhonorowano Panią Profesor. Rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski, a także władze Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej oraz Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS przekazały prof. M. Łanczont symboliczne prezenty i pamiątki w uznaniu za wiele lat pracy na rzecz Uniwersytetu.

Prof. Maria Łanczont jest znanym geografem, a studia i całe życie zawodowe związała z Lublinem i UMCS. Specjalizuje się w geografii fizycznej, geomorfologii i paleogeografii. Jako nauczyciel akademicki wypromowała 120 magistrów kierunków geografia oraz turystyka i rekreacja, była promotorem 10 prac doktorskich, recenzentem w kilku przewodach habilitacyjnych i procedurach awansów profesorskich. Aktywnie działa też w wielu gremiach naukowych. Jest członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności, a w latach 2008–2011 oraz 2016–2019 należała do Komitetu Nauk Geograficznych. Pani Profesor jest również członkiem Komitetu Narodowego INQUA i Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich. Należy do Polskiego Towarzystwa Geograficznego (posiada Złotą Odznakę), Klubu Polarnego (uczestniczyła w wyprawie UMCS na Spitsbergen w 1987 r.) oraz do Lubelskiego Towarzystwa Naukowego i Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu.

Aktywność naukowa prof. M. Łanczont jest wysoko ceniona nie tylko przez geografów. Ostatnio została członkinią Academia.Net – prestiżowego, międzynarodowego portalu dla kobiet odnoszących wybitne sukcesy w nauce.

Katarzyna Skątecka

Współpraca UMCS ze Stowarzyszeniem Instytut Literacki Kultura

W czerwcu br. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zawarł porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem Instytut Literacki Kultura, które jest depozytariuszem spuścizny Jerzego Giedroycia. Dokument zakłada szereg działań, które mają na celu „ochronę, badania i popularyzację dorobku intelektualnego Instytutu Literackiego w Paryżu oraz twórców skupionych wokół Jerzego Giedroycia”.

Umowa jest pokłosiem owocnej i długoletniej współpracy stron porozumienia i funkcjonującej w ramach Uczelni Pracowni Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu pod kierunkiem prof. dr hab. Iwony Hofman. Jednym z istotnych punktów zobowiązań jest opracowanie w UMCS serii wydawniczej i przekazanie przez Stowarzyszenie „wyłącznej i nieprzenoszalnej licencji na korzystanie z autorskich praw majątkowych do utworów”. W ramach serii publikowane będą monografie, zbiory korespondencji, naukowe opracowania archiwaliów, antologie tekstów z „Kultury” i „Zeszytów Historycznych” czy reedycje książek Biblioteki

„Kultury”. Ponadto umowa zakłada wielopłaszczyznową kooperację na poziomie naukowym, edukacyjnym i organizacyjnym przy współudziale pracowników naukowych, naukowo-technicznych i wolontariuszy reprezentujących UMCS.

Należy podkreślić, że Pracownia Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu wydała do tej pory 15 publikacji różnego rodzaju, tj. monografii, prac zbiorowych, krytycznych opracowań źródłowych. Ponadto obsługuje Nagrodę im. Jerzego Giedroycia oraz Stypendium im. Leopolda Ungera. Jednostka jest również organizatorem licznych konferencji jubileuszowych upamiętniających działalność instytutu i postaci z kręgu paryskiej „Kultury”. W styczniu 2022 r. planowana jest konferencja poświęcona Leopoldowi Ungerowi w 10. rocznicę śmierci.

Ufamy, że podjęta współpraca przyczyni się do wdrożenia wielu inicjatyw badawczych, a planowana seria poszerzy ofertę wydawniczą o interesujące publikacje związane z działalnością Instytutu Literackiego w Paryżu.

Justyna Maguś

Pełnomocnik Rządu Kurdystanu na UMCS

30 września Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej odwiedził Ziyad Raoof – pełnomocnik Rządu Regionalnego Kurdystanu w Polsce.

W spotkaniu uczestniczyli: rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. Wiesław I. Gruszecki oraz ks. Mieczysław Puzewicz. Przedmiotem rozmów były możliwości rozwoju współpracy akademickiej między Uniwersytetem a uczelniami kurdyjskimi.

Wizyta ambasadora w Lublinie związana była także z akcją charytatywną Lubelskiego Stowarzyszenia Solidarności Globalnej pn. „Przywrócić marzenia – pomoc dzieciom w Kurdystanie”. Program polega na wirtualnej adopcji jednego lub kilku dzieci na okres minimum roku i przekazywaniu raz w miesiącu określonej kwoty na zaspokojenie podstawowych potrzeb wspierane-

Fot. Bartosz Proll

go dziecka oraz na jego edukację i opiekę medyczną. Więcej o przedsięwzięciu na stronie: <http://solidarity.com.pl/kurdystan>.

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Cyfryzacja w obszarze medycyny i zdrowia – konferencja „LubTech-Digital Health 2021”

8 września w Lubelskim Centrum Konferencyjnym odbyła się (w formie hybrydowej) konferencja naukowa poświęcona cyfryzacji obszaru medycyny i zdrowia. Podczas wydarzenia omówiono m.in. aktualne trendy oraz priorytety rozwojowe obszaru e-zdrowia. Wydarzenie otworzyli: Krzysztof Żuk – prezydent Lublina, Sebastian Trojak – członek Zarządu Województwa Lubelskiego, prof. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS oraz prof. Wojciech Załuska – rektor Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Na konferencji obecni byli także: prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. Zbigniew Pastuszek oraz przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Rozwoju i Technologii, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, a także przedstawiciele krajowych i zagranicznych ośrodków naukowych. Goście wspólnie podkreślali konieczność dalszego rozwoju obszaru e-zdrowia, który od czasu wybuchu pandemii COVID-19 ma szczególne znaczenie.

„Cyfryzacja w obszarze medycyny i zdrowia” to myśl przewodnia konferencji LubTech-Digital Health 2021. Było to pierwsze spotkanie z cyklu poświęconego no-

Fot. Bartosz Proń

wym technologiom, realizowane pod wspólną marką LubTech. Inicjatywa powstała w środowisku Klastra Lubelska Medycyna – największego klastra w obszarze zdrowia i medycyny w Polsce. W trakcie kolejnych paneli dyskusyjnych poruszono m.in. temat innowacji w e-zdrowiu oraz barier w ich wdrażaniu, dotychczasowych doświadczeń środowiska medycznego i naukowego dot. transformacji cyfrowej w systemie opieki medycznej czy krajowego systemu wsparcia. Podczas panelu „Prawne, ekonomiczno-społeczne i etyczne bariery wdrażania innowacji w obszarze e-zdrowia” moderowanego przez prof. Ilonę Biernacką-Ligęzę z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS naukowcy z Włoch, Danii oraz Belgii podzielili się wynikami prowadzonych przez siebie obserwacji oraz badań.

*Magdalena Drwal
Beata Pietryczuk*

Fot. Bartosz Proń

Posiedzenie Rady Programowej Centrum Europejskiego

30 września odbyło się kolejne posiedzenie Rady Programowej Centrum Europejskiego UMCS. Format spotkania miał charakter on-line. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie reprezentowali: rektor prof. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. Uczelni, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. Wiesław Gruszecki, dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji prof. Marek Pietraś oraz dyrektor centrum dr Kinga Wernicka.

Celem spotkania było wzmocnienie współpracy w obszarze realizowanych już aktywności, a także wypracowanie nowych form kooperacji pomiędzy Uniwersyteciem a zagranicznymi partnerami.

Utworzenie w 2018 r. Centrum Europejskiego UMCS to efekt wieloletniej współpracy Uczelni z ośrodkami akademickimi z Francji i Ukrainy: Uniwersyteciem Lotaryńskim w Nancy, Uniwersyteciem Narodowym im. T. Szewczenki w Kijowie, Czerniowieckim Uniwersytecie Narodowym im. J. Fedkowycza oraz Podkarpackim Uniwersytecie Narodowym im. W. Stefanyka w Iwano-Frankiwsku.

Centrum jest jednostką ogólnouczelnianą, która prowadzi działalność dydaktyczną i badawczą w zakresie integracji europejskiej w perspektywie interdyscyplinarnej. Do najważniejszych jego zadań należy: współpraca z partnerami w celu rozwoju oraz tworzenia nowych programów badawczych i dydaktycznych w dziedzinie studiów europejskich, wsparcie badań interdyscyplinarnych w zakresie studiów europejskich ze szczególnym uwzględnieniem badań nad integracją europejską i UE, organizacja studiów oraz innych programów dydaktycznych w dziedzinie interdyscyplinarnych studiów europejskich, a także rozwój i promocja edukacji na rzecz integracji europejskiej.

Katarzyna Skątecka

Archiwum Ogrodu Botanicznego UMCS

Narodowe Czytanie 2021 w Ogrodzie Botanicznym UMCS

Po raz kolejny Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej włączył się w inicjatywę pn. „Narodowe Czytanie”.

W tym roku wydarzenie odbyło się 4 września przy Dworcu Kościuszków na terenie Ogrodu Botanicznego UMCS. Zaproszone osoby odczytały wybrane fragmenty *Moralności pani Dulskiej* Gabrieli Zapolskiej.

W tym roku wśród zaproszonych do czytania gości znaleźli się m.in.: prof. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS, prof. Dariusz Czerwiński – prorektor ds. ogólnych i rozwoju Politechniki Lubelskiej, prof. Robert Litwiński – kierownik Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI w., prof. Małgorzata Karwatowska – dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UMCS, prof. Ewa Głazewska – dyrektor Instytutu Nauk o Kulturze UMCS, Marcin Wroński – pisarz, autor kryminałów retro, Poławiacze Pereł Improv Teatr, prof. Bożenna Czarnecka – Wydział Biologii i Biotechnologii UMCS, Elżbieta Małek – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Justyna Jędruch – dyrektor Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych, przedstawiciele Szkoły Podstawowej nr 47 im. Józefa Ignacego Kraszewskiego w Lublinie, przedstawiciele Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej i Słabo Słyszącej im. Jana Pawła II w Lublinie, pracownicy Biblioteki Publicznej Gminy Konopnica i przedstawiciele Szkoły Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Konopnicy.

Zainteresowani mogli także przynieść własne egzemplarze *Moralności pani Dulskiej*, aby uzyskać okolicznościowy stempel przygotowany specjalnie z okazji Narodowego Czytania 2021.

Katarzyna Skątecka

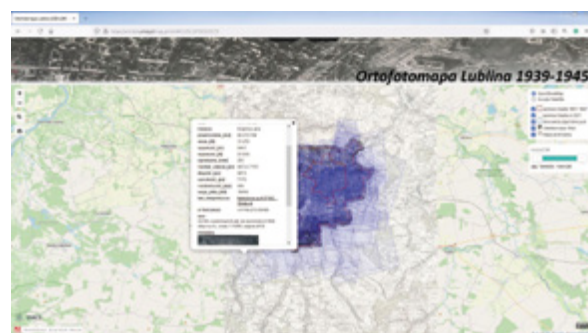
Archiwum Jakuba Kuny

Ortofotomapa Lublina 1939–1945 – projekt dr. Jakuba Kuny

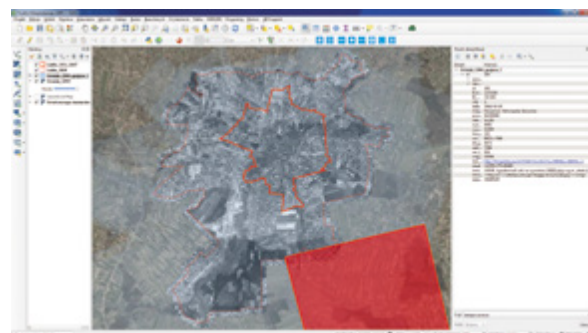
Zakończyły się prace nad realizacją grantu Narodowego Centrum Nauki pn. „Opracowanie Ortofotomapy Lublina 1939–1945”. W ramach projektu dr Jakub Kuna z Katedry Geomatyki i Kartografii UMCS przygotował stronę internetową <https://ortolub.umcs.pl>, na którą składają się: aplikacja mapowa prezentująca historyczną mapę fotograficzną Lublina z 1944 r., repozytorium archiwalnych zdjęć lotniczych oraz usługa danych przestrzennych wraz z instruktażem pokazującym, jak dodawać historyczną ortofotomapę do popularnych programów analitycznych (GIS) i wykorzystywać ją w dalszych badaniach.

9 września minęła 82. rocznica bombardowania Lublina przez niemieckie lotnictwo Luftwaffe. Była to odpowiednia okazja do publikacji wyników ww. projektu, pokazującego unikatowy materiał dokumentujący przestrzeń miasta w okresie II wojny światowej. Dr J. Kuna przygotował ortofotomapę na podstawie serii archiwalnych fotografii lotniczych. W ramach projektu z National Archives and Records Administration (NARA) w USA pozyskano i udostępniono 104 zdjęcia lotnicze wykonane w 1944 r. przez Luftwaffe. NARA posiada jedyne dostępne w skali globalnej fotografie lotnicze południowo-wschodniej Polski z tego okresu.

Aplikacja mapowa przygotowana przez naukowca z UMCS umożliwia wyświetlanie historycznej ortofotomapy na tle współczesnych map i zdjęć satelitarnych

Archiwum Jakuba Kuny

Archiwum Jakuba Kuny

oraz archiwalnych map z okresu II wojny. Dzięki temu można dokonać pogłębionej analizy, co zachowało się od czasów wojennych, a co uległo zmianie. Przedstawiono także przebieg granic Lublina w latach 1931–1947 i współcześnie. Skorowidz interaktywny umożliwia wyświetlanie zasięgu zdjęć na mapie i filtrowanie ich na podstawie daty nalotu. Dokładność położenia historycznej ortofotomapy jest zależna od jakości materiału źródłowego i waha się od 10 cm w centrum miasta do 1 m na obrzeżach. Jest to istotne uzupełnienie dotychczasowej dokumentacji kartograficznej miasta oraz nowe, unikatowe możliwości dla wszystkich osób zajmujących się badaniem historii Lublina.

Katarzyna Skątecka

Poland Business Run

5 września w całej Polsce odbywał się bieg z cyklu Poland Business Run. To już 10. edycja charytatywnego wydarzenia sportowego, którego celem jest wsparcie osób z dysfunkcjami narządu ruchu, w tym osób po amputacjach kończyn. Bieg ukończyło 26 799 biegaczy. Udało się pozyskać ponad 2,2 mln zł, które wesprą 53 beneficjentów (lista osób, które w tym roku uzyskały wsparcie, znajduje się na stronie wydarzenia: <https://polandbusinessrun.pl/pl/pbr/poland-business-run/beneficiaries>).

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej przyłączył się do tej inicjatywy pięć lat temu, kiedy Lublin stał się miastem partnerskim Poland Business Run. W tym roku naszą Uczelnię reprezentowała drużyna UMCS Biega w składzie: Magdalena Gajek, Grzegorz Gajek, Łukasz Wiechetek, Michał Michałek i Przemysław Matuła (kapitan drużyny). Ze względu na pandemię, podobnie jak w poprzednim roku, bieg miał charakter wirtualny, tzn. drużyny miały za zadanie przebiec 4 km w miejscu i czasie przez siebie wybranym, a uzyskany wynik przesłać organizatorom. Z tego względu mniej liczyła się strona sportowa biegu, a bardziej jego szczytny cel. Nasz zespół biegał nad Zalewem Zemborzyckim, a uzyskany wynik uplasował nas na 1938. miejscu spośród 5700 zgłoszonych drużyn.

Przemysław Matuła

Archiwum Przemysława Matuły

↑ Uczestnicy biegu Poland Business Run 2021 – drużyna UMCS Biega

Świat 20 lat po wydarzeniach z 11 września 2001 r. – materiały wideo

11 września minęła 20. rocznica zamachów na World Trade Center i Pentagon. Zginęło wówczas niemal trzy tysiące osób. Wydarzenia z września 2001 r. wstrząsnęły całym światem, a ich skutki odczuwamy do dzisiaj.

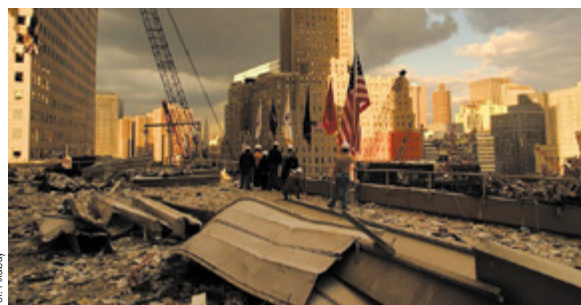
Z tej okazji oraz w kontekście aktualnej sytuacji w Afganistanie Centrum Prasowe UMCS przygotowało dwa materiały wideo, w których wystąpili dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS prof. dr hab. Marek Pietraś oraz dr Grzegorz Gil z Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego UMCS.

W filmie pt. *Świat 20 lat po wydarzeniach z 11 września 2001* naukowcy przybliżają odtajnione zapiski Osamy Bin Ladena ujawniające motywacje ataków, omawiają genezę zamachów i samo zjawisko terroryzmu, a także oddziaływanie relacji medialnych z tych wydarzeń na społeczeństwo.

Z kolei w filmie pt. *Czy można wygrać wojnę z terroryzmem? Refleksje po zamachach z 11 września* poruszane są kwestie związane z międzynarodowym terroryzmem. Prof. Marek Pietraś i dr Grzegorz Gil zastanawiają się, czy można wygrać wojnę z terrorystami; czym tak naprawdę jest ta walka i jak wpłynęła na zachowania społeczne; jakie instrumenty, oprócz tych militarnych, wykorzystują państwa w zmaganiach z organizacjami terrorystycznymi i jak z perspektywy czasu oceniana jest okupacja Stanów Zjednoczonych na terenie Afganistanu.

Zapraszamy do obejrzenia materiałów filmowych, które są dostępne na stronie internetowej Uczelni oraz na kanale UMCS w serwisie YouTube.

Katarzyna Skątecka

Fot. Pixabay

← Ground Zero

Rozmowa z dr hab. Moniką Budzyńską, prof. Uczelni – nowym dziekanem Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS

1 września została Pani dziekanem Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS. Jakie ma Pani wizje i cele związane z pracą na tym stanowisku?

Zgodnie ze statutem naszego Uniwersytetu do obowiązków władz dziekańskich należy przede wszystkim organizacja działalności dydaktycznej oraz dbałość o jakość kształcenia. To postrzegam jako główny cel mojej działalności jako dziekana wydziału. Sam wydział ma ogromne tradycje w kształceniu w zakresie nauk matematycznych, fizycznych i informatycznych. W nadchodzącym roku akademickim będzie się na nim kształcić niemal 800 studentów na siedmiu kierunkach studiów I i II stopnia oraz dwóch kierunkach studiów podyplomowych.

Z pewnością konieczne jest dalsze ulepszanie istniejących już kierunków studiów, ewentualne zmiany w ich programach, zwłaszcza w zakresie zwiększenia oferty przedmiotów do wyboru. Przygotowujemy się także do poszerzenia oferty dydaktycznej, która pozostawałaby w zgodzie z potrzebami rynku pracy, ale na szczegóły jest jeszcze za wcześnie. Z działalnością dydaktyczną wydziału związane jest wspieranie działalności trzech studenckich kół naukowych, koła dydaktyków MaFiI oraz wydziałowego samorządu studentów.

Jako drugi główny cel mojej pracy na stanowisku dziekana stawiam sobie usprawnienie funkcjonowania administracji wydziału tak, aby stanowiła wsparcie dla studentów i pracowników w zakresie kształcenia oraz ba-

dań naukowych, będąc pomostem pomiędzy wydziałem a władzami Uczelni. Uważam, że jest to możliwe przy wdrożeniu transparentnych procedur i zasad działania.

Kolejnym celem jest współpraca z instytutami wchodzącymi w skład naszego wydziału zarówno w zakresie kształcenia, jak i wsparcia administracyjnego dla procesu badawczego, zwłaszcza w kontekście nadchodzącej ewaluacji jednostek naukowych. Wszystkim nam zależy na jak najlepszym wyniku, zarówno dyscyplin reprezentowanych na wydziale, jak i całego Uniwersytetu.

Jakie według Pani są najważniejsze wyzwania stojące przed samym Wydziałem Matematyki, Fizyki i Informatyki?

Na chwilę obecną zarówno dla mnie, jak i dla nowej prodziekanki wydziału dr hab. Beaty Byliny podstawowym wyzwaniem jest organizacja procesu kształcenia w rozpoczynającym się właśnie roku akademickim. Szczególnie obecnie, w okresie wymagającym dostosowania do nietypowych przepisów sanitarnych, przy jednoczesnym uwzględnieniu płynnego przejścia w razie konieczności do kształcenia zdalnego.

Chcemy położyć nacisk na bardziej intensywną promocję wydziału, zwłaszcza jego oferty dydaktycznej. Będziemy kontynuować działalność popularyzującą naukę oraz spotkania pracowników wydziału z młodzieżą i nauczycielami szkół. Będziemy w dalszym ciągu włączać do działalności promocyjnej naszych studentów, gdyż to oni są najlepszą reklamą naszego wydziału. W kontekście promocji ważne jest także unowocześnienie strony internetowej wydziału, aby uczynić ją bardziej intuicyjną i przyjazną użytkownikom. W bardziej przystępnej, czasami również dowcipnej formie chcemy prezentować ofertę dydaktyczną i osiągnięcia pracowników wydziału w mediach społecznościowych, które odgrywają coraz większą rolę informacyjną wśród młodzieży i studentów.

Chcemy również, aby w dziekanacie panowała przyjazna atmosfera wobec studentów, którzy nierzadko mierzą się z różnymi problemami. Postrzegam rolę dziekana i prodziekana przede wszystkim jako opiekunów i doradców studentów. Będziemy również zachęcały do intensyfikacji działalności samorządu studenckiego, studenckich kół naukowych i wykraczania z ich aktywnością poza tradycyjne ramy. Jestem przekonana, że powyższe cele i wyzwania uda się zrealizować we

współpracy ze wszystkimi pracownikami współtworzącymi społeczność naszego wydziału.

Czego życzyłaby Pani społeczności wydziału, którym Pani kieruje, na progu nowego roku akademickiego?

Podczas spotkań z różnymi grupami pracowników oraz studentami naszego wydziału życzyłam i będę życzyć wielu sukcesów w pracy zawodowej oraz studiowaniu, sukcesów w życiu osobistym, a także satysfakcji płynącej z przynależności do społeczności akademickiej naszego Uniwersytetu.

Wywiad przeprowadziła Ewa Kawałko-Marczuk

Archiwum Centrum Promocji UMCS

Sukces dr. hab. Pawła Mergo, prof. Uczelni

Dr hab. Paweł Mergo, prof. Uczelni został uhonorowany Polską Nagrodą Inteligentnego Rozwoju 2020 w kategorii „Naukowiec przyszłości” w czasie odbywającego się w dn. 26–29 września Forum Inteligentnego Rozwoju w Toruniu. Wyróżnienie jest wyrazem uznania dla dotychczasowych osiągnięć laureata z zakresu technologii fotonicznych i światłowodowych, w tym tworzenia innowacyjnych rozwiązań w pracach naukowych nad światłowodami specjalnymi i czujnikami optycznymi w Pracowni Technologii Światłowodów Instytutu Nauk Chemicznych UMCS.

Celem Forum Inteligentnego Rozwoju jest upowszechnianie nowatorskich badań naukowych i innowacyjnych technologii o dużym potencjale osiągnięcia sukcesu rynkowego i służących polepszeniu bezpieczeństwa i standardu życia codziennego w ciągu kolejnych lat. Organizatorem wydarzenia jest Centrum Inteligentnego Rozwoju, a patronat honorowy nad nim objęły takie instytucje jak m.in. Parlament Europejski, Komisja Europejska, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ministerstwo Klimatu, Ministerstwo Rozwoju i Ministerstwo Cyfryzacji.

Przyznawana podczas Forum Inteligentnego Rozwoju Polska Nagroda Inteligentnego Rozwoju trafia od sześciu lat w ręce innowatorów i inwestorów, osób i organizacji, których sposób działania i myślenia już lub w przyszłości wpływa na inteligentny i zrównoważony rozwój życia społeczeństwa i gospodarki. Nagroda promuje i docenia autorów innowacji technologicznych i społecznych, a także inwestycji w bezpośredni lub pośredni sposób podnoszących standard życia.

Przyznana nagroda potwierdza wkład pracy naukowej prof. Pawła Mergo w realizację trzech projektów i podkreśla ich znaczenie dla rozwoju nowoczesnych technologii fotonicznych. Te projekty to:

1. „H2020-ICT-2016-2017-ACceleraTing PHotonics innovAtion for SME's: a one SToP-shop-incubator ACT-PHAST 4.o”

Projekt ACTPHAST 4.o (akronim od ACceleraTing PHotonics innovAtion for SME: a one SToP-shop-incubator) to wyjątkowy, międzynarodowy inkubator innowacji fotonicznych w Europie, który jest dostosowany do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw w podejmowaniu wyzwań i wykorzystaniu możliwości, jakie daje nowa cyfrowa rewolucja w przemyśle 4.o dzięki technologiom fonicznym.

Fot. Bartosz Proń

Projekt wspiera bezpośrednio szersze i szybsze wykorzystanie fotoniki przez przedsiębiorców poprzez dostarczanie rozwiązań zorientowanych na działanie na dwóch uzupełniających się poziomach, zgodnie z potrzebami biznesowymi firm poprzez: bezpośredni dostęp do eksperckiej wiedzy wiodących europejskich centrów kompetencji w dziedzinie fotoniki; profesjonalny coaching dla małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie technicznych, biznesowych i finansowych aspektów procesu innowacji fotonicznych, od wykonalności koncepcji po produkt nadający się do masowej produkcji. Uczestnikami projektu są 24 podmioty naukowe i biznesowe z 12 europejskich krajów;

2. „Światłowody dedykowane do bezpiecznego przesyłania danych w systemach transmisyjnych wykorzystujących multipleksację optyczną – DEFROST” Przedmiotem projektu DEFROST (akronim od Specialty optical fibers for applications in secure data transmission systems with optical multiplexing) jest opracowanie technologii wytwarzania włókien światłowodowych odpornych na podsłuchy do zastosowań w bezpiecznych sieciach teleinformatycznych. Do sieci takich można zaliczyć m.in. sieci wykorzystywane przez banki, instytucje finansowe czy też instytucje rządowe;
3. „Nanostrukturalne światłowody foniczne do kilkumodowej propagacji nowej generacji” Celem projektu, finansowanego ze źródła NCBR TECHMATSTRATEG, jest opracowanie innowacyjnych światłowodów kilkumodowych, dzięki któ-

Fot. Bartosz Pol

Fot. Bartosz Pol

rym możliwe będzie wykorzystanie ostatniego niezagospodarowanego w telekomunikacji obszaru zwiększenia ilości informacji przesyłanej jednym światłowodem, tzw. multipleksacji przestrzennej. W ramach projektu są opracowane nanostrukturizowane włókna fotoniczne o zdefiniowanych właściwościach polaryzacyjnych, kształtowanej dyspersji i rozkładzie pola modowego oraz dużej nieliniowości, pozwalające na kilkumodową propagację nowej generacji.

Dzięki zaangażowaniu prof. Pawła Mergo zakończono istotny etap realizacji nowego projektu NLPQT – Narodowe Laboratorium Fotoniki i Technologii Kwantowych na Wydziale Chemii UMCS – rozbudowę nowoczesnej infrastruktury do wytwarzania światłowodów w ramach prowadzonych prac naukowo-badawczych. Projekt NLPQT został dofinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014–2020 (Oś priorytetowa: IV Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego, działanie: 4.2 Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki). Wartość dofinansowania projektu NLPQT dla UMCS wyniosła: 11 802 367,42 zł.

Pracownia Technologii Światłowodów wraz z zespołem naukowym kierowanym przez prof. Pawła Mergo dołączyła do grona liderów Inteligentnego Rozwoju wśród instytucji naukowo-badawczych.

W kwietniu 2021 r. zakończył się remont pomieszczeń technologicznych Pracowni Technologii Światłowodów. Dzięki uzyskaniu finansowania zewnętrznego

z projektu Narodowe Laboratorium Fotoniki i Technologii Kwantowych NLPQT (projekt realizowany w konsorcjum) najważniejsze pomieszczenia powiększyły się o dodatkową przestrzeń, a nowa organizacja otoczenia infrastruktury technologicznej do wytwarzania światłowodów zdecydowanie poprawiła funkcjonalność pracowni. Realizacja projektu NLPQT pozwoliła również znacząco doposażyć pracownię w nową aparaturę. Zakupiono m.in. najnowocześniejsze optyczne analizatory widma, źródło *Supercontinuum*, reflektrometr optyczny z funkcją czujnika rozłożonego, urządzenie do wytwarzania kombajnów światłowodowych oraz zestaw do analiz mechanicznych. Projekt pozwolił również na sfinansowanie zakupu profesjonalnej wyciągarki do światłowodów o wysokości roboczej 10 m. Obecnie nie tylko naukowo, ale również pod względem dysponowania infrastrukturą i przestrzenią do prowadzenia działań własnych i perspektywicznej współpracy z przedsiębiorcami, pracownia należy do ścisłego światowego grona najlepszych zespołów badawczych zajmujących się technologiami światłowodowymi i fonicznymi.

Wydział Chemii UMCS od lat proponuje w ramach oferty kształcenia na kierunku chemia (studia stacjonarne II stopnia) innowacyjną specjalność: technologie foniczne i światłowodowe. Profil kształcenia studentów w ramach tej specjalności realizowany jest w większości przez zespół naukowców i nauczycieli akademickich Pracowni Technologii Światłowodów.

*Urszula Jackowska
Wydział Chemii UMCS*

Rozmowa z dr. hab. Pawłem Mergo, prof. Uczelni – kierownikiem Pracowni Technologii Światłowodów UMCS

Czym się zajmuje Pracownia Technologii Światłowodów UMCS? Jakie badania są prowadzone? Czym w ogóle są światłowody? Dla większości ludzi światłowód to tylko internet.

Jak wskazuje nazwa naszej jednostki – Pracownia Technologii Światłowodów – zajmujemy się technologią światłowodów, czyli badaniem, w jaki sposób można wytwarzać różne rodzaje światłowodów, nie tylko dla telekomunikacji, ale też do celów specjalnych, np. do czujników światłowodowych. Obecnie transmisja danych na całym świecie jest realizowana praktycznie wyłącznie przez światłowody. Światłowód doprowadzony do domu to nie tylko internet, ale również rozmowy telefoniczne, bo wszystkie stacje bazowe sieci komórkowych są połączone światłowodami. Bez światłowodów nie byłoby szybkiej wymiany dużej ilości danych. Ale światłowód to nie tylko telekomunikacja, ale także czujniki światłowodowe, które możemy stosować w kopalniach, przemyśle wydobywczym, medycynie, przy procesach produkcyjnych, w hutach. Praktycznie gama zastosowań światłowodów dla mnie jest nieograniczona. W Unii Europejskiej fotonika, a także światłowody, które są częścią fotoniki, to jedna z sześciu technologii wspomagających. Uważa się, że rozwój fotoniki i rozwój światłowodów będzie wspomagał rozwój innych gałęzi gospodarki i przemysłu.

W kwietniu tego roku zakończył się remont Pracowni Technologii Światłowodów. Co się zmieniło i jak ta inwestycja w infrastrukturę pomoże w dalszych badaniach i w rozwoju działalności pracowni?

Zmieniło się praktycznie wszystko, całe pomieszczenia technologiczne zostały gruntownie wyremontowane, została też zmieniona ich funkcjonalność, można wręcz powiedzieć, że zostały stworzone od nowa. Dzięki projektowi NLPQT – Narodowe Laboratorium Fotoniki i Technologii Kwantowych na Wydziale Chemii UMCS zakupiliśmy bardzo dużo, bardzo drogiej i unikatowej aparatury – nie tylko do charakteryzacji światłowodów, ale również do wytwarzania światłowodów. Kluczowym dla nas sprzętem jest nowa wyciągarka światłowodów. Ma ona wysokość 10 metrów i jest to

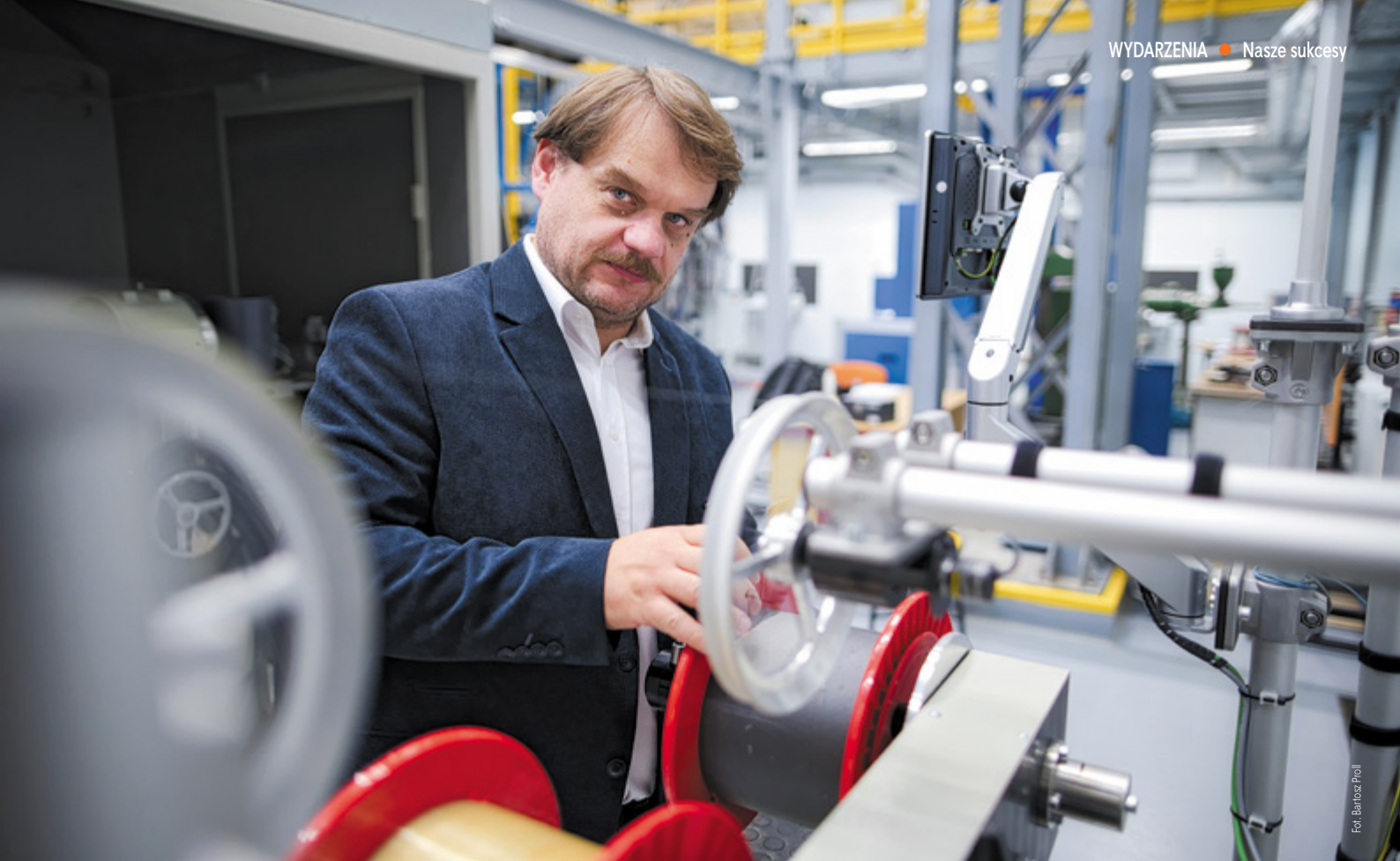
dla nas skonstruowana wyciągarka do światłowodów specjalnych, która ma w tej chwili najnowocześniejsze rozwiązania umożliwiające wytwarzanie światłowodów.

Czy mógłby Pan tak w skrócie przybliżyć czytelnikom, jak wygląda praca zespołu Pracowni Technologii Światłowodów? Czym się zajmujecie?

Ogólnie można powiedzieć, że jesteśmy zespołem komplementarnym, tzn. nasza wiedza i doświadczenie pozwalają na opracowanie światłowodu od początku. Możemy współpracować z zespołami zewnętrznymi, nie tylko badawczymi, ale też z przedstawicielami przemysłu praktycznie od pojawienia się pomysłu i już od tego momentu zaczyna się nasza praca. Mamy doświadczenie w projektowaniu światłowodów, czyli możemy przewidywać właściwości konkretnych światłowodów, później na podstawie stworzonych projektów teoretycznych możemy tworzyć projekty technologiczne. Na podstawie tych projektów technologicznych możemy wytwarzać tzw. preformy, później z nich wytwarzać już gotowe światłowody, a na końcu te światłowody odpowiednio scharakteryzujemy.

Czy może Pan opowiedzieć o jakichś konkretnych wdrożeniach, realizacjach przygotowanych w pracowni?

W zasadzie nasza rola kończy się na budowie demonstratora (czyli osiągamy szósty poziom gotowości technologicznej), ponieważ nie mamy aż tyle potencjału, żeby doprowadzić do wdrożenia konkretnych światłowodów do produkcji. Brakuje nam przede wszystkim ludzi i troszeczkę czasu, ale też nie widzimy potrzeby, żeby to był wyższy poziom technologiczny. Na szóstym poziomie technologicznym możemy się pochwalić tym, że na światłowodzie wytworzonym w Pracowni Technologii Światłowodów UMCS na początku sierpnia tego roku Orange potwierdził rekord świata w ilości przekazanych informacji jednym światłowodem. Zbudowaliśmy także demonstratory, które mierzą (tutaj z rektorem prof. Radosławem Dobrowolskim mamy wspólny projekt) temperaturę wewnątrz gleby i docelowo ma powstać taki układ demonstrujący możliwości pomiaru temperatury na Spitsbergenie w stacji badawczej UMCS. Mamy

Fot. Bartosz Pol

także kilka trochę mniejszych projektów, które pokazują możliwości wykorzystania światłowodów do pomiarów ciśnienia czy temperatury oraz specjalne światłowody o kształtowanej charakterystyce dyspersyjnej do budowy światłowodowych laserów przestrzajalnych.

Czy mógłby Pan trochę opowiedzieć, skąd na światłowodowej mapie wziął się Lublin. Jak powstała Lubelska Szkoła Światłowodów?

Cała historia to początek lat 70., kiedy w Katedrze Chemii Fizycznej UMCS powstawały kapilary szklane do chromatografii gazowej. Można powiedzieć – z dużym przybliżeniem – że to był początek tej szkoły. W 1976 r. powstał pierwszy polski, ale również i lubelski światłowod. To trzeba podkreślić, że na UMCS w Lublinie powstał pierwszy polski światłowod. Następnie w 1978 r. powstał pierwszy światłowod ze szkła krzemionkowego, czyli szkła o właściwościach podobnych do tego, które do dnia dzisiejszego wykorzystuje się w światłowodach telekomunikacyjnych. Przełomowy był rok 1979, kiedy po wytworzeniu na UMCS kabla położona została w Lublinie pierwsza linia światłowodowa o długości 2,5 km, łącząca dwie miejskie centrale telefoniczne. Była to pierwsza linia telekomunikacyjna w krajach tzw. RWPG, czyli krajach socjalistycznych. Zamysły były takie, że Lublin miał być wiodą-

cym ośrodkiem, gdzie dla całego bloku wschodniego będą wytwarzane światłowody. To oczywiście się nie udało, bo fabryka światłowodów – Ośrodek Techniki Optotelekomunikacyjnej, która w 1983 r. rozpoczęła produkcję według technologii opracowanej przez naukowców z UMCS, została ostatecznie zlikwidowana. Powodem zamknięcia była m.in. niewielka skala produkcji i brak konkurencyjności w stosunku do potentatów przemysłowych, ale zespół technologiczny na UMCS pozostał i pracuje do dnia dzisiejszego.

Otrzymał Pan ostatnio nagrodę „Naukowiec Przyszłości”. Co dla Pana oznacza to wyróżnienie?

Przed wszystkim uważam, że to nie jest nagroda tylko dla mnie, ale także dla całego zespołu Pracowni Technologii Światłowodów, bo światłowodu nie wytwarza jedna osoba – nie jest możliwe, żeby jedna osoba opracowała światłowód. Musimy wspólnie łączyć siły. Ładniej nazywa się to komplementarnością zespołu technologicznego, który reprezentuje różne dziedziny nauki – matematykę, fizykę, chemię i metrologię. Dla mnie osobiście miło jest być uznawanym za naukowca przyszłości – ktoś docenił, że ten kierunek akurat może być w przyszłości rozwojowy.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Sukces w programie „Promocja Języka Polskiego”

Międzynarodowy projekt dydaktyczny „Obraz świata i człowieka w świetle polszczyzny dawnej i współczesnej. Seminarium i warsztaty (etno)lingwistyczne dla studentów i doktorantów polonistyki Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu (Czechy)”, złożony w ramach programu „Promocja Języka Polskiego” do Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, zyskał uznanie ekspertów oceniających wnioski konkursowe i otrzyma finansowe wsparcie NAWA konieczne do jego realizacji. Kierownikiem projektu jest dr hab. Marta Nowosad-Bakalarczyk.

Projekt wyrasta ze zgłoszonego przez Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu zainteresowania językiem polskim w aspekcie utrwalonego w nim obrazu świata i jego związku z kulturą. Jego celem jest zaznajomienie studentów i doktorantów tamtejszej polonistyki z wypracowanym na gruncie lubelskim opisem pojęcia językowego obrazu świata oraz metodami jego rekonstrukcji. Pozwoli to pogłębić ich znajomość języka polskiego oraz ukazać zawarte w nim treści wyrastające z doświadczeń jego użytkowników oraz uwarunkowań społecznych, historycznych, kulturowych.

Realizacji tego celu służyć będą seminaria, warsztaty oraz sesje naukowe prowadzone w Uniwersytecie Palackiego i UMCS. W działania projektowe zaangażowane będą osoby posiadające dorobek naukowy i doświadcze-

nie dydaktyczne w zakresie zgłaszanej tematyki: *profesor emeritus* UMCS Jerzy Bartmiński, ośmiu pracowników Instytutu Filologii Polskiej UMCS (Katedry Tekstologii i Gramatyki Języka Polskiego): prof. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, dr hab. Marta Nowosad-Bakalarczyk (koordynator projektu), dr hab. Joanna Szadura, dr Sebastian Wasiuta, dr Monika Łaskiewicz, dr Olga Kielak, dr Anna Kaczan, dr Katarzyna Prorok oraz pracownik Instytutu Sławistyki PAN – dr Agata Bielak i pracownik Uniwersytetu Palackiego – dr Aleksandra Starzyńska.

Realizacja projektu pozwoli stworzyć podbudowę teoretyczno-metodologiczną dla podejmowania w przyszłości etnolingwistycznych opisów języka polskiego w ramach prac licencjackich, magisterskich i doktorskich powstających w ośrodku czeskim. Będzie też formą promocji prowadzonych na UMCS od kilkudziesięciu lat szeroko zakrojonych badań (etnolingwistycznych) języka polskiego, wypracowanych narzędzi jego analizy i opisu, opublikowanych licznych prac naukowych prezentujących ich wyniki. Projekt wpisuje się w strategię rozwoju UMCS w obszarze dydaktyki – jest wyrazem dążenia do utrzymania poziomu aktywności dydaktycznej poprzez stałą modyfikację oferty programowej skierowanej do szerokiej grupy odbiorców w kraju i za granicą.

Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska

Kobiety na medal z UMCS

4 września Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka stało się przestrzenią dla kobiet. Wszystko za sprawą wydarzenia „Kobiety wiedzą, co robią”, zorganizowanego przez „Gazetę Wyborczą” i „Wysokie Obcasy”.

Spotkanie rozpoczęło się od uhonorowania kobiet wyróżnionych Medalem Prezydenta Miasta Lublin oraz wręczenia wyróżnień w plebiscycie „Kobiety na medal”, organizowanym przez „Gazetę Wyborczą”. Wśród „Kobiet na medal” znalazły się m.in. prorektor UMCS ds.

Fot. Julia Maj

studentów i jakości kształcenia prof. Dorota Kołodyńska i dyrektor ACKiM UMCS Chatka Żaka Izabela Pastuszko.

Ponadto podczas wydarzenia nie zabrakło inspirujących spotkań, sesji jogi czy występów artystycznych.

Paweł Bik

UMCS wśród beneficjentów programu INFRASTART

Wniosek przygotowany przez Wydział Chemii UMCS oraz Centrum ECOTECH-COMPLEX pt. „Nanomateriały funkcjonalne oraz zaawansowane technologie przyjazne środowisku” znalazł się na liście 16 beneficjentów pierwszego Programu INFRASTART.

Uzyskane dofinansowanie obejmie koszty utrzymania infrastruktury Centrum ECOTECH-COMPLEX oraz Centrum Nanomateriałów Funkcjonalnych w latach 2021–2024, a wysokość dofinansowania będzie ustalana na podstawie zasad określonych w regulaminie tego konkursu.

Program INFRASTART skierowany jest do jednostek naukowych posiadających infrastrukturę badawczo-rozwojową (B+R) zbudowaną lub przebudowaną dzięki realizacji projektów w ramach II priorytetu Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG), dla której dofinansowanie wyniosło co najmniej 25 000 000 zł i za pomocą której można prowadzić prace B+R oraz świadczyć usługi badawcze dla

Archiwum Centrum Promocji UMCS

podmiotów zewnętrznych. W ramach programu jednostki naukowe uzyskują wsparcie na utrzymanie tej infrastruktury, co przełoży się na rozwój ich działalności naukowej oraz komercyjnej.

To pierwszy konkurs ogłoszony w tym programie. Łączny budżet przeznaczony na dofinansowanie realizacji projektów wyłonionych w tym konkursie wynosi 50 000 000 zł rocznie.

Ryszard Naskręcki

Prof. Radosław Dobrowolski odznaczony medalem im. J. Kondrackiego

Prof. dr hab. Radosław Dobrowolski z Katedry Geomorfologii i Paleogeografii Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej został wyróżniony Medalem im. Jerzego Kondrackiego za zasługi dla Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego.

Medal im. Jerzego Kondrackiego jest wysokiej rangi odznaczeniem, przyznawanym od 1999 r. osobom, które na trwałe zapisały się w historii WGSR. Decyzje w sprawie przyznania wyróżnienia podejmuje Rada Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW.

Elżbieta Maksym

Fot. Tomasz Wiles

Wydział Artystyczny

Wystawy

W Galerii Wydziału Artystycznego przy ul. Zana 11 miała miejsce wystawa retrospektywna śp. Roberta Znajomskiego. Wernisaż odbył się 19 sierpnia. Wystawa była dostępna dla zwiedzających do 3 września. Robert Znajomski urodził się w 1968 r. w Hrubieszowie. Był absolwentem Wydziału Artystycznego UMCS w Lublinie. Pracował jako nauczyciel plastyki w szkole podstawowej. Zajmował się malarstwem, rysunkiem, grafiką, ekslibrisem, fotografią oraz mail artem. Organizował kilkadziesiąt wystaw indywidualnych i uczestniczył w ponad 500 wystawach zbiorowych i projektach w kraju i za granicą. Był członkiem Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Plastyków w Lublinie, wiceprezesem Łęczyńskiego Stowarzyszenia Twórców Kultury i Sztuki PLAMA, członkiem międzynarodowego ruchu International Union of Mail-Artists IUOMA oraz członkiem Zrzeszenia Łódzkich Odkrywców Metali ZŁOM. Kuratorzy wystawy: Fryderyk Rudziński, Renata Maria Gogol.

Na wystawie „NARRACJE” w Kaposvár została zaprezentowana twórczość sześciu pracowników z Instytutu Sztuk Pięknych WA UMCS, którzy realizują się w takich obszarach sztuki jak: malarstwo, fotografia, grafika warsztatowa, rysunek, wideo. Każdy z artystów porusza się we własnym autonomicznym świecie sztuki. Odbiór bodźców, które wpływają na powstałe prace, jest bardzo zróżnicowany. Każdy widzi, czuje i interpretuje inaczej. Refleksja, która inspiruje do tworzenia, może być głęboka, metaforyczna, sentymentalna lub rzeczywista. Czasem jest to zagłębianie się do zakamarków własnej tożsamości, wątków czasu i podróży. Czasem jest to kreowanie pewnej (nie)rzeczywistej przestrzeni, budowanie pozornie nieistotnych obrazów, tkanych potrzebą uzewnętrznienia tego, co w środku. Kuratorzy wystawy Anna Beata Barańska, Károly Sándor Áron. Artyści: Anna Beata Barańska, Małgorzata Gorzelewska-Namiota, Irena Nawrot-Trzcńska, Anna Perłowska-Weiser, Fryderyk Rudziński, Kamil Stańczak.

11 września w Miejsko-Gminnym Centrum Kultury i Sportu w Choroszczy odbył się wernisaż wystawy „Niemianownik”. Jest to zbiorowa wystawa absolwentów studiów podyplomowych Wydziału Artystycznego UMCS w Lublinie. Więcej informacji o wydarzeniu znajduje się na stronie Portalu Miejskiego Białostok Online.

Prace dyplomowe tury jesiennej 2021 z dziedziny malarstwa były prezentowane w Galerii Wydziału Artystycznego przy ulicy Zana 11, w Galerii KONT oraz w budynku Instytutu Sztuk Pięknych. Wernisaż odbył się 15 września w Galerii Wydziału Artystycznego, a wystawa trwała do 18 września.

Sukcesy

Nagrodę Artystyczną Miasta Lublin otrzymała absolwentka Wydziału Artystycznego UMCS oraz doktorantka prof. Sławomira Tomana – Małgorzata Pawlak za dokonania w dziedzinie twórczości artystycznej zaprezentowanej podczas ośmiu wystaw sztuki, uniwersalny przekaz oraz nieszablony i autorski styl malarski doceniony przyznaniem Grand Prix 13. edycji Konkursu Gepperta we Wrocławiu i Nagrodą Żurawie – Lubelskie Wyróżnienia Kulturalne w kategorii „Obraz”.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Konferencje

W dn. 13–17 września w Zamárdi na Węgrzech odbyło się szóste Symposium on Palearctic Thysanoptera. Wzięły w nim udział dwie osoby z naszej Uczelni: dr hab. Halina Kucharczyk, prof. UMCS i dr hab. Marek Kucharczyk, prof. UMCS z Katedry Zoologii i Ochrony Przyrody. Sympozjum odbywa się cyklicznie (co trzy lata) w różnych krajach Europy, w tym roku miało charakter hybrydowy, a jego organizatorami byli pracownicy: National Food Chain Safety Office, Plant Health Diagnostic National Reference Laboratory i Hungarian University of Agriculture and Life Sciences.

Na wydarzenie zarejestrowały się 53 osoby, większość z nich uczestniczyła zdalnie. Na miejscu w Zamárdi, oprócz organizatorów, obecni byli naukowcy ze Sło-

wacji, Rosji, Słowenii i Niemiec. Wykłady prezentowane były w kilku sesjach, m.in. „Thrips taxonomy and diagnostic”, „Thrips faunistic”, „Thrips ecology and behaviour” i „Thrips as crop pests and their control”. Oprócz sesji wykładowych były dwie sesje posterowe.

Przedstawiciele UMCS zaprezentowali wykład „Overwintering of thrips (*Thysanoptera*) under the bark of the plane tree (*Platanus x acerifolia*) in south-eastern Poland” oraz poster „*Priesneriella clavicornis* (Knechtel 1935) on the Baltic seaside in Poland – is its discontinuous range a result of global warming?”. Ponadto dr hab. Halina Kucharzyk wspominała zmarłą w maju br. dr hab. Irenę Zawirską, która była uznaną na świecie specjalistką w dziedzinie taksonomii wciornastków (*Thysanoptera*), a będąc długoletnią pracownicą Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu zajmowała się szkodnikami roślin uprawnych.

W dn. 28–29 września odbyła się zdalnie XXV Krajowa Konferencja Dydaktyków Przedmiotów Przyrodniczych pt. „Kształtowanie kompetencji kluczowych w edukacji przyrodniczej od przedszkola po studia wyższe. Refleksje–aplikacje–inspiracje”, organizowana przez Sekcję Dydaktyki Biologii Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika wraz z Pracownią Edukacji Biologicznej i Środowiskowej z Muzeum Zoologicznym Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS oraz Wydziałem Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiej w Kielcach. Celem konferencji była prezentacja wyników badań nad kształtowaniem różnych kompetencji kluczowych w przedszkolu i szkole podczas kształcenia przyrodniczego, wymiana doświadczeń w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych w procesie kształcenia przyrodniczego od przedszkola po studia wyższe w nowym systemie edukacji w Polsce oraz dyskusja nad efektywnymi rozwiązaniami dotyczącymi przygotowania i doskonalenia nauczycieli do kształtowania kompetencji kluczowych.

W dn. 20–21 września odbyła się 54. Konferencja Mikrobiologiczna pt. „Mikroorganizmy różnych środowisko”, zorganizowana przez Katedrę Mikrobiologii Przemysłowej i Środowiskowej Instytutu Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS. Miała na celu omówienie najważniejszych zagadnień mikrobiologicznych i ekologicznych, ocenę najnowszych technik badania mikroorganizmów oraz wymianę opinii

o możliwości i skuteczności ich stosowania i udoskonalania. Stworzyła możliwość integracji specjalistów zajmujących się mikrobiologią, genetyką, ekologią mikroorganizmów środowiskowych oraz fitopatologią, ze szczególnym naciskiem na poznanie mikroorganizmów wszystkich środowisk, ich izolację i wykorzystanie w różnych dziedzinach biotechnologii, ochronie środowiska (utylicacji odpadów, bioługowaniu, tworzeniu bioenergii, bioremediacji środowisk zdegradowanych i skażonych) oraz rolnictwie (biokontroli i nawożeniu).

Współpraca

W ramach realizacji polsko-litewskiego grantu DAINA1 zainicjowanego przez NCN oraz litewski Lietuvos mokslo taryba mamy zaszczyt gościć naukowców z Katedry Neurofizjologii i Biofizyki Instytutu Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wileńskiego. Zespół w składzie: prof. Vilma Kisnieriene, dr Indre Lepeikaite i Vilmantas Pupkis będzie wspólnie z pracownikami Katedry Fizjologii Roślin i Biofizyki UMCS realizować projekt pt. „Long-distance electrical signaling systems in plants – adaptation to the change from water to terrestrial environment”. Kierownikiem grantu ze strony litewskiej jest prof. Vilma Kisnieriene, ze strony Wydziału Biologii i Biotechnologii oraz Instytutu Nauk Biologicznych UMCS przewodniczy mu prof. dr hab. Kazimierz Trębacz.

Naukowcy wspólnie poprowadzą badania mechanizmu długodystansowych sygnałów – potencjałów czynnościowych u ramienic (glonów) i u wątrobowców. Celem projektu jest prześledzenie ewolucyjnych zmian systemów odpowiedzi na bodźce środowiskowe przy przejściu roślin ze środowiska wodnego na lądowe. Stosowane są techniki elektrofizjologiczne takie jak *patch-clamp*, *voltage-clamp* pozwalające na badanie aktywności białek stanowiących kanały jonowe. Badane są m.in. mutanty wątrobowca *Marchantia polymorpha* z wyłączonymi genami kodującymi poszczególne białka kanałowe, jak również stosowane są inhibitory kanałów jonowych. Projekt jest zaplanowany do końca września 2022 r.

Wystąpienia

11 września w ramach pikniku prozdrowotnego „Zadbaj o zdrowie” zorganizowanego przez Urząd Wojewódzki w Lublinie w rozmowie panelowej pt. „Zapytaj eksperta” udział wzięła prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska, wirusolog i immunolog z Katedry

Wirusologii i Immunologii Instytutu Nauk Biologicznych UMCS. Udzieliła tam swojej opinii nt. szczepień przeciwko COVID-19.

4 września podczas wydarzenia „Kobiety wiedzą, co robią” organizowanego przez Urząd Miasta Lublin we współpracy z „Gazetą Wyborczą” oraz redakcją „Wysokich Obcasów” odbyły się warsztaty i panele dyskusyjne, w których udział wzięli naukowcy Wydziału Biologii i Biotechnologii oraz Instytutu Nauk Biologicznych. Dr hab. Aneta Ptaszyńska, prof. UMCS udzieliła się w rozmowie „Kobieta twarz biznesu” dotyczącej aktywności przedsiębiorczych kobiet i godzeniu kariery zawodowej z obowiązkami domowymi. W panelu „Zdrowie – to podstawa!” prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska wypowiadała się na temat profilaktyki prozdrowotnej oraz zmian w podejściu do zdrowia, które nastąpiły w skutek pandemii.

Sukcesy

Pracownicy Wydziału Biologii i Biotechnologii oraz Instytutu Nauk Biologicznych wzięli udział w przygotowaniu spotu reklamowego realizowanego przez Urząd Wojewódzki, mającego na celu promocję szczepień przeciwko COVID-19.

Dr hab. Anna Sroka-Bartnicka, prof. UMCS z Katedry Genetyki i Mikrobiologii została nominowana w Plebiscycie Lirene: Kobieta. Innowacja. Natura. Plebiscyt ma na celu docenianie kobiet, które swoim zaangażowanym działaniem, wybitnymi osiągnięciami naukowymi i niezwykle przedsiębiorczością kształtują lepszą przyszłość. Dr hab. Anna Sroka-Bartnicka, prof. UMCS została nominowana za działalność związaną z opracowaniem ekologicznego preparatu do wzrostu i płożowania roślin uprawnych i leczniczych.

24 września podczas uroczystej gali zakończenia XVII Lubelskiego Festiwalu Nauki prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska, zastępca dyrektora Instytutu Nauk Biologicznych UMCS została wyróżniona za swoją aktywność i zaangażowanie w sprawy społeczeństwa i promocję nauki. Pani Profesor dzieli się fachową i rzetelną wiedzą na temat koronawirusa oraz szczepień przeciwko niemu, zarówno w mediach lokalnych, jak i ogólnopolskich. Wiedzę z zakresu wirusologii i im-

munologii człowieka i wakcynologii promuje także na swojej stronie na Facebooku, za pomocą której rzetelne i sprawdzone informacje docierają do blisko 9000 osób.

Naukowcy w mediach

17 września „Dziennik Wschodni” opublikował rozmowę z prof. Agnieszką Szuster-Ciesielską, podczas której poruszone zostały kwestie dotyczące nadejścia czwartej fali wzrostu zakażeń na koronawirusa oraz trzeciej dawki szczepień przeciwko COVID-19.

Dr Mateusz Pięt z Katedry Wirusologii i Immunologii UMCS udzielił komentarza eksperckiego w inicjatywie Centrum Prasowego UMCS „Okieł eksperta”. W artykule wskazane zostały typy nowotworów oraz różnice pomiędzy klasycznymi a nowoczesnymi terapiami leczniczymi.

Ogród Ziołowy

Na stronie internetowej stworzonego na terenie Wydziału Biologii i Biotechnologii oraz Instytutu Nauk Biologicznych Ogródu Ziołowego pojawił się *Katalog roślin leczniczych*. Jest to spis wszystkich znajdujących się w ogrodzie roślin leczniczych, zawierający krótkie charakterystyki, uwzględniające pochodzenie, rodzaj pozyskiwanego surowca oraz możliwości praktycznego wykorzystania. W katalogu znajduje się prawie 50 różnych gatunków roślin wraz ze zdjęciami.

Doktoraty

27 września Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych przyjęła uchwały o nadaniu stopnia naukowego doktora czterem osobom. Wśród nich znaleźli się:

- mgr Marzena Adamczyk – rozprawa doktorska pt. „Wykorzystanie pracujących elektrod błonkowych do oznaczania śladowych ilości wybranych pierwiastków metodą woltamperometrii strippingowej”. Obrona publiczna rozprawy doktorskiej odbyła się 13 września. Promotor: prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk (Katedra Chemii Analitycznej Instytutu Nauk Chemicznych, Wydziału Chemii UMCS). Recenzenci:

- dr hab. inż. Robert Piech, prof. uczelni (Katedra Chemii Analitycznej i Biochemii Wydziału Inżynierii Materiałowej i Ceramiki AGH w Krakowie) oraz dr hab. Jolanta Kochana, prof. uczelni (Zakład Chemii Analitycznej Wydziału Chemii UJ). Rozprawa doktorska mgr Marzeny Adamczyk otrzymała wyróżnienie;
- mgr Gracja Fijałkowska – rozprawa doktorska pt. „Badania mechanizmu adsorpcji flokulantów poliakryloamidowych w obecności jonów Cr(VI) oraz Pb(II) na powierzchni wybranych minerałów glebowych”. Obrona publiczna rozprawy doktorskiej odbyła się 15 września. Promotor: prof. dr hab. Małgorzata Wiśniewska (Katedra Radiochemii i Chemii Środowiskowej Instytutu Nauk Chemicznych, Wydziału Chemii UMCS). Recenzenci: dr hab. inż. Robert Piech, prof. uczelni (Zakład Chemii Stosowanej Wydziału Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz dr hab. inż. Izabela Polowczyk, prof. uczelni (Katedra Inżynierii Procesowej i Technologii Materiałów Polimerowych i Węglowych Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej). Rozprawa doktorska mgr Gracji Fijałkowskiej otrzymała wyróżnienie;
 - mgr Jakub Matusiak – rozprawa doktorska pt. „Wpływ surfaktantów fluorowęglowych, silikonowych i węglowodorowych na stabilność układów polisacharyd/wybrane tlenki”. Obrona publiczna rozprawy doktorskiej odbyła się 16 września. Promotor: dr hab. Elżbieta Grządka (Katedra Radiochemii i Chemii Środowiskowej Instytutu Nauk Chemicznych, Wydziału Chemii UMCS). Recenzenci: dr hab. Jan Feliks Zawala, prof. uczelni (Instytut Katalizy i Fizykochemii Powierzchni im. Jerzego Habera PAN) oraz dr hab. Joanna Feder-Kubis, prof. uczelni (Katedra Inżynierii Procesowej i Technologii Materiałów Polimerowych i Węglowych Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej). Rozprawa doktorska mgr. Jakuba Matusiaka otrzymała wyróżnienie;
 - mgr Przemysław Pączkowski – rozprawa doktorska pt. „Synteza i badanie właściwości funkcjonalnych, porowatych mikrosfer polimerowych”. Obrona publiczna rozprawy doktorskiej odbyła się 19 lipca. Promotor: prof. dr hab. Barbara Gawdzik (Katedra Chemii Polimerów Instytutu Nauk Chemicznych, Wydziału Chemii UMCS), promotor pomocniczy: dr hab. Marta Grochowicz (Katedra Chemii Polimerów Instytutu Nauk Chemicznych, Wydziału Che-

mii UMCS). Recenzenci: dr hab. Agnieszka Zofia Wilczewska, prof. uczelni (Katedra Chemii Organicznej Wydziału Chemii Uniwersytetu w Białymstoku) oraz prof. dr hab. inż. Janusz Wojciech Sikora (Katedra Technologii i Przetwórstwa Tworzyw Polimerowych Wydziału Mechanicznego Politechniki Lubelskiej).

Wydarzenia

W ramach XVII Lubelskiego Festiwalu Nauki nasi nauczyciele akademicki i naukowcy podjęli się popularyzacji interesujących zagadnień naukowych z zakresu chemii. Koordynatorem projektów na Wydziale Chemii była dr Agnieszka Marcewicz-Kuba. Dziękujemy poszczególnym koordynatorom projektów z Wydziału Chemii i Instytutu Nauk Chemicznych za przygotowanie tak ciekawego i różnorodnego programu, w który włączyli się także studenci ze studenckich kół naukowych chemików. Projekty zostały przygotowane z uwzględnieniem hybrydowej organizacji XVII LFN w zróżnicowanej formie – stacjonarnej lub online. Poniżej przedstawiamy listę projektów zrealizowanych na naszym wydziale:

- „Odkryj z nami barwy chemii – warsztaty z preparatyki kosmetyków” – prof. dr hab. Zbigniew Hubicki, Katedra Chemii Nieorganicznej;
- „Barwy Chemii” – dr hab. Renata Łyszczek, prof. UMCS, Katedra Chemii Ogólnej, Koordynacyjnej i Krystalografii;
- „O co chodzi z tą twardością wody? Miareczkowanie kompleksometryczne” – dr hab. Jolanta Nieszporrek, Katedra Chemii Analitycznej;
- „Kolorowy wodór” – dr hab. Wojciech Gac, prof. UMCS, Katedra Technologii Chemicznej;
- „Światłowody – czym są najdoskonalsze nośniki danych” – dr Małgorzata Gil-Kowalczyk, Pracownia Technologii Światłowodów;
- „Sztuczne zmysły chemiczne – elektroniczny nos i język, zasada działania i możliwości” – dr hab. Cecylia Wardak, prof. UMCS, Katedra Chemii Analitycznej;
- „Na poważnie o chemii leków” – dr Katarzyna Szwaczko, Katedra Chemii Organicznej;
- „Zapach oczami chemika” – dr Katarzyna Szwaczko, Katedra Chemii Organicznej;
- „Kolorowe dymiące zlewki – chemia na żywo” – mgr Iwona Rusinek, Wydział Chemii;
- „Colorful steaming beakers – live chemistry” – mgr Iwona Rusinek, Wydział Chemii;

- „Jak coś jest do wszystkiego, to jest do niczego. Czy warto dać »Wszystkiemu w Jednym« szansę?” – mgr Małgorzata Wasilewska, Katedra Chemii Fizycznej;
- „Zafascynuj się chemią” – dr hab. Agnieszka Gładysz-Płaska, Katedra Chemii Nieorganicznej;
- „Dlaczego parkietaże interesują matematyków, chemików i artystów?” – dr Damian Nieckarz, Katedra Chemii Teoretycznej;
- „Młody detektyw” – dr Mateusz Ochab, Katedra Chemii Analitycznej;
- „Cola – nie tylko napój” – dr Mateusz Ochab, Katedra Chemii Analitycznej.

Wydział Filozofii i Socjologii

Doktoraty

28 września w Sali Rady Instytutów Wydziału Filozofii i Socjologii odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Kamila Lorka. Temat rozprawy „Ochrona ludzi starszych na podstawie krajowego systemu prawnego”. Promotor: prof. dr hab. Zofia Kawczyńska-Butrym (Instytut Socjologii UMCS). Recenzenci: prof. dr hab. Elżbieta Trafiałek (Instytut Nauk o Bezpieczeństwie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach) oraz dr hab. Teresa Zbyrad, prof. UR (Instytut Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Rzeszowskiego). Bezpośrednio po obronie odbyło się posiedzenie Rady Naukowej Instytutu Socjologii UMCS, na którym podjęto uchwałę w sprawie nadania mgr. Kamilowi Lorkowi stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne.

Wydział Historii i Archeologii

Wystawy

20 września w Muzeum UMCS miało miejsce otwarcie wystawy pt. *Lublin i Lubelszczyzna w publikacjach pracowników Instytutu Historii UMCS*. Jako organiza-

torzy wydarzenia głos zabrali dziekan Wydziału Historii i Archeologii dr hab. Joanna Sobiesiak, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Historii dr hab. Dariusz Słapek, prof. UMCS oraz kierownik Muzeum UMCS Dariusz Boruch. Krótkie wprowadzenie merytoryczne wygłosił dr hab. Tomisław Giergiel. Ekspozycja składa się z kilkunastu plansz poświęconych historii Lubelszczyzny oraz źródłom do jej badania, a także gablot zawierających publikacje pracowników IH o tematyce regionalnej.

Publikacje

Nakładem Wydawnictwa UMCS ukazała się książka *Tadeusz Łoposzko (1924–1994). Uczony. Nauczyciel. Człowiek*. Uczniowie Pana Profesora, dr Henryk Kowalski i prof. Dariusz Słapek, są współautorami tej publikacji, zaś do szerszego grona twórców książki należą żyjący koledzy i przyjaciele lubelskiego starożytnika. To ich relacje i wspomnienia narzuciły sposób opowiadania o prof. Łoposzce, znakomitym znawcy i popularyzatorze antyku, wspaniałym nauczycielu i wreszcie człowieku z krwi i kości. Osobnego omówienia wymagała aktywność akademicka Profesora, wieloletniego kierownika Zakładu Historii Starożytnej, dyrektora Instytutu Historii, dziekana Wydziału Humanistycznego, prorektora ds. studenckich UMCS, a także prezesa Związku Nauczycielstwa Polskiego w UMCS. Bez wątpienia w każdym z tych wymiarów prof. Łoposzko pokazywał swoją otwartość, uczciwość, wrażliwość i uczynność, co zjednywało mu powszechną sympatię i szacunek. W relacjach przyjaciół oraz uczniów Tadeusz Łoposzko jawi się jako iskrzący humorem rozmówca, pierwszej rangi facecjonista, kpiarz, kawalarz i bohater licznych akademickich anegdot.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Doktoraty

15 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Tanaś pt. „Fragmentation processes in continuum with applications”. Promotor: prof. dr hab. Jurij Kozicki z Instytutu Matema-

tyki UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Jacek Banasiak z Instytutu Matematyki Politechniki Łódzkiej i prof. dr Lucian Beznea z Simion Stoilow Institute of Mathematics of the Romanian Academy, Bucharest. Rada Naukowa Instytutu Matematyki UMCS na posiedzeniu 27 września podjęła uchwałę o nadaniu mgr Agnieszce Tanaś stopnia doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie matematyka. Dr A. Tanaś jest zatrudniona na stanowisku asystenta na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lubelskiej.

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Sukcesy

Decyzją Ministra Nauki i Edukacji (Informacja nr 7231/IA/SP/2021 z 9.07.2021 r.) dofinansowanie uzyskał projekt „Zwiększenie możliwości badawczych urządzenia do spektroskopii w bliskiej podczerwieni (NIRS)”, którego redaktorem jest dr Małgorzata Chojak z Katedry Dydaktyki. Dofinansowanie zostanie przeznaczone na zakup specjalistycznych urządzeń badawczych, m.in. mobilnego spektroskopu do rejestracji aktywności hemodynamicznej mózgu, zestawu EEG do badań klinicznych, eyetrackera oraz specjalistycznego programowania do analizy aktywności elektrycznej mózgu (BESA). Łączna wartość projektu to 1 870 000 zł, z czego dofinansowanie ministerstwa wynosi 1 683 000 zł. Zakupiony sprzęt będzie stanowił wyposażenie Laboratorium Badań nad Neuroedukacją, które od 1 października 2021 r. będzie funkcjonowało w strukturach Instytutu Pedagogiki.

Dr Agata Świdzińska z Katedry Pedagogiki Społecznej została laureatką konkursu Narodowego Centrum Kultury w ramach akcji pn. „Pomysłobranie vol. 2: Władzę patriotyzm”. Narodowe Centrum Kultury szukało inspiracji „do ciekawych i nieszablonowych działań edukacyjnych dotyczących patriotyzmu, których nośnikiem jest sztuka, wśród edukatorów, animatorów, nauczycieli, liderów, freelancerów. Celem tegorocznej akcji było zachęcenie Polaków do aktywnego

poszukiwania efektywnych metod i sposobów patriotycznego wychowania, a także do inicjowania dialogu i rozmawiania o współczesnym patriotyzmie”. Scenariusz zajęć edukacyjnych: „Gospodyni” i „Gospodarz” w małej ojczyźnie – ludowe motanie o dobrostanie, wyróżniony przez jurorów NCK, zajął II miejsce. Pomysł zajęć edukacyjnych dla całych rodzin z patriotyzmem i sztuką w tle dr A. Świdzińska oparła na swojej pasji, jaką jest tworzenie lalek-motanek. Motanki wywodzą się ze wschodniosłowiańskiej tradycji ludowej, gdzie pełniły funkcję obrzędową i magiczną, ale były również zabawkami. Tworzenie gałgankowych czy nicianych lalek odbywa się bez używania igły z wykorzystaniem naturalnych materiałów. Coraz popularniejsze w Polsce motanki mają potencjał edukacyjny i arteterapeutyczny, gdyż ich tworzeniu towarzyszy opowieść o symbolach i wartościach. Tytułowe hasła: „Gospodyni” i „Gospodarz” są motankami ściśle powiązаныmi ze zbiorem plonów i obrzędowością dożynkową. Ten aspekt został wykorzystany przez A. Świdzińską w zwycięskim scenariuszu. Będzie on dostępny po publikacji na stronie Narodowego Centrum Kultury. Więcej o motankach i ich potencjale edukacyjnym można przeczytać w artykule dr Agaty Świdzińskiej pt. *Lalki-motanki jako metoda pracy nad zrozumieniem doświadczenia migracyjnego* w czasopiśmie „Kultura i Edukacja”.

Wyjazdy

W dn. 25–27 sierpnia odbyła się wizyta studyjna pracowników Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS na Uniwersytecie Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy. W wizycie uczestniczyli: prof. dr hab. Anna Kanios, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej, dr hab. Małgorzata Kuśpit (Katedra Pedagogiki Pracy i Andragogiki) oraz mgr Łukasz Kwiatkowski (Katedra Pedagogiki Społecznej). Wizyta realizowana była w ramach międzynarodowego projektu badawczo-rozwojowego „Individual reintegration course as a important part of social work”, finansowanego w ramach projektu PO WER pn. „Ścieżki współpracy – wsparcie dla podmiotów wdrażających współpracę międzynarodową”. Podczas spotkania z kierownikiem Katedry Pracy Socjalnej dr. Peterem Jusko, prof. Paed (Słowacja) omówiono najważniejsze dokonania projektowe oraz nakreślono perspektywy współpracy.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Konferencje

W dn. 6–9 września miała miejsce konferencja naukowa „European Communication Research and Education Association »Communication and Trust«”. Odbyła się w trybie online, a aktywny udział wzięli dr hab. Jakub Nowak, prof. UMCS, prezentując wyniki swoich autorskich badań w wystąpieniu pt. *Doing privacy. Media practices and digital citizenship*.

Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS wspólnie z Instytutem Europy Środkowej w Lublinie oraz Instytutem Stosunków Międzynarodowych Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. T. Szewczenki w ramach Międzynarodowego Zespołu Badawczego przygotowuje raport pt. *Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy*. Na zaproszenie posła Marka Kuchcińskiego, przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu RP, grupa badaczy dokonała wstępnej prezentacji raportu w ramach inicjatywy Europa Karpat połączonej z odbywającym się w Karpaczu w dn. 7–9 września Forum Ekonomicznym. Zorganizowany przez instytut panel pt. „Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy” moderował prof. dr hab. Waldemar Paruch, a w dyskusji wzięli udział prof. dr hab. Marek Pietraś, dyrektor INoPiA UMCS, dr hab. Beata Surmacz, prof. UMCS – dyrektor IEŚ oraz zastępca dyrektora INoPiA UMCS prof. dr hab. Walenty Baluk, a także profesorowie z Instytutu Stosunków Międzynarodowych KUN im. T. Szewczenki (H. Perepelica, M. Doroshko) i parlamentarzyści z Polski i Ukrainy (P. Kowal, T. Chrzan, M. Kniażycy). Analiza ekspercka stosunków między Polską a Ukrainą została dokonana na pięciu płaszczyznach, takich jak: wspólna pamięć historyczna i dziedzictwo kulturowe, stosunki bilateralne i bezpieczeństwo międzynarodowe, współpraca społeczna, gospodarcza i transgraniczna, dyplomacja publiczna i komunikowanie strategiczne, relacje polsko-ukraińskie w kontekście stosunków międzynarodowych w Europie Środkowej i Wschodniej. Prezentacja raportu spotkała się z zainteresowaniem polityków i ekspertów z Polski i Ukrainy. Końcowa wersja raportu powstanie w listopadzie bieżącego roku i zostanie zaprezentowana w Sejmie RP i Radzie Najwyższej Ukrainy.

10 września na platformie MS Teams odbyło się organizowane przez dr. Grzegorza Gila seminarium eksperckie Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego UMCS pt. „Terroryzm: 20 lat po atakach z 11 września”. Moderatorem był dr Grzegorz Gil, a w składzie eksperckim mogliśmy usłyszeć prof. Marka Pietrasia (INoPiA UMCS), prof. Aleksandrę Gasztold (UW), prof. Artura Gruszcza (UJ), prof. Bogusława Packa (UJ) i dr. Kacpra Rękawka (Uniwersytet w Oslo).

W dn. 12–14 września w Krakowie odbył się Kongres Futurologiczny 2021, zorganizowany w ramach obchodów 100. rocznicy urodzin Stanisława Lema. Organizatorzy przygotowali wiele spotkań oraz paneli zarówno o charakterze naukowym, jak i kulturalnym. W panelu na temat konstruowania fikcyjnych światów wzięł udział dr hab. Jakub Nowak, prof. UMCS.

Prof. dr hab. Iwona Hofman i dr Ewelina Górka wzięły udział w konferencji naukowej „Książki ponad granicami żelaznej kurtyny”, którą zorganizował Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Lublinie w dn. 23–24 września. Prof. Hofman prowadziła dyskusję pt. „Czy książki wywołują rewolucje?”, a dr Górka wygłosiła referat poświęcony twórczości Czesława Straszewicza. W konferencji uczestniczyli wybitni badacze literatury i mediów emigracyjnych oraz zasłużeni redaktorzy i wydawcy, m.in. prof. dr hab. Andrzej Friszke, dr hab. Paweł Rodak, prof. UW, dr hab. Dobrochna Dabert, prof. UAM, dr hab. Beata Dorosz, prof. IBL PAN, dr hab. Zdzisław Kudelski, dr Małgorzata Ptasńska, dr Małgorzata Choma-Jusińska, dr Agata Fijuth-Dudek, dr Jan Malicki, Nina Smolar, Andrzej Mietkowski.

Dr hab. Magdalena Piechota, prof. UMCS była uczestniczką panelu dyskusyjnego podczas VI Festiwalu Reportażu w Lublinie, zorganizowanego w dn. 28–30 września. Panel nosił tytuł „Jak rozwój prasy kształtował rozwój reportażu? W 200. rocznicę powstania Kuriera Warszawskiego”. Rozmówcami red. Agaty Koss-Dybały byli także Wojciech Jagielski i dr hab. Rafał Szcerbakiewicz, prof. UMCS.

Wyróżnienia

Pracownicy Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach brali udział w komisjach śródkresowej oce-

ny doktorantów w Szkołach Doktorskich Nauk Społecznych Uniwersytetu Adama Mickiewicza – prof. dr hab. Iwona Hofman i Uniwersytetu Śląskiego – dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS.

7 września podczas kongresu European Communication Research and Education Association (ECREA) w Bradzie dr hab. Katarzyna Kopecka-Piech została wybrana do zarządu sekcji Mediatyzacji ECREA jako wiceprzewodnicząca. Przewodniczącą sekcji została prof. Caja Thimm z Uniwersytetu w Bonn. Funkcję drugiej przewodniczącej pełnić będzie prof. Rita Figueiras z Portugalskiego Uniwersytetu Katolickiego.

Na zaproszenie rektora ks. prof. dr. hab. Józefa Bremiera SJ oraz Senatu Akademii Ignatianum w Krakowie prof. dr hab. Iwona Hofman wygłosiła wykład inauguracyjny pt. „Społeczna odpowiedzialność mediów wobec problemów współczesności” podczas uroczystości otwarcia roku akademickiego 2021/2022, która odbyła się 1 października w budynku głównym AIK i Bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa.

Publikacje

Nakładem wydawnictwa Nowa Era ukazał się podręcznik do wiedzy o społeczeństwie, część trzecia na poziomie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego i technikum, którego współautorkami są dr Justyna Kięczkowska i dr Liliana Węgrzyn-Odzioba. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż ten podręcznik jest jednym z najczęściej wybieranych przez nauczycieli w Polsce i polonijnych placówkach edukacyjnych.

Wydział Prawa
i Administracji

Zjazd Katedr Prawa Karnego i Kryminologii

W dn. 23–24 września w Lublinie odbył się XI Zjazd Katedr Prawa Karnego, zorganizowany on-line przez Katedrę Prawa Karnego i Kryminologii UMCS. Podczas zjazdu odbyły się cztery panele dotyczące: ogólnego stanu polskiego prawa karnego, proponowanych zmian dogmatycznych w prawie karnym, proponowanych

zmian penalnych oraz obrazu przestępczości w Polsce z perspektywy kryminologicznej. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele doktryny prawa karnego i kryminologii z piętnastu ośrodków naukowych: UJ, UW, UW, UŚ, UAM, UMK, UŁ, UG, UKSW, Uniwersytetu w Białymstoku, SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego, Państwowej Wyższej Szkoły Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży, Uczelni Łazarskiego, Instytutu Nauk Prawnych PAN, UMCS. Pracownicy Katedry Prawa Karnego i Kryminologii: prof. dr hab. Marek Mozgawa, dr hab. Marek Kulik, prof. UMCS, dr Piotr Poniatowski i dr Krzysztof Wala przygotowali i przedstawili wystąpienie pt. „Stan regulacji części szczególnej Kodeksu karnego”.

Konferencje

30 września odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Nowoczesne technologie – szansa czy zagrożenie dla funkcjonowania przedsiębiorców w obrocie prawnym i postępowaniach sądowych” zorganizowana przez Katedrę Prawa Gospodarczego i Handlowego UMCS oraz Katedrę Prawa Cywilnego Uczelni Łazarskiego w Warszawie. Podczas dwóch paneli referaty wygłosili i uczestniczyli w dyskusji przedstawiciele doktryny prawa handlowego, gospodarczego i cywilnego z dziesięciu ośrodków naukowych: UW, UW, UAM, UŁ, UKSW, UR, USz, Akademii Leona Koźmińskiego, Uczelni Łazarskiego, UMCS. Wystąpienie pt. „Wykorzystanie nowych technologii w funkcjonowaniu spółek handlowych” przedstawiły: dr hab. Małgorzata Dumkiewicz, prof. UMCS i dr Agnieszka Goldiszewicz z Katedry Prawa Gospodarczego i Handlowego.

Wydarzenia

W dn. 18–24 września odbył się XVII Lubelski Festiwal Nauki pod hasłem „Nauka bez granic. Enjoy science!”. W ramach festiwalu wykład pt. „Jak zostać dyplomatą?” wygłosiła prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak, a dr Bartosz Zalewski z Katedry Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego UMCS przedstawił wykład pt. „Ubi tu Gaius, ibi ego Gaia” dotyczący statusu prawnego rodziny w starożytnym Rzymie. Samorząd Studentów WPiA wraz z Kołem Naukowym Prawników przygotował i zaprezentował symulację rozprawy sądowej w sprawie karnej „Proszę wstać, sąd idzie” oraz przedstawienie „Proces o czary”.

XVII Lubelski Festiwal Nauki – międzynarodowy sukces w czasach pandemii

Nie milkną echa spektakularnego sukcesu jednego z największych festiwali naukowych w Polsce. XVII Lubelski Festiwal Nauki odbył się w dn. 18–24 września 2021 r. pod hasłem „Nauka bez granic. Enjoy science!”. Wydarzenie zorganizowane zostało przez pięć lubelskich uczelni publicznych: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet Przyrodniczy, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Medyczny, Politechnikę Lubelską, oraz Urząd Miasta Lublin. W realizację tegorocznej edycji festiwalu zaangażowało się również około trzydziestu instytucji naukowo-badawczych i publicznych z Lublina oraz całego województwa lubelskiego i dolnośląskiego, m.in. Akademia Zamojska, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie czy Stowarzyszenie Odra-Niemen z Wrocławia.

XVII Lubelski Festiwal Nauki został objęty patronatem honorowym przez Ministra Edukacji i Nauki prof. Przemysława Czarnka, Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego, Wojewodę Lubelskiego Lecha Sprawkę, Prezydenta Miasta Lublin dr. Krzysztofa Żuka oraz Lubelskiego Kuratora Oświa-

ty Teresę Misiuk. Wydarzenie uzyskało patronat medialny portalu Nauka w Polsce, miesięcznika „Forum Akademickie”, TVP3 Lublin, Polskiego Radia Lublin, Akademickiego Radia Centrum i Telewizji Akademickiej TV UMCS, a partnerami przedsięwzięcia zostały Województwo Lubelskie – „Lubelskie Smakuj Życie” oraz Centrum Spotkania Kultur w Lublinie.

XVII Lubelski Festiwal Nauki pozyskał również sponsorów o zasięgu lokalnym i ogólnokrajowym, takich jak: Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., „Solbet” Lubartów S.A., Lubelskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. oraz Polska Grupa Energetyczna S.A. Co warto podkreślić, projekt został zrealizowany przede wszystkim dzięki wsparciu finansowemu Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” i modułu „Popularyzacja nauki i promocja sportu” w kwocie 591 250 zł. Cała wartość projektu opiewa na kwotę 721 250 zł.

W zeszłym roku, ze względu na pandemię Covid-19 i trudną sytuację społeczno-gospodarczą, organizatorzy podjęli decyzję o odwołaniu Lubelskiego Festiwalu Nauki i organizacji Lubelskich Wirtualnych Dni Nauki. Wydarzenie miało miejsce w dn. 22–24 września 2020 r. na stro-

Fot. Bartłomiej Wójciewicz

↑ Koncert otwierający XVII LFN

Fot. Bartłomiej Wójciewicz

↑ Koncert otwierający XVII LFN

nie Lubelskiego Uniwersytetu Inspiracji. LWDN przeszły do historii jako unikalne w skali europejskiej przedsięwzięcie, które na nowo zdefiniowało prospołeczną wartość nauki. Aktualna sytuacja epidemiczna pozwoliła na organizację tegorocznej edycji LFN w formule hybrydowej – przełomowy w historii wydarzenia program został zrealizowany zarówno online, jak i w formie tradycyjnej, przy zachowaniu obowiązujących zasad bezpieczeństwa.

Uroczyste rozpoczęcie XVII LFN odbyło się 18 września 2021 r. w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka. Na deskach Dużej Sali Widowiskowej wystąpili Utalentowani Muzycyści Córki i Synowie – orkiestra działająca pod batutą jej założyciela dr. hab. szt. Tomasza Momota, prof. UMCS, złożona ze studentów i uczniów, głównie z lubelskich szkół i uniwersytetów. Niezwykle efektownym i unikalnym na skalę światową zwieńczeniem koncertu inauguracyjnego był pokaz fontann, który odbył się o godz. 21:00 na Placu Litewskim w Lublinie. Widowisko multimedialne pt. *Symfonia Nauki* (*Symphony of Science*) powstało przy wykorzystaniu technologii audiowizualnej, którą

dysponuje lubelska fontanna miejska. Na potrzeby pokazu kompozytor muzyki instrumentalnej i filmowej Piotr Bańka skomponował specjalny utwór z udziałem Chóru Akademickiego UMCS im. J. Czerwińskiej pod batutą prof. dr hab. Urszuli Bobryk. Tekst utworu pochodzi z książki Isaaca Newtona *Matematyczne zasady filozofii przyrody* z 1687 r. i stanowi newtonowską definicję masy, mówiącą, że „ilość materii jest jej miarą wynikającą z jej gęstości i objętości łącznie” (cyt. za J. Wawrzycki, Copernicus Center Press, Kraków 2011, s. 185). Z kolei scenariusz pokazu autorstwa reżysera teatralnego Łukasza Witt-Michałowskiego w niezwykle efektowny sposób ukazał potencjał oraz dokonania każdej z publicznych uczelni Lublina. Zgodnie z zawartą w tekście narracją od ponad 100 lat osiągnięcia lubelskich naukowców stanowią istotny wkład w rozwój Lublina, Lubelszczyzny, Polski i świata. Wśród osiągnięć Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zaprezentowanych za pomocą niezwykle tańca wody, gry światła, kształtów, barw i dźwięku znalazły się: pierwszy światłowód w Polsce, preparaty wzmacniające odporność pszczół oraz innowacyjne urządzenie do badania czystości wosku. Przekaz płynący z *Symfonii Nauki* jednoznacznie wskazuje, że lubelskie uczelnie wspólnie zamierzają kontynuować misję, jaką jest służba na rzecz społeczeństwa, nieustannie inspirują i tworzą lepszą przyszłość. Pokaz *Symfonia Nauki* został wpisany do repertuaru pokazów na fontannie multimedialnej na przyszły sezon, dzięki czemu będzie emitowany przez Miasto Lublin od pierwszego weekendu majowego do końca września 2022 r. UMCS ma w planach, aby angielska wersja pokazu znalazła się w programie pokazów fontann również w roku 2023, kiedy Lublin obejmie zaszczytną funkcję Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023. Pokaz *Symfonia Nauki* był transmitowany na Facebooku przez TVP3 Lublin, a jego premierę po raz pierwszy w historii w tym samym czasie na swoich profilach społecznościowych udostępniły lubelskie uczelnie publiczne.

Zgodnie z tradycją w niedzielę 19 września 2021 r. na Placu Teatralnym przed Centrum Spotkania Kultur w Lublinie odbył się Lubelski Piknik Naukowy. Podczas wydarzenia zrealizowano 115 projektów naukowych, a także różnorodny oraz bogaty w formie i treści program artystyczny, na który złożyły się m.in. występy taneczne Zespołu Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego i grupy tanecznej zMYŚl z ACKiM

Fot. Bartłomiej Wójciewicz

Fot. Bartłomiej Prohl

Fot. Bartłomiej Prohl

UMCS Chatka Żaka, występ teatralny Agnieszki Kołczewskiej & Teatru Imperialnego czy też występy chórów akademickich. Najważniejszym wydarzeniem podczas pikniku była, zakończona sukcesem, próba pobicia rekordu Polski na największy slime – polimer alkoholu poliwinylowego usieciowany jonami boranowymi. Próbę poprzedził miniwykład popularnonaukowy o polimerach dr. Łukasza Szajneckiego z Katedry Chemii Polimerów na Wydziale Chemii UMCS. Istotną właściwością slime'u jest tzw. superlepkość – polimer klei się jedynie do siebie, zaś od innych przedmiotów odpada. Te cechy były dobrym pretekstem do pokazania dzieciom, młodzieży i dorosłym, że nauka może być ciekawa i dawać wiele radości. Wydarzenie koordynował Uniwersytet Dziecięcy UMCS. Aby pobić dotychczasowy rekord Polski, należało wykonać slime'a o wadze co najmniej 150 kg. Studenci UD UMCS wspólnie z uczniami ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Kazimierzu Dolnym z siedzibą w Dąbrówce (filia UD UMCS) wywiązali się z powierzonego im zadania i wykonali slime'a o wadze aż 314 kg!

W trakcie Lubelskiego Pikniku Naukowego rozdawano maskotki LFN – koziołki. Projekt był inspirowany herbem Lublina. Maskotki zostały wyprodukowane w liczbie 1000 sztuk przez polską Fabrykę Zabawek Pluszowych „Kolor Plusz” z Koszalina. Projekt, na podstawie którego wykonano koziołka, wpłynął do konkursu „What science looks like” po terminie, ale przedstawiciele lubelskich uczelni publicznych postanowili go zrealizować. Autor zrzekł się wynagrodzenia i przeniósł nieodpłatnie na UMCS całość autorskich praw majątkowych do projektu, wyraził również prośbę o przeznaczenie kwoty 2 tys. zł brutto na cele charytatywne. Koziołek ubrany jest w kitel naukowca, na którym widnieje logotyp festiwalu. Na plecach posiada siedem wstążek z podstawowymi kolorami oraz logotypami Ministerstwa Edukacji i Nauki, uczelni publicznych Lublina i Urzędu Miasta Lublin. Wstążki układają się w kształt peleryny, a ich ułożenie zostało uwarunkowane kolejnością, w jakiej poszczególne uczelnie organizują Lubelski Festiwal Nauki. Symbolika nawiązuje do superbohaterów i niesie ze sobą przekaz mówiący, że cała moc festiwalu tkwi we współdziałaniu organizatorów. Uosabiający radość płynącą z nauki oraz budujący pozytywny wizerunek całego przedsięwzięcia koziołek LFN skradł serca mieszkańców Lublina, a w szczególności najmłodszych, którzy pomimo niesprzyjających

Fot. Marcin Wiechnik

Fot. Bartłomiej Wójciewicz

← Laureaci konkursów organizowanych w ramach XVII LFN z prof. Wiesławem Gruszeckim

warunków pogodowych wspólnie z rodzinami odwiedzili stoiska Lubelskiego Pikniku Naukowego.

Głównym punktem programu XVII LFN były projekty lubelskich uczelni publicznych, Urzędu Miasta Lublin oraz innych współorganizatorów upowszechniające, promujące oraz popularyzujące naukę i badania naukowe, które odbyły się w dn. 20–24 września 2021 r. W ramach XVII Lubelskiego Festiwalu Nauki na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zrealizowano 315 projektów, z czego ponad 130 odbyło się w trybie zdalnym. Wśród wydziałów i jednostek UMCS największą popularnością cieszyły się: Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS, którego pracownicy zgłosili 40 projektów (1320 uczestników), Wydział Chemii, na którym zgłoszono 15 projektów (780 uczestników),

Wydział Biologii i Biotechnologii, który zrealizował 17 projektów (550 uczestników), a także Uniwersytet Dziecięcy UMCS z 4 projektami (195 uczniów). W przypadku projektów organizowanych na UMCS szczególne zainteresowanie zyskały m.in.: „Kolorowe dymiące zlewki – chemia na żywo” z Wydziału Chemii UMCS (235 osób), „Enjoy math czyli MateMagia 3.0” z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki (132 słuchaczy) oraz „Oszczędź sobie... na przyszłość! Uczeń – pracownik – emeryt” z Wydziału Ekonomicznego UMCS (127 uczniów). Łącznie w XVII edycji LFN z ramienia UMCS udział wzięło 12 wydziałów i 12 jednostek pozawydziałowych UMCS.

Kluczowym elementem programu XVII LFN były wydarzenia popularnonaukowe. W dn. 20–24 września

Fot. Bartłomiej Wójciewicz

← Dr Dawid Mysłiwiec i prof. Robert Huber

2021 r. w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyły się spotkania z krajowej i światowej sławy popularyzatorami nauki, podkreślające rolę nauki w życiu człowieka, z cyklu „Nauka bez granic” (Science without borders). 20 września na naszej Uczelni mieliśmy zaszczyt gościć prof. Roberta Hubera, niemieckiego biochemika i laureata Nagrody Nobla w dziedzinie chemii z 1988 r., którą otrzymał wraz z Johannem Deisenhoferem i Hartmutem Michaelem za wyznaczenie trójwymiarowej struktury centrum reakcji fotosyntezy u bakterii. Prof. Robert Huber wygłosił wykład popularnonaukowy pt. „Structural biology and its key role in the life sciences and in medicine”,

↑ Prof. Jerzy Bralczyk i ks. dr Rafał Pastwa

Fot. Bartosz Proń

↑ Piotr i Aleksandra Stanisławscy oraz Dawid Łasiński

Fot. Bartłomiej Wojtowicz

a następnie odbył interesującą rozmowę „bez granic” z dr. Dawidem Myśliwcem – absolwentem chemii na UMCS, twórcą kanału „Uwaga! Naukowy Bełkot” na YouTube (644 tys. subskrybentów) i autorem bestsellerowej książki *Przepis na człowieka* (28 tys. sprzedanych egzemplarzy).

21 września odbył się wykład wybitnego polskiego językoznawcy prof. dr. hab. Jerzego Bralczyka pt. „Język: granice i ograniczenia”. Po prelekcji uczestnicy wysłuchali inspirującej rozmowy z profesorem, którą poprowadził ks. dr Rafał Pastwa – teolog, dziennikarz, poeta, duchowny katolicki i pracownik KUL, archidiecezalny duszpasterz środowisk twórczych prowadzący działalność popularyzatorską w szkołach i instytucjach kultury w Lublinie i na Lubelszczyźnie.

22 września miało miejsce spotkanie z Dawidem Łasińskim – nauczycielem znanym jako „Pan Belfer – nauczyciel z internetów”, twórcą kanału „Pan Belfer” na YouTube (55,2 tys. subskrybentów), miłośnikiem chemii i fotografii, animatorem kultury, twórcą projektów filmowych i popularyzatorem nauki. Po wykładzie pt. „Od przedszkola do YouTube, czyli jak zafascynować generację Z światem nauki” byliśmy świadkami nietuzinkowej rozmowy Pana Belfra z Aleksandrą i Piotrem Stanisławskimi, twórcami kanału „CrazyNauka” na YouTube (13,9 tys. subskrybentów), którzy dali się poznać szerokiej publiczności jako blogerzy, dziennikarze naukowcy i zdobywcy m.in. nagrody Popularyzator Nauki PAP Nauka w Polsce 2019 w kategorii „Media”.

23 września UMCS odwiedził prof. Charles H. Bennett – amerykański myśliciel, fizyk i pionier teorii informacji znany z badania zaskakujących powiązań fizyki kwantowej z informacją, którego uznaje się za jednego z ojców kryptografii kwantowej i współautora rewolucyjnej koncepcji teleportacji kwantowej. Po wykładzie słuchacze mieli okazję wysłuchania niezwykle ciekawej rozmowy profesora z Karolem Jałochowskim – absolwentem fizyki na UMCS, stypendystą National University of Singapore, dziennikarzem i twórcą filmów poświęconych nauce.

Spotkania z wybitnymi postaciami ze świata nauki zapowiadali i prowadzili młodzi naukowcy z lubelskich uczelni publicznych, w tym dr Piotr Koper z Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS. Odbyły się one stacjonarnie w Dużej Sali Widowiskowej ACKiM UMCS Chatka Żaka, transmitowano je również online na stro-

← Prof. Charles H. Bennet i Karol Jałochowski

nie LFN na Facebooku. Dzięki uprzejmości Lubelskiego Centrum Konferencyjnego cykl „Nauka bez granic” był tłumaczony symultanicznie, dzięki czemu dotarł do odbiorców w kraju i za granicą. W wersji stacjonarnej wydarzenia uczestniczyło kilkaset osób, zaś całość online obejrzało łącznie około 20 tys. odbiorców z takich krajów jak: Belgia, Białoruś, Hiszpania, Irlandia, Mołdawia, Niemcy, Norwegia, Polska, Stany Zjednoczone, Szwajcaria, Tunezja, Ukraina, Wielka Brytania i Włochy.

W dn. 22–24 września w formie zdalnej odbyły się „International Students and Young Scientists Workshop & Learning Days” (międzynarodowe sympozjum dla studentów i młodych naukowców), skierowane do młodych naukowców, studentów i doktorantów, a ich głównym celem było wyrównanie szans edukacyjnych i wspomaganie dialogu międzypokoleniowego, międzykulturowego i międzynarodowego, upowszechnianie osiągnięć naukowych i twórczych jako inspiracji do rozwijania kariery naukowej, podejmowania pionierskich badań, poszukiwania wynalazków i innowacji, popularyzowanie akademickiej współpracy, wymiany międzynarodowej oraz internacjonalizacji. W ramach sympozjum, składającego się z paneli: „Science”, „Arts & Culture & Business” oraz „Technology”, zorganizo-

wano m.in. debatę prorektorów pięciu lubelskich uczelni publicznych, podczas której UMCS reprezentował prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki. Niezwykle odkrywcze spotkanie, podczas którego poruszono tematy związane z umiędzynarodowieniem badań naukowych, poprowadził dr hab. Jarosław Krajka, prof. UMCS z Wydziału Filologicznego UMCS. Pierwszego dnia sympozjum zaprezentowano także wystąpienia zarówno doświadczonych, jak i młodych naukowców, którzy z sukcesami łączą rozwój naukowy z biznesem i współpracą międzynarodową. W ramach ww. panelu UMCS reprezentowali prof. dr hab. Ryszard Naskręcki – dyrektor Centrum ECOTECH-COMPLEX oraz mgr Rafał Muda z Wydziału Ekonomicznego UMCS. Drugiego dnia uczestnicy wzięli m.in. udział w warsztatach z zakresu sztuki, kultury i biznesu, które poprowadzili doświadczeni instruktorzy i specjaliści ze swoich dziedzin, ostatniego zaś – zwiedzili wirtualnie nowoczesne przestrzenie, laboratoria i pracownie lubelskich uczelni publicznych. W „International Students and Young Scientists Workshop & Learning Days” udział wzięło około trzydziestu polskich i zagranicznych studentów lubelskich uczelni publicznych z Bośni i Hercegowiny, Czech, Indii, Kazachstanu, Kuwejt, Maroko, Namibii,

Fot. Bartłomiej Wojtowicz

↑ Premiera filmu *Kolekcja*

Rosji i Ukrainy, a także studentów i młodych naukowców z Estonii, Gruzji, Włoch i Słowacji. Międzynarodowy sukces sympozjum utwierdził organizatorów w przekonaniu, że internacjonalizacja szkolnictwa wyższego i szeroko pojmowana naukowa współpraca międzynarodowa w zakresie upowszechniania nauki i badań naukowych przynosi wymierne efekty.

24 września na Wydziale Filologicznym UMCS odbyły się w trybie zdalnym Hieronimki – Siódme Święto Tłumaczy. Wydarzenie na trwałe wpisało się w program Lubelskiego Festiwalu Nauki. Koordynatorem Hieronimek była dr Monika Janicka z Katedry Lingwistyki Stosowanej UMCS. W ramach projektu odbyły się: warsztat, podczas którego zaprezentowano narzędzia do tłumaczenia wspomaganego komputerowo, ćwiczenia z tłumaczeń audiowizualnych z wykorzystaniem profesjonalnego programu do wykonywania napisów, warsztat językowo-ruchowy „Language and Movement. The language of movement”, spotkanie i wywiad z tłumaczem dzieł noblistki Olgi Tokarczuk, a także prezentacja na temat strategii i technik tłumaczeniowych „Studenci tłumaczą! O języku portugalskim i studentckim przekładzie *Opowiadań przykładowych* Sophii de Mello Breyner Andresen”. Hieronimki stanowiły okazję do przybliżenia uczniom różnych aspektów zawodu tłumacza oraz ukazania, że znajomość języków obcych jest w erze globalizacji, cyfryzacji i mobilności oknem na świat, uwrażliwiającym na inne kultury i ułatwiającym ich zrozumienie. Organizatorzy udowodnili, że język nie tylko nie zna granic, ale te granice przełamuje, tworząc zupełnie nowy wymiar komunikacji. W tegorocznych Hieronimkach udział wzięło ponad 100 uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych z Lublina oraz województw lubelskiego i podkarpackiego.

W ramach XVII edycji LFN od stycznia do połowy września bieżącego roku odbyły się konkursy upowszechniające naukę i odkrycia naukowe dla dzieci w wieku przedszkolnym, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, studentów oraz osób dorosłych, mające na celu upowszechnianie nauki, w tym odkryć naukowych, które w znaczący sposób wpłynęły na dzieje ludzkości. Celem konkursu „What science looks like” było wyłonienie najlepszego projektu – prototypu maskotki LFN. Komisja konkursowa postanowiła nie wyłaniać zwycięzcy i przyznać trzy wyróżnienia – dla Katarzyny Gromady i Natalii Siwko, które zgłosiły projekty przedstawiające koziołka nawiązującego do herbu Miasta Lublin, oraz Kingi Ciszak, która zaprojektowała maskotkę LFN w kształcie sowy.

Celem konkursu dla przedszkolaków pt. „Discover the world with Polish scientists!” było znalezienie nowego, praktycznego zastosowania dla polskiego wynalazku. Wśród zwycięskich prac znalazł się projekt sześciolatniej Mai Zając, która wykorzystała spinacz biurowy Józefa Hoffmana do zrobienia zakładki do książki, a także praca czteroletniej Małgorzaty Machowskiej, która znalazła ciekawe zastosowanie dla lampy naftowej Ignacego Łukasiewicza. Niezwykle oryginalnym podejściem do tematu wykazał się również czteroletni Szymon Nóżka, który zaproponował wycieraczkę do znaków drogowych.

Konkurs dla uczniów ze szkół podstawowych „Greatest invention ever” miał za zadanie wyłonienie najlepszej pracy przedstawiającej wynalazek lub odkrycie, które wywarły największy wpływ na dzieje świata i rozwój cywilizacji na przestrzeni wieków. Wśród laureatów znaleźli się ośmioletni Kacper Kowalczyk, który za najważniejszy wynalazek wszechczasów uznał samolot, trzynastoletni Aleksander Olszewski, według którego niekwestionowane pierwsze miejsce wśród wynalazków i odkryć zajmuje papier, a także czternastoletni Jakub Goś, który wykonał prezentację multimedialną na temat mydła.

„Good idea!” to z kolei konkurs dla uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Jego celem było stworzenie projektu innowacyjnego i kreatywnego wynalazku, który w najbardziej efektywny sposób ułatwiałby egzystencję ludzi zamieszkujących Ziemię. Laureatem został siedemnastoletni Igor Gawłowski z Poznania, który wykonał projekt katalizatora wolframowego do tradycyjnego systemu kominowego.

Celem konkursu „Let’s enjoy my science” było ukazanie specyfiki danej dziedziny nauki/sztuki oraz jej osiągnięć, aby w sposób kreatywny popularyzować na świecie poszczególne dyscypliny naukowe i artystyczne. Laureatkami konkursu zostały Kamila Bednarek i Wiktoria Kowal z Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, które zaprezentowały kierunek bioinżynieria zwierząt.

Celem konkursu „Power of science” było wyłonienie doktoranta lub młodego naukowca „bez granic”, który prowadzi badania naukowe o charakterze międzynarodowym. Laureatem został dr Szczepan Głodzik z Katedry Fizyki Teoretycznej UMCS, który prowadzi międzynarodowe badania we współpracy z naukowcami z Aalto University w Finlandii. Na ich podstawie powstała publikacja w „Nature”. Badania łączą ze sobą dwa przełomy: wytworzenie heterostrukury złożonej z dwuwymiarowego ferromagnetyka oraz efektywne stworzenie dwuwymiarowego nadprzewodnika topologicznego.

W ostatnim z konkursów – „Catch the moment in science” – należało ukazać wpływ nauki na życie człowieka z uwzględnieniem tego, jak zmieniają się przyzwyczajenia i nawyki w jego codziennym funkcjonowaniu dzięki postępowi technicznemu, który dokonał się na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci. Laureatem został Maciej Gęborys z Białej Podlaskiej, który wykonał zdjęcie przedstawiające dziecięcą fascynację kosmosem. Uroczyste wręczenie nagród laureatom i wyróżnionym w konkursach odbyło się podczas Lubelskiego Pikniku Naukowego.

Nieodłącznym elementem programu XVII LFN były również wydarzenia kulturalno-artystyczne. 20 września w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyły się premiera filmu dokumentalnego *Kolekcja (The Collection)* o lubelskich starodrukach w reż. Grażyny Stankiewicz oraz premiera albumu *Stare druki lubelskie w Bibliotece Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie* autorstwa dr Marty Puszeki. Forma dokumentalna przybliżyła kolekcję liczącą ok. 60 starych druków wydanych w XVII i XVIII w. w oficynach lubelskich, będących w posiadaniu Biblioteki UMCS. Dokument opowiada również o roli oo. dominikanów i jezuitów w historii drukarstwa w Lublinie. Po premierze dzieło zostało umieszczone na stronie www.festiwal.lublin.pl i udostępnione szerokiemu gronu odbiorców. Album przedstawia lubelskie stare druki

znajdujące się w zbiorach Biblioteki UMCS. Został wydany w liczbie 180 egzemplarzy nakładem Wydawnictwa UMCS (2021, ss. 155). Większość egzemplarzy ofiarowano nieodpłatnie wybranym bibliotekom i instytucjom z całego kraju, dodatkowo pozycja została umieszczona w wersji elektronicznej w Bibliotece Cyfrowej UMCS oraz w cyfrowej Bibliotece Narodowej POLONA.

21 września w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbył się przegląd filmowy „Demiurgowie i odkrywcy” (Demiurges and explorers), podczas którego wyemitowano kinowe produkcje pokazujące życie odkrywców i wynalazców z nieznannej dotąd strony: *Charles H. Bennett: Tajemnica ptaka kiwaka* w reż. Karola Jałochowskiego (2016), *Wojna o prąd* w reż. Alfonso Gomez-Rejona (2017), *Skłodowska* w reż. Marjane Satrapi (2019) oraz *Geniusze* w reż. Thora Kleina (2020).

W dn. 22–24 września na Placu Marii Curie-Skłodowskiej odbyła się wystawa multimedialna prezentująca sylwetki dwudziestu pięciu najznakomitszych lubelskich uczonych w historii naszego miasta i współcześnie pt. „Aleja lubelskiej nauki” (Avenue of Lublin science). Zdjęcia naukowców i opisy ich najważniejszych osiągnięć naukowych zostały przygotowane w formie linorytów, a następnie zdigitalizowane w niecałe pięć miesięcy przez dziewięcioro studentów II roku grafiki z Wydziału Artystycznego UMCS pod kierunkiem dr. Karola Pomykały. Grafiki zostały wyświetlone przy użyciu 50 cm ekranów LED o łącznej powierzchni 22,5m²,

Otwarcie wystawy „Aleja lubelskiej nauki” ↓

Fot. Bartosz Proń

„Aleja lubelskiej nauki” ➔

Fot. Bartosz Prohl

a następnie ustawione w szpaler wokół pomnika patronki Uczelni. W panteonie gwiazd naszej Uczelni swoje miejsce znaleźli: prof. dr hab. Andrzej Waksmundzki (1910–1998) – fizykochemik związany z Katedrą Chemii Fizycznej i Pracownią Technologii Światłowodów UMCS; prof. dr hab. Włodzimierz Żuk (1916–1981) – fizyk i kierownik Zakładu Fizyki Jądrowej UMCS, który prowadził badania nad spektrometrią mas, separacją izotopów oraz spektroskopią jądrową; prof. dr hab.

Tadeusz Baszyński (1926–2009) – biolog, rektor UMCS w latach 1981–1982 oraz kierownik Katedry Fizjologii Roślin UMCS, który zajmował się badaniami z zakresu biochemii i fizjologii roślin, a także prof. dr hab. Andrzej Kokowski – archeolog związany z Instytutem Archeologii UMCS i prof. dr hab. Urszula Bobryk – kierownik artystyczny Chóru Akademickiego UMCS, od wielu lat związana z Instytutem Muzyki UMCS.

Uroczyste zakończenie XVII LFN odbyło się 24 września 2021 r. w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka. Wydarzenie uświetnił występ zespołu Włodek Pawlik Trio, którego lider jest laureatem Nagrody Grammy z 2013 r. w kategorii „Best Large Jazz Ensemble Album” za płytę „Night in Calisia”. Podczas gali wyróżniono pięciu lubelskich uczonych, którzy swoim dorobkiem naukowym i postawą życiową przyczyniają się do popularyzowania nauki w społeczeństwie. Wśród laureatów znalazła się wirusolog i immunolog prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska z Instytutu Nauk Biologicznych na Wydziale Biologii i Biotechnologii UMCS.

Głównym celem wszystkich wydarzeń realizowanych w ramach XVII Lubelskiego Festiwalu Nauki było upowszechnianie, promowanie oraz popularyzowanie

Wyróżnieni popularyzatorzy nauki z lubelskich uczelni publicznych ➔

Fot. Bartosz Prohl

nauki i badań naukowych w społeczeństwie, do celów szczegółowych należało m.in.: promowanie znaczenia nauki i odkryć naukowych dla rozwoju gospodarki regionu, kraju i świata oraz poprawy życia mieszkańców; integracja i współpraca społeczności lokalnej ze środowiskiem naukowym i twórczym Lubelszczyzny; ukazywanie w przystępny sposób przydatności wiedzy naukowej w codziennym życiu; promowanie idei otwartego uniwersytetu i uczenia się przez całe życie; upowszechnianie wartości etosu akademickiego i popularyzowanie wzorcowych postaw wobec drugiego człowieka, świata i nauki, a przede wszystkim – zachęcenie dzieci, młodzieży i dorosłych do odkrywania i czerpania radości płynącej z nauki.

Cele te zostały osiągnięte, a ich efekty przekroczyły najśmielsze oczekiwania organizatorów. W ramach XVII LFN zgłoszono 1370 projektów, w tym 390 projektów online i hybrydowych oraz 980 projektów w formie tradycyjnej. Wykłady, ćwiczenia, laboratoria, warsztaty i pokazy odbyły się w 385 lokalizacjach, a łączny czas ich trwania wyniósł 2580 godzin. W związku z planami umiędzynarodowienia festiwalu około 150 projektów zostało zrealizowanych w języku angielskim oraz w innych językach obcych. W przygotowanie projektów zaangażowało się bezpośrednio ponad 1600 osób, zaś liczba zarezerwowanych miejsc wyniosła niemalże 27 000, co w sytuacji trwającej pandemii stanowi niewątpliwie ponadprzeciętny wynik. W nawiązaniu do hasła „Nauka bez granic. Enjoy science!” zarówno umiędzynarodowiono dotychczasową formułę wydarzenia, jak i udowodniono, że odkrywanie fascynującego świata nauki niesie ze sobą dużo radości. Nie bez powodu bowiem festiwal (łac. *festivus* – radosny, świąteczny) oznacza wszystko to, co z nauką kojarzyć się powinno. Niech ta wspólna radość i świętowanie, pomimo trudnych czasów, w jakich przyszło nam funkcjonować, zostanie z nami wszystkimi, aż do XVIII Lubelskiego Festiwalu Nauki, który odbędzie się w dn. 10–16 września 2022 r. pod hasłem „Ogrody nauki”, w którym funkcję głównego organizatora pełni Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie.

*Dziękuję prof. dr. hab. Andrzejowi Łukasikowi z WFIS UMCS za konsultację merytoryczną w zakresie *Symfonii Nauki* oraz dr. Andrzejowi Żybkowski z KUL za udostępnienie statystyk XVII LFN.

Monika Baczevska-Ciupak

↑ Zakończenie XVII LFN

↑ Włodek Pawlik

↑ Włodek Pawlik Trio i Natalia Wilk

Zaktywizować kulturę studencką

Rozmowa z Izabelą Pastuszko – dyrektorem Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka

W zeszłym roku powstał raport wynikający z badań na temat diagnozy kierunków rozwoju kultury studenckiej w Polsce, przygotowany przez Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka we współpracy z Narodowym Centrum Kultury. Jakie wnioski płyną z tego raportu? Czym jest kultura studencka? Jaka jest jej kondycja?

Raport pozwolił nam przyjrzeć się na nowo, bez kontekstu historycznego, dzisiejszej kulturze tworzonej przez studentów. Skonkretyzował dużo wątków, o których gdzieś podprogowo pewnie myśleliśmy, ale także wnioski z niego płynące wskazują pola, na których mamy wiele do zrobienia jako organizatorzy przestrzeni do tworzenia kultury studenckiej.

Odpowiadając na pytanie, jaka jest kultura studencka dzisiaj, myślę, że w pierwszej kolejności powinnam powiedzieć, że różnorodna i bardzo twórcza. Jest inna niż ta, którą pamiętamy z II połowy XX w., bo też przeciwko czemuś innemu się dziś buntuje. Aby się rozwijać, potrzebuje przestrzeni, a także ludzi, które wspomogą te często pierwsze projekty czy występy. Myślę, że rolą naszych akademickich jednostek kultury jest właśnie przede wszystkim odnalezienie drogi kontaktu ze studentami, kontaktu opartego na zaufaniu i wsparciu. Powinniśmy oddać

im tę przygotowaną przestrzeń do uprawiania kultury i sztuki, stojąc nieco z boku, służąc radą lub wsparciem, kiedy będą nas potrzebować. I to jest nasze zadanie.

Dzięki władzom rektorskim 15 akademickich jednostek w naszym kraju wciąż stwarzało te warunki, może w mniejszym zakresie i bez narzędzi, ale z pasją. W tej chwili zgrupowaliśmy się i próbujemy budować na nowo swoją tożsamość. Tworzymy postulaty do Ministerstwa Edukacji i Nauki dotyczące potrzeby wsparcia naszych uczelni, żeby móc rozwijać kulturę studencką.

Czym jest kultura studencka, a czym jest kultura akademicka?

Przyznam szczerze, że próba właściwego zdefiniowania tych dwóch pojęć jest wyzwaniem. W badaniu, w którym pytaliśmy studentów, czym jest kultura studencka, część z nich nie umiała nawet określić do końca, że to jest coś, co oni tworzą albo to, co jest dla nich tworzone. Pewna grupa mówiła np. o formie zwracania się do wykładowców – że to jest właśnie kultura studencka. Wydaje się, że jesteśmy na etapie wymiennego używania pojęć kultura akademicka i kultura studencka.

Z analiz, które prowadzimy i w ramach metodologii, którą przyjęliśmy dla naszego projektu, wynika, że

Fot. Agnieszka Dudek

konieczne jest wprowadzenie rozróżnienia na kulturę studencką i kulturę akademicką. Stąd próba zdefiniowania kultury akademickiej jako tej, która jest związana z grupą profesorów, wykładowców i studentów, jako pewnego sposobu zachowania, wartości, wyborów. Nie jest to kultura rozumiana jako sztuka, której doświadczamy, którą odbieramy poprzez udział w niej, ale to przede wszystkim pewien sposób życia i system wartości. Akademickość jest pewną formułą regulującą wartości życiowe zarówno kadry naukowej, jak i administracyjnej oraz studentów i doktorantów. Studia to przecież ten moment w życiu młodych ludzi, kiedy zaczynają obowiązywać nowe zasady.

Kultura studencka według naszych analiz to ta część kultury akademickiej, w ramach której studenci tworzą dla siebie nawzajem sztukę oraz podejmują inne działania twórcze, a w czym my tylko mamy pomóc. Jak badamy kulturę różnych grup wiekowych, to zawsze myślimy o tym, co jest dla każdej z nich interesujące. Z braku analiz tego, czego studenci potrzebują, zaczęliśmy dawać im konkretne rozwiązania, np. proponować koncerty, które my, dorośli, uważaliśmy

za dobre dla nich. Proponować im działania teatralne, które my uważamy za dobry program merytoryczny dla nich. A oni w pewnym momencie przestali brać w tym udział. Kiedy dajemy studentom przestrzeń i narzędzia oraz wsparcie do tego, żeby sami zdecydowali, jaki spektakl chcą obejrzeć albo jaki spektakl chcą wystawić, jaki koncert chcą zorganizować, okazuje się, że są dużo bardziej aktywni i zaczynają się angażować.

Od ponad roku obserwuję nasze grupy i jestem już w pełni przekonana, że ta droga i rozumienie w taki sposób kultury studenckiej, szczególnie w praktyce, są konieczne. Poszukiwanie formuły praktycznego stworzenia przestrzeni dla rozwoju kultury studenckiej to przede wszystkim podążanie za młodymi ludźmi, podsuwanie im tematów jako stojący obok mentor, kurator. Służenie radą i wsparciem w momencie, kiedy mają zawahanie, nie są pewni, czy ich wybór jest właściwy, np. czy rozumienie pewnych tekstów jest poprawne. Naszą rolą jest im pomóc to przetworzyć.

Z wielką radością obserwuję np. grupę teatralną, którą zbudował Przemek Mrowiński (student psychologii UMCS), a która cały sierpień przygotowywała spektakl

„Wojna na bagnety” i jestem pod ogromnym wrażeniem tego, co oni robią. Są tak kreatywni, tak bardzo wchodzą w analizę tekstu, a potem w próbę przełożenia tego na język teatru. Mają spotkania z mistrzami. Przychodzą specjaliści, którzy pomagają im przejść przez proces twórczy, ale oni to wszystko sami sobie nawigują. A jak wychodzą wieczorem po niektórych próbach, to śpiewają nam pod Chatką polskiego rocka. Dajemy im przestrzeń, czyli udostępniamy salę, w której mogą się spotykać i ćwiczyć. Pomagamy „znaleźć się na scenie”, czyli rozmawiamy o tym, jak się buduje scenografię, jak się ją oświetla, jak aktor powinien ustawiać się na scenie. Nasza praca z jednej strony jest pewnym dodatkiem do ich działalności, ale bez naszego wsparcia często trudno im postawić ten pierwszy krok. Mam poczucie wielkiej odpowiedzialności w ramach tej nieco „schowanej” misji, ponieważ uważam za kluczowe dla naszej kultury polskiej w ogóle, aby kultura studencka na nowo mocno się zaktywizowała.

Na etapie studenckim nie jesteśmy już człowiekiem, który idzie do teatru tam, gdzie ustali nauczyciel lub rodzic. Kiedy słucham na przykład Janusza Opryńskiego opowiadającego, jak stworzył swój Teatr Provisorium, to tak naprawdę te eksperymenty, pierwsze działania odbywały się w Chatce, gdzie była możliwość poszukiwania, niezgody na zastany stan w sposobie tworzenia sztuki i kultury, buntu, pokazania potrzeby, że chce się żyć inaczej. To wszystko jest w nas, kiedy jesteśmy na studiach. Myślę, że to jeden z najbardziej twórczych okresów naszego życia, pełen gotowości na eksperymenty i poszukiwania. Kluczowe jest stworzenie takich narzędzi, mówię tu świadomie, przez całe nasze państwo polskie, przez władze, które zajmują się tym obszarem, żeby studenci znowu mogli zacząć tworzyć swoją kulturę, bo to ona będzie za 20–30 lat naszą kulturą polską. Jeśli ona się nie narodzi w tym twórczym okresie studiów, to my jej nie będziemy mieć na tak wysokim poziomie, jak mamy w tej chwili kulturę, która wywodzi się z lat. 60., 70. i 80. ubiegłego stulecia.

W momencie, kiedy student pojawia się w jednostce kultury samorządowej lub państwowej, to tak naprawdę nikt nie zajmuje się jego rozwojem twórczym. On raczej wypełnia zadania, na które nie wystarcza czasu pracownikom. Jeśli jest wolontariuszem przy festiwalu, to nie zajmuje się ułożeniem programu czy przygo-

towaniem merytorycznym na przykład do rozmowy z autorem książki, która ma premierę. Wolontariusz zazwyczaj zajmuje się rozstawianiem stolików, wpuszczeniem gości, rozwieszeniem plakatów. To jest za mało. Z założenia nie dopuszczamy w kulturze profesjonalnej studentów do procesu twórczego ani od strony procesu tworzenia kultury, ani od strony animacji kultury.

To, nad czym pracujemy teraz w Chatce, oraz to, o czym rozmawiamy z przedstawicielami innych akademickich jednostek kultury w Polsce, to jest znalezienie złotego środka – czyli z jednej strony przestrzeni do działań twórczych, a z drugiej strony przestrzeni dla ludzi, którzy chcą animować kulturę (robić koncerty, projekty itp.). Studenci u nas uczą się od początku do końca przeprowadzić projekt – od wyboru artysty, ustalenia grupy, do której kierujemy projekt, przejścia przez cały proces komunikacji i promocji, pozyskania środków, rozliczenia – to jest wiedza praktyczna, której nie będą w stanie zdobyć w żadnej innej jednostce zajmującej się kulturą. Dydaktyka kulturalna oraz twórcza mogą się rozwijać właśnie w naszych akademickich centrach kultury.

Oczywiście jako kuratorzy i ludzie kultury też chcemy czasem realizować swoje projekty, ale te nasze autorskie działania kierujemy raczej do społeczności akademickiej, dla której budujemy program. Niemniej w tych działaniach podejmowanych w ostatnich 20 latach w jednostkach akademickich bardziej byliśmy skupieni na akademickości i działalności w obszarze kultury akademickiej niż na kulturze studenckiej. Dlatego teraz w Chatce Żaka położyliśmy mocny nacisk na to, aby zrozumieć potrzeby studentów, otworzyć się na nie, zaprosić ich do nas i zbudować odpowiednie dla nich narzędzia. Hasło przewodnie, które przyjęliśmy na ten rok akademicki i które w Chatce, mam nadzieję, zostanie już na długo, brzmi: „Design yourself, czyli zaprojektuj siebie... u nas”. Przyjdź i zobacz, czy interesuje Cię muzyka, teatr, sztuki plastyczne, czy może jednak lubisz kino autorskie.

Wspominała Pani, że dajecie studentom wolność i pozwalacie działać. Czy stawiacie im granice tej wolności? Co w sytuacji, gdyby studenci przyszli z bardzo odważnym, kontrowersyjnym projektem?

Nikt z nas nie może wszystkiego. Żyjemy wspólnie w społeczeństwie, a sztuka może wskazywać na społeczne

niesprawiedliwości, ale nie może ranić uczuć innych ludzi. Zależy mi na otwartości, tolerancji, ale także na szanowaniu przekonań innych. Jeżeli przygotowujemy projekt, w którym obrażamy czyjeś uczucia, to według mnie nie mówimy już ani o kulturze, ani o sztuce. Jako historyk sztuki, który zajmuje się szczególnie XX w., wiem, że trudne jest określenie, w którym miejscu zaczyna się przekraczanie bariery w kierunku negacji, braku tolerancji, braku empatii dla drugiego człowieka, a w którym to jest element pokazujący nam, czego nie zauważamy, zwracający uwagę na nierówności. Mowa tu oczywiście o sztuce zaangażowanej, która pojawia się w drugiej połowie XX w., kiedy zadaniem artysty staje się m.in. zwracać uwagę na niesprawiedliwości społeczne czy wykluczenie. I nierzadko artyści posługiwali się „mocnymi” środkami wyrazu. Nasi studenci jeszcze po takie nie sięgają. To, z czym przychodzą nasi młodzi adepci sztuki, to są tematy, które ich interesują i wbrew pozorom nie są to zagadnienia, które mogą obrażać uczucia innych ludzi. Oni chcą raczej dowiedzieć się, kim są, szukają siebie – taki mają okres w życiu.

Wolność twórcza jest dla mnie bardzo ważna, natomiast nie widzę możliwości „używania” jednostki kultury studenckiej do prowadzenia prywatnych wojen – na takie rzeczy nigdy we mnie zgody nie było i nie będzie. Analizując prace np. Katarzyny Kozyry, które są dość dyskusyjne, czy Artura Żmijewskiego, zauważamy ich głęboki sens i zakorzenienie w procesach społecznych, a także rolę artysty, który stał się swoistym „sumieniem narodu, sumieniem społeczeństwa”. Sumienie to jednak zmusza nas do refleksji i zastanowienia, czy przypadkiem nie idziemy na skróty, a przy okazji nie krzywdzimy innych.

Widzę w młodych ludziach, którzy przychodzą do nas, że wcale nie chcą iść na skróty. Oczywiście pewnie nieco generalizuję, bo mówię o grupie, która jest zainteresowana rozwojem, zdobywaniem doświadczenia, uczeniem się czegoś nowego, a także współistnieniem i współtworzeniem. Przychodzą do nas najczęściej grupami, oczywiście w tych grupach są liderzy, natomiast mniej mamy „solistów” – i to też wyszło w badaniach. Studenci, co nas nieco zaskoczyło, powiedzieli, że nie uczestniczą w kulturze nie tylko ze względu na brak pieniędzy czy czasu, ale ze względu na to, że nie mają z kim pójść na jakieś wydarzenie. To pokazuje bardzo

wyraźnie, że działalność kulturalna i twórcza w grupie wiekowej 20–30 lat jest działalnością grupową. Młodzi ludzie chcą tworzyć razem, dla siebie – dając sobie nawzajem doświadczenia. Widzę to na ich spektaklach. Jeśli jest on stworzony przez studentów, to oni mają rzeszę publiczności i to są ich znajomi, którzy chcą zobaczyć to, co dla nich stworzyli i świetnie odczytują te wydarzenia. W narracji wieloosobowej i grupowej nie ma przekraczania moralnych granic, ja bym to raczej nazwała ich określeniem dla każdego z nich.

Można powiedzieć, że pomimo czasowego zamknięcia z powodu pandemii w zeszłym roku nastąpiło nowe otwarcie w Chatce Żaka. Podejmowane działania zostały uporządkowane w ramach kilku linii programowych. Czy taka formuła działania się sprawdza?

W moim przekonaniu tak i mam wielką radość z tego powodu, że to, co robimy na UMCS, oddziałuje na inne jednostki w Polsce, które już wprowadzają taki system porządkowania działalności na strefy czy obszary. Zrobiliśmy to, aby ułatwić studentom pierwszy kontakt z nami, likwidując swoistą „barierę wejścia”, a z drugiej strony jest to duże ułatwienie w komunikacji naszego zespołu. Każdy ma swoje obszary, którymi się zajmuje. W Chatce wiemy, z kim rozmawiać, jeśli pojawiają się projekty interdyscyplinarne. Linie programowe, które wprowadziliśmy, to dźwięk, kadr, słowo, visual art, ruch i lifestyle. Zauważamy, że budzą zainteresowanie studentów i zaczynają działać.

Cieszę się, że linie odpowiadające konkretnym dziedzinom sztuki udało nam się poszerzyć o lifestyle. Zakładam, że nie wszyscy jesteśmy artystycznie utalentowani i nie zawsze mamy sprecyzowane zainteresowania. Lifestyle jest odpowiedzią na wyniki diagnozy, ponieważ pojawiła się w niej informacja, że studenci bardzo lubią rzeczy, które mogą robić razem i które są na pograniczu kultury. 8 października uruchamiamy wymiennikownię – projekt, który jest stworzony przez grupę skupioną wokół Bogdana Brachy i Agnieszki Skrzypek-Mateckiej. Bogdan i Agnieszka prezentują właśnie takie bardzo otwarte podejście, budują kolektywy, a dodatkowo mają wspaniałą umiejętność oddawania studentom przestrzeni do podejmowania decyzji. Bycie takim kuratorem wspierającym jest potężnym wyzwaniem zawodowym i cieszę się, że mogę procować z takimi kuratorami, jakich mamy w Chatce.

W tym miejscu warto chyba wspomnieć, że w ramach projektu Forum Kultury Studenckiej chcemy zwrócić uwagę, że w Polsce istnieje taka grupa zawodowa, jak kadra kultury studenckiej. I ta kadra, chociaż nie jest klasyczną kadrami kultury, nie jest też typową kadrami administracji uczelni. Znalezienie dla nas dedykowanego pola do właściwego funkcjonowania na naszych uczelniach jest jednym z celów forum. Zajmie to jeszcze trochę czasu, bo wymaga zmiany narzędzi, myślenia, systemów centralnych, ale mamy wsparcie władz rektorskich, na czele z rektorem Radosławem Dobrowolskim oraz kanclerz Grażyną Elżbietą Fiok – osób, które widzą ten potencjał, widzą potrzeby zmian i wspierają nas w tym.

Odwiedzając jednostki kultury akademickiej w Polsce latem 2021 r., spotykaliśmy się z ich władzami rektorskimi. Wszyscy podkreślali wagę naszych poszukiwań formalnych na tle ogólnopolskim oraz w kontekście rozwoju kompetencji uczelni kompletnych. Przynależność jednostek kultury studenckiej do uczelni ma niepodważalny sens. Nasza podstawa istnienia to właśnie szkoły wyższe. Nasza tożsamość jest na uczelni. Nie mogłoby być Chatki Żaka bez UMCS.

Chciałabym, aby nasza Chatka Żaka w trudnym świecie zewnętrznym była dla studentów „bezpieczną przestrzenią”. Miejsce, do którego mogą swobodnie przyjść i tworzyć z takim poczuciem, że tutaj nie ich złego nie spotka, nikt nie wykpi ich braku wiedzy, wyczucia czy niepewności. Dlatego tak potrzeba naszej otwartości. Podziwiam kuratorów i ludzi, którzy pracują w Chatce za to, że ją mają. Wiem, że dla części trudnością jest komunikacja z młodymi ludźmi ponieważ dzisiejszy student jest często głównie online. Bycie partnerem do rozmowy dla takiego młodego człowieka, do stworzenia mu bezpiecznej przestrzeni jest naprawdę wyjątkowo wymagające.

Należy zauważać, że nie mamy dostępu do ogólnopolskich systemów szkoleń kadry kultury. W Narodowym Centrum Kultury jest np. projekt „Zaproś nas do siebie”, w ramach którego dom kultury z bardzo małej miejscowości może się zgłosić ze swoją jednostką i poprosić o wsparcie. My jako część administracyjna uczelni nie mamy możliwości brania udziału w tego typu działaniach. To jest moja prywatne wyzwanie, żeby ludzie zatrudnieni w akademickich jednostkach kultury też mieli szansę na pełny rozwój zawodowy. Ale to wymaga

zmian systemowych w całej Polsce i o to poniekąd walczymy.

Jak pandemia wpłynęła na funkcjonowanie Chatki Żaka?

Ja przewrotnie powiem, że koronawirus nam nie przeszkodził. Chatka Żaka przeszła ogromny remont, dzięki wielkiej uważności naszych władz rektorskich i kanclerskich, bo to przecież poprzedni rektor Stanisław Michałowski, prorektor Urszula Bobryk i kanclerz Grażyna Elżbieta Fiok zadbali, aby Chatkę wyremontować po prawie 60 latach od jej powstania. Otrzymaliśmy infrastrukturę jedną z najlepszych w Polsce do uprawiania kultury, nie tylko tej studenckiej, ale w ogóle. Świetne przestrzenie wymagały analizy działań programowanych. Należało zastanowić się, co dalej. Jak zmieniamy nasze funkcjonowanie? Jak widzimy naszą misję, aby w tę infrastrukturę tchnąć nowego ducha? Podejrzewam, że gdyby nie wybuchła pandemia, byłoby nam dużo trudniej zatrzymać się i poddać dogłębnej analizie. Toczyłyby się działania programowe, a my nie mielibyśmy czasu na tak niezbędne przemyślenia. Także czas swoistego „spowolnienia” wykorzystaliśmy, aby odpowiednio połączyć oczekiwania i kompetencje kadry, a do tego wejść w profil lubelski, bo funkcjonujemy w konkretnym mieście Lublinie, w ramach konkretnej uczelni – UMCS, która także ma swoje tradycje i oczekiwania oraz rozwiązania, które funkcjonowały i muszą być kontynuowane. Połączenie tego było skomplikowane i wymagało czasu. I covid dał nam ten czas. Mam takie poczucie, że naprawdę dogłębnie odrobiliśmy tę lekcję.

Wchodząc w nowy rok akademicki, jesteśmy gotowi na formy hybrydowe, bo też je przećwiczyliśmy. One zmniejszają liczbę osób biorących udział w wydarzeniach, ale mimo to staramy się wychodzić naprzeciw potrzebom studentów i całej społeczności akademickiej. Wracamy np. do spotkań Dyskusyjnego Klubu Filmowego, które będą się odbywały co wtorek o godz. 18.00. Mam świadomość, że ten projekt robimy z szacunku do naszej społeczności akademickiej, ale też tradycji kina autorskiego Piotra Kotowskiego w Chatce. To zaszczyt pracować z takim specjalistą. Mamy też koncerty i spektakle skierowane do bardziej doświadczonej publiczności, która ma skonkretyzowane gusta artystyczne. Podsumowując, nie byłoby możliwe wejście na nowo

w świat studentów i ich potrzeb bez momentu zatrzymania. My ten czas bardzo dobrze wykorzystaliśmy.

Jakie inicjatywy i działania planowane są w nowym roku akademickim w Chatce Żaka? Czy macie jakiś awaryjny plan działania na wypadek ponownego zamknięcia?

Plany są bardzo szerokie. Cały czas liczymy się z tym, że może dojść do lockdownu, wtedy przeniesiemy część wydarzeń do Internetu, a w części zmniejszymy liczebność uczestników. W zeszłym roku tak funkcjonowaliśmy, poza momentami całkowitego zamknięcia. Oczywiście wszystkie wydarzenia odbywają się zgodnie z zasadami sanitarnymi. Jesteśmy odpowiedzialni, młodzi ludzie, którzy do nas przychodzą, również. Udało nam się przez ten ostatni rok przejść bezpiecznie.

Jeśli natomiast będzie można większość działań przeprowadzić stacjonarnie, to plany mamy potężne. Wydarzenia, które przygotowaliśmy, zakładają pracę jednostki siedem dni w tygodniu. 1 października odbyło się wielkie wydarzenie dla nas jako zespołu, bo od wielu lat Chatka Żaka nie była w przestrzeni miasta. Dostaliśmy zaproszenie od dyrektora Centrum Kultury Rafała Kosińskiego, *nota bene* „człowieka z Chatki”, aby razem

pokazać, czym jest dzisiejsza kultura studencka i zrealizowaliśmy na Placu Litewskim wielki koncert „Siema Żaki”, na którym wystąpili Utalentowani Muzycyści Córki i Synowie. W dn. 8 i 9 października zrealizowane zostały działania dedykowane naszym pierwszorocznym studentom, ale nie tylko – dwa dni wydarzeń i występów naszych grup, zespołów, prezentacja wszystkich naszych aktywności. W dniach 20–22 października zaplanowane zostało Ogólnopolskie Forum Kultury Studenckiej – czas podsumowania dwóch lat pracy nad kulturą studencką w Polsce. Mamy „Open call”, przyjeżdżają grupy z całej Polski, które tworzą kulturę studencką. Zaplanowane zostały też spotkania z gośćmi z całej Polski – z przedstawicielami jednostek kultury akademickiej, władzami uczelni, przedstawicielami kultury oraz władz centralnych i rozmowy o tym, jak dalej budować narzędzia oraz system wsparcia rozwoju kultury studenckiej przy polskich uczelniach.

Po więcej informacji zapraszam na stronę internetową Chatki Żaka www.umcs.pl/chatka oraz na nasze media społecznościowe. I oczywiście zapraszam codziennie do naszej Chatki Żaka.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Dzikie zwierzęta w miastach

Rozmowa z Michałem Zembrzyckim z Katedry Zoologii i Ochrony Przyrody UMCS

Zacznę trochę przewrotnie, parafrazując wierszyki dla dzieci. Czy dzik jest dziki, dzik jest zły, sowa to mądra głowa, a miś chętnie łapę poda? Jakże tak naprawdę są dzikie zwierzęta żyjące w Polsce? I jakie zwierzęta możemy określić mianem „dzikich”?

Spróbuję przeanalizować przytoczony przez Panią wierszyk Brzechwy. Miś (zapewne chodziło o niedźwiedzia brunatnego) może podać łapę, ale raczej nie będzie to gest przyjaźni. Sowy natomiast, wbrew stereotypowi, są przeciętnie inteligentnymi ptakami. Symbolem mądrości stały się prawdopodobnie dzięki temu, że ich głowa jest od przodu spłaszczona, oczy ustawione są równolegle, dziób jest dość mały, co nadaje jej „ludzki” wygląd. A jak ludzki, to wiadomo – inteligentny. Podziwiać możemy za to ich doskonale rozwinięte zmysły (głównie wzrok i słuch) oraz wynikającą z tego zdolność do efektywnego polowania w ciemności, czasem niemal całkowitej. Jednak są sowy, które są aktywne w dzień, jak na przykład puchacz śnieżny występujący w tundrze czy sporadycznie gniazdująca w Polsce uszatka błotna.

Na koniec zostawiłem sobie dzika. Jego nazwa sugeruje, że zwierzę to jest esencją dzikości. Prof. Jerzy Bralczyk w świetnej książce *Zwierzyniec* tłumaczy, że jeszcze kilkaset lat temu na ssaki te mówiono po prostu „dziki wieprz”, dopiero z czasem skrócono nazwę do „dzika”. I jesteśmy w punkcie wyjścia. „Dziki” to

według *Słownika języka polskiego* PWN „nieoswojony, niehodowany”, ale potocznie już „straszny, agresywny”. Z tego chyba wynika, że ludzie wszystko, nad czym nie mogli zapanować, uważali za złe. Z kolei w tekście „Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk”, zwanej Konwencją Berneńską (uchwalona w 1979 r.), nie napisano wprost, czym są gatunki dzikie. Po lekturze tekstu tego dokumentu i załączników można wywnioskować, że gatunek dziki to taki, który występuje w danym miejscu naturalnie (konwencja obejmuje więc tylko gatunki rodzime dla danego obszaru). W akcie tym zawarto bardzo ważne i mądre zdanie: „(...) dzika fauna i flora stanowi naturalne dziedzictwo o wartości estetycznej, naukowej, kulturowej, rekreacyjnej, gospodarczej, które powinno być zachowane i przekazane przyszłym pokoleniom”. Zgadzam się z tym i cieszę się, że Polska ratyfikowała tę konwencję w 1996 r.

Wracając do *Sus scrofa* – wygląda na to, że „dzik jest dziki” zgodnie z wszystkimi przytoczonymi przeze mnie definicjami. Występuje w Polsce naturalnie, jest nieoswojony oraz bywa (rzadko) agresywny. W Polsce występuje naturalnie mnóstwo innych zwierząt, a więc dzikie ssaki (ok. 100 gatunków, od kozicy po ryjówkę białowieską), ptaki (ok. 200 gatunków odbywających lęgi) czy choćby owady (na przykład ok. 6000 gatunków samych chrząszczy) lub, dajmy na to, gąbki (9 ga-

Fot. A. Zembryda

tunków, w tym słodkowodne). Jak widać, naukowcy zajmujący się faunistyką mają w Polsce dużo pracy.

Jakie dzikie zwierzęta można spotkać na terenie Lubelszczyzny?

Lubelszczyzna charakteryzuje się dużą różnorodnością siedlisk i krajobrazów, dlatego też można tutaj spotkać wiele gatunków zwierząt. Podam przykład ze świata ptaków. Gniazdują u nas gatunki typowo nizinne, związane z terenami podmokłymi, jak na przykład narażona na wyginięcie, mała, niepozorna mieszkanka torfowisk – wodniczka. 30% jej światowej populacji żyje w Polsce, w tym znaczna część na Polesiu. Wielkie doliny nizinnych rzek zamieszkuje bardzo rzadki ostrzygojad – i jego też można spotkać na Lubelszczyźnie na wiślańskich łąkach. Na Rostoczu i w Lasach Janowskich gniazdują ptaki związane ze starymi borami – sóweczka, włochatka czy głuźec. Niektóre rzeki Rostocza mają charakter rwących potoków – tam występuje pliszka górska.

Oczywiście Lubelszczyznę zamieszkuje bardzo dużo innych dzikich gatunków zwierząt. Myślę, że do najczęściej zauważanych przez nas należą te, które uległy częściowej synantropizacji, czyli przystosowały się do życia w pobliżu ludzi, wciąż są jednak dzikie. Typowym przykładem są niektóre ptaki krukowate, jak gawron (narażony na wyginięcie!), sroka, kawka. Warto zwrócić też uwagę na inne dzikie zwierzęta – te rzadkie czy skryte. Polecam, zwłaszcza młodszym czytelnikom, album wydany przez Fundację „Dla Przyrody” pt. *Rzadkie i ginące gatunki zwierząt Lubelszczyzny*. W sposób niezwykle przystępny opisano w nim zwierzęta bardzo charakterystyczne dla naszego rejonu. Jednym ze

współautorów książki jest prof. Marcin Polak z Katedry Zoologii i Ochrony Przyrody UMCS.

W ostatnich latach coraz częściej można usłyszeć o spotkaniach ludzi z dzikimi zwierzętami nie tylko w lasach czy na szlakach turystycznych, ale docierają do nas także informacje o tym, że w mieście (również w Lublinie) pojawiają się stada dzików, rodziny lisów czy ptaki drapieżne. Dlaczego zwierzęta wychodzą poza swoje naturalne otoczenie i wkraczają do miast? Która pora roku najbardziej sprzyja takim wędrówkom?

Dodam, że miasta zamieszkują również inne zwierzęta: drobne gryzonie, duże gryzonie (chomiki, bobry), ryjówki, jeże, żaby, kleszcze, a wśród ptaków Lublina są też sowy, takie jak puszczyk (corocznie odbywający lęgi w Ogrodzie Saskim i na Cmentarzu przy ul. Lipowej) czy uszatka. Niektóre zwierzęta są w miastach już od dawna, na przykład szczury, kawki, osy (za sprawą wspomnianej już synantropizacji). Ciekawym ptakiem przykładem jest grzywacz – największy polski gatunek gołębia. Ptaki te jeszcze kilkadziesiąt lat temu zamieszkiwały wyłącznie lasy liściaste czy śródpolne zagajniki. Obecnie powszechnie występują też wśród zieleni wiejskiej i w miejskich parkach i na skwerach.

Napływ innych zwierząt do miast właśnie trwa. Można tu wymienić pojawianie się w miastach dzików czy bobrów. Przyczyny tego zjawiska są dwojakie. Postępująca urbanizacja prowadzi do zniszczenia naturalnych siedlisk, dlatego szukają one nowego habitatu. Z drugiej strony ekosystemy miejskie mają kilka cech specyficznych. Są nimi: nienaturalnie duża dostępność pokarmu

Fot. M. Zembrzycki

Fot. M. Zembrzycki

↑ Żółw błotny

(np. w śmietnikach, na kompostownikach), duża liczba kryjówek (np. kanały, otwory w budynkach) i generalnie mała presja drapieżników (poza zdziwiałymi kotami). To właśnie dwa pierwsze czynniki przyciągają zwierzęta do miast. W skali wielu lat populacje ssaków czy ptaków zamieszkujących tereny miejskie oczywiście znacznie się zmieniają. Nie zawsze miasto okazuje się być zwierzęcym Eldorado. Na przykład populacja wróbli w polskich miastach, w tym w Lublinie, drastycznie spada na skutek zaniku niskich zakrzaczeń, żywopłotów będących ulubioną kryjówką tych sympatycznych ptaków. Podobny problem może dotknąć inne latające organizmy, jeśli w naszych miastach zieleni będzie wciąż ubywać.

Inną problematyczną kwestią jest obecność w miastach dużych przezroczystych powierzchni, na przykład ścian budynków lub ekranów dźwiękochłonnych, które są niewidoczne dla ptaków (nie tylko „mieszczuchów”, ale i osobników podczas migracji!) i często powodują ich śmierć. Złożoną kwestią jest dokarmianie ptaków. Nadmierne – przyciąga do miast nowe gatunki, czasem niepożądane. Dawanie ptakom nieodpowiedniego jedzenia powoduje u nich poważne choroby. Najbardziej znany przykład: dawanie krzyżówkom czy łabędziom chleba (w tym spleśniałego) powoduje u nich deformacje skrzydeł. Powinno się je dokarmiać

wyłącznie ziarnami zbóż, kaszami. Intuicyjnie najbardziej sprzyjającą wędrówkom zwierząt do miast porą roku wydaje się zima. Wtedy na polach czy w lasach jest najmniej pokarmu, łatwiej o niego w mieście. Dlatego w zimie łatwo zobaczyć duże stada krukowatych w miastach czy sikory odwiedzające balkonowe karmniki. Pora migracji do miasta będzie zależna też od biologii poszczególnych gatunków. Największe zapotrzebowanie na pokarm zwierzęta mają w okresie rozrodczym. Dlatego w mieście łatwo o rodzinne stada dzików, złożone najczęściej z lochy i warchlaków, szukające cierpliwie jedzenia w parkach czy ogródkach działkowych.

Czy każde dzikie zwierzę stanowi zagrożenie dla człowieka? Jak się zachować w sytuacji spotkania z takim zwierzęciem? Co powinniśmy zrobić?

Wróć tutaj do definicji słowa „dziki”. Może ono być rozumiane jako „straszny, agresywny”. Jest to rozumienie potoczne. Tak naprawdę większość dzikich zwierząt nie stanowi zagrożenia dla człowieka. Zdarzają się jednak gatunki konfliktowe, które w jakiś sposób przeszkadzają człowiekowi, niszcząc jedzenie, budynki czy przenosząc choroby. Czasem problemem może być bezpośrednie spotkanie ze zwierzęciem. Najważniejsze jest to, żeby w takim wypadku pamiętać o tym, iż stworzenie to przede wszystkim walczy o przetrwa-

◀ Młody błotniak stawowy ze znaczkami naskrzydłowymi służącymi do identyfikacji ptaka

nie – nie będzie nas atakować, jeśli nie jest to dla niego opłacalne, będzie chciało jak najszybciej zakończyć spotkanie poprzez ucieczkę. Zaatakuję tylko w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia, dlatego nie wolno wykonywać gwałtownych ruchów czy prowokować do ataku (np. przy spotkaniu z wilkiem nie wolno patrzeć mu prosto w oczy). Należy zachować spokój. Oczywiście pomijam tutaj przypadki zwierząt, które traktują ludzi jako pokarm. Jest ich jednak mało na świecie (np. tygrys syberyjski). Inny wyjątek to zwierzęta chore (np. lis zarażony wścieklizną) – te mogą wykazywać nietypowe zachowania. Ważne jest również to, by nie demonizować dzikich zwierząt i pamiętać, że są one naszymi „mniejszymi braćmi”. W Internecie można znaleźć wiele informacji na temat tego, jak zachować się podczas spotkania z konkretnymi gatunkami zwierząt. Treściwy poradnik z czytelnymi infografikami dostępny jest na przykład na portalu Lasów Państwowych.

Jest Pan doktorantem na Wydziale Biologii i Biotechnologii. Jakie są Pana zainteresowania naukowe?

Moje zainteresowania naukowe dotyczą jednego z dzikich zwierząt występującego w Polsce – błotniaka stawowego. Jest to ptak z rzędu szponiastych. Błotniaki są nietypowymi dziennymi drapieżnikami – nie budują gniazd na drzewach. Błotniak stawowy tworzy je naj-

częściej w trzcinowiskach stawów, jezior, na torfowiskach. Inną jego cechą jest wykonywanie spektakularnych powietrznych ewolucji przez samce i samice oraz rytualne karmienie samicy przez samca w locie. Ptaki robią to głównie wiosną. W swoich badaniach zajmuję się ilościową analizą wspomnianych zachowań i ich konsekwencjami w dalszych etapach okresu rozrodczego. Dodam, że wielokrotnie doświadczyłem dzikości moich „obiektów badawczych”. Może zabrzmie to banalnie, ale obserwując niesamowite powietrzne tańce błotniaków, odkrywam jeszcze jeden sens słowa „dziki”. Znaczy to po prostu „wolny”. Podczas kontroli gniazd błotniaków z kolei mogłem się przekonać, że określenie to rzeczywiście czasem znaczy „agresywny”. Pisklęta tych ptaków mają ostre szpony i dzioby, którymi zaciekle się bronią, drapiąc i szczypiąc intruza. Dorośle ptaki nie atakują, ale obserwują agresora z powietrza, wydając głosy niepokoju.

Zajmuje się Pan również fotografią przyrody. Jakie najciekawsze zwierzę udało się Panu sfotografować?

Tak, moje fotografie przyrodnicze można obejrzeć na stronie: 500px.com/MichaZembrzycki. Myślę, że najciekawszym sfotografowanym przeze mnie zwierzęciem był żółw błotny. Intrygujące było już samo spotkanie z nim – ten bardzo rzadki gad wygrzewał się wśród trzcin na jednym ze stawów w pobliżu Lublina. W tym samym trzcinowisku znajdowało się gniazdo błotniaków, do którego szedłem, manewrując wśród kęp roślinności w niewygodnych gumowych spodniobutach. Nagle zobaczyłem śpiące zwierzę, które dopiero po dłuższej chwili zareagowało na moją obecność (co za żółwie tempo!) i dało zaskakująco szybkiego nura pod wodę. Zdążyłem zrobić mu kilka fotografii telefonem komórkowym. Byłem bardzo zaskoczony, gdy po dokładnym obejrzeniu zdjęć okazało się, że to rzeczywiście rodzimy żółw błotny, a nie jego inwazyjny kuzyn – żółw ozdobny, którego osobniki często wypuszczają na wolność nieodpowiedzialni właściciele domowych zwierzątek. Warto dodać, że żółwia błotnego spotkałem poza Polesiem, gdzie znajduje się największa populacja tego gatunku na Lubelszczyźnie. Prawdopodobnie odkryłem zatem nowe stanowisko tego gatunku. Życzę wszystkim wielu takich niesamowitych spotkań z dzikimi zwierzętami.

Wywiad przeprowadziła Ewa Kawałko-Marczuk

Na drodze do doskonałości naukowej

Międzynarodowe rankingi szkół wyższych są w ostatnich latach nie tylko bardzo popularne, ale także stały się istotnym elementem „akademickiej konkurencji”. Rosnąca popularność różnych systemów oceny aktywności naukowej uczelni staje się w wielu krajach ważnym elementem „polityki naukowej”. „Rankingi mogą irytować, ale nie można ich ignorować!” – napisano w jednym z artykułów we francuskim „Le Monde”. Rankingi w powszechnym odczuciu są miarą prestiżu uczelni, dlatego też trudno je ignorować – wprost przeciwnie – trzeba dołożyć wszelkich starań, aby jako uczelnia być w rankingach odnotowanym. Rankingi odgrywają także coraz ważniejszą rolę w kreowaniu image’u kraju oraz jego nie tylko naukowego prestiżu.

Liczba rankingów akademickich szybko rośnie, a potwierdzeniem ich popularności i roli jest duża liczba seminariów i konferencji rankingowych organizowanych na całym świecie. Światowemu rankingowaniu podlega obecnie ponad 20 000 uczelni wyższych na świecie, a to w sposób oczywisty definiuje skalę ewentualnego sukcesu lub porażki.

Rankingi mierzą więc (poprzez zestawy różnych parametrów) aktywność uczelni, a instytucje rankingowe nieustannie doskonalą algorytmy tej oceny. Szczególnie trudnym zadaniem jest uwzględnienie w nich innych obszarów aktywności uczelni niż badania naukowe. Każdy z rankingów preferuje bowiem nieco inny model uniwersytetu, który wcale nie musi być modelem uniwersalnym. Tak więc rankingi akademickie mają swoje, często istotne ograniczenia i nie są w stanie odzwierciedlić dużej złożoności instytucji szkolnictwa wyższego.

Obecnie do najważniejszych światowych rankingów akademickich zalicza się: Academic Ranking of World Universities (tzw. Ranking Shanghajski), Ranking Web of Universities (Webometrics), QS World University Ranking, Times Higher Education World University Rankings (THE Ranking), CWTS Leiden Ranking oraz U-Multirank. W Polsce najstarszy i najbardziej prestiżowy jest Ranking Perspektyw.

Wraz z rozwojem rankingów akademickich wzrosło także znaczenie globalnych baz danych bibliometrycznych – Scopus oraz Web of Science, oferowanych przez konkurujące ze sobą firmy Elsevier i Clarivate Analytics (dawniej Thomson Reuters). Naukowcy korzystają z takich baz, aby porównywać rezultaty swoich badań, ale także, aby ocenić ich globalną widoczność. Bo czy tego chcemy, czy nie, ale zarówno naukowcy, jak i uczelnie czy wydziały są nieustannie oceniane i rankingowane.

Na dobry wynik w rankingach trzeba więc zapracować i to na wielu płaszczyznach, nawet tak prozaicznych jak rzetelne ewidencjonowanie danych. Formularze rankingowe ulegają coraz większemu sformalizowaniu, pojawia się szereg nowych, czasami trudno mierzalnych kryteriów, do których trzeba się odnieść ilościowo, udokumentować dane oraz je zweryfikować.

Ale doskonałość w nauce to przede wszystkim ludzie – badaczki i badacze, którzy realizują swoje pasje badawcze, którzy z determinacją zdobywają środki na badania oraz poszukują, tworzą i publikują. I właśnie to było myśłą przewodnią konferencji pt. „Na drodze do doskonałości: jak znaleźć, przyciągnąć i zaangażować wschodzące gwiazdy w nauce?”, która odbyła się w Centrum ECOTECH-COMPLEX 21 września 2021 r.

← Mark Neijssel z Centre for Science and Technology Studies

Międzynarodowy wymiar konferencji zapewniła obecność ekspertów z CWTS Leiden, twórców prestiżowego Rankingu Lejdejskiego. Dr Ed Noijons, zastępca dyrektora CWTS oraz Mark Neijssel opowiedzieli o najnowszych algorytmach wykorzystywanych w ewaluacji nauki, a także o bibliometrycznym monitoringu polskich uczelni. Znakomitą uzupełnieniem tych wystąpień był referat prof. Emanuela Kulczyckiego (UAM) pt. „Przyszłość ewaluacji nauki w Polsce: zarządzanie nauką jako wspólnotą badaczy”. Z takim merytorycznym przygotowaniem możliwe było wysłuchanie swoistego *case studies* – wystąpień trojga przedstawicieli polskich uniwersytetów. Prof. Agnieszka Banaś-Ząbczyk (URz), prof. Wiesław Gruszek (UMCS) oraz prof. Piotr Guzowski (UwB) mówili o swoich naukowych pasjach, ale także o osobistych doświadczeniach w budowaniu i zarządzaniu zespołami badawczymi oraz o własnej drodze do „doskonałości naukowej”.

O prestiżu każdego uniwersytetu decydują przede wszystkim naukowcy, którzy publikują swoje wyniki w wydawnictwach i czasopismach widocznych na świecie, których publikacje są odnotowywane przez światowe bazy danych, którzy pozyskują granty na badania, współpracują z najlepszymi i przez to są dostrzegani i rozpoznawani przez swoje środowiska naukowe. W XXI w. w zglobalizowanym świecie uniwersytet jest instytucją, która musi uczestniczyć w światowym wyścigu naukowym, w którym biorą udział także jego pracownicy i doktoranci. A stawką jest nie tylko prestiż uczelni, ale również prestiżowe granty naukowe,

fundusze stypendialne czy zaproszenie do udziału w realizacji dużych, globalnych projektów badawczych.

Należy więc budować świadomość wśród pracowników uczelni, że rankingi są stałym elementem oceny prestiżu uniwersytetu i bez naszej w nich obecności będzie bardzo trudno być zauważonym w zglobalizowanej nauce. Świadomość, jak ważne zadanie spełniają rankingi, jest ciągle niska. Niestety przywykliśmy do faktu, że polskie uczelnie są klasyfikowane nisko lub wcale, a rankingi są przeznaczone tylko dla najlepszych uczelni na świecie, jak Harvard, Stanford, Oxford czy Cambridge, ale już nie dla polskich uniwersytetów.

Warto przypomnieć, że współorganizator tej konferencji, CWTS Leiden Ranking to jeden z najważniejszych światowych rankingów akademickich. W edycji 2021 uwzględniono 1225 uczelni z 69 krajów. Ranking powstaje wyłącznie na podstawie danych bibliometrycznych dostępnych w bazie Web of Science z uwzględnieniem podziału na następujące obszary nauki: biomedyczne i o zdrowiu (Biomedical and Health Sciences), przyrodnicze i o Ziemi (Life and Earth Sciences), matematyczne i informatyczne (Mathematics and Computer science), fizyczne i inżynierskie (Physical Science and Engineering) oraz społeczne i humanistyczne (Social Sciences and Humanities).

Jesteśmy przekonani, że tych kilka godzin wspólnych dyskusji pozwoliło nam spojrzeć na rankingi nie tylko jak na „swoiste konkursy piękności” uczelni, ale przede wszystkim jako na użyteczne narzędzie w kreowaniu polityki naukowej zarówno w wymiarze instytucjonalnym, jak i indywidualnym.

Ryszard Naskręcki

Czas rozwoju, czyli e-learning w pandemii

Wdobie pandemii e-learning kojarzy się z monotonnymi wideokonferencjami, nauczaniem synchronicznym, czasami bez włączonych kamer przez uczących się, co dodatkowo utrudnia proces przekazywania wiedzy. Czy jednak e-learning to zło konieczne? Czy można uczyć efektywnie online, a także dodatkowo rozwijać swoje umiejętności jako wykładowcy i odpowiednio je certyfikować? Czy czas pandemii może okazać się czasem prawdziwego rozwoju i współpracy międzynarodowej?

Wykładowca nie może być bierny

Od kilku lat autorka stosuje w praktyce blended learning i e-learning, przekonując się, że podstawą skuteczności takich form nauczania jest systematyczność i obowiązkowość zarówno uczących się, jak i samych wykładowców. Nauczyciel cały czas musi się dokształcać, testować nowe rozwiązania, przedstawiać innowacje stosowane podczas swoich zajęć gronom eksperckim w trakcie konferencji naukowych, ale i poddawać efekty swojej pracy procesom certyfikacyjnym (prowadzonym także w formie egzaminów stacjonarnych, lub – w czasach pandemicznych – online). Należy również podkreślić, że dzięki e-learningowi możliwe jest zdalne prowadzenie przynajmniej części projektów naukowych. Granty dotyczące innowacyjnych metod nauczania z powodzeniem można realizować także w formie spotkań, seminariów i kursów prowadzonych online wspólnie z partnerami zagranicznymi.

Praktyka zdalnego nauczania

Praktyczne nauczanie, wprowadzające aplikacje internetowe, blended learning/e-learning i media społeczno-

ciowe, nie tylko wzbogaca proces dydaktyczny. Dzięki nowoczesnym metodom studenci mogą się dzielić wiedzą, rozwiązywać zadania, znajdować rozwiązania i osiągać cele poprzez działania edukacyjne. To zdalne nauczanie i budowanie umiejętności informatycznych sprzyja poszukiwaniu partnerów do współpracy, wielostronnego wsparcia i dzielenia się wiedzą, co prowadzi do osiągnięcia lepszych rezultatów i skorygowania działań np. poprzez konsultacje w środowisku międzynarodowym. Rolą nauczyciela jest zbudowanie możliwie najlepszej drogi nauczania, bieżące jej korygowanie, zwiększanie produktywności działań, motywowanie do zdobywania wiedzy oraz uzyskiwania zawodowych kompetencji społecznych. Bardzo ważne jest przy tym używanie jak najbardziej atrakcyjnych aplikacji, platform e-learningowych, które przyciągają swoją użytecznością i szatą graficzną. Istotne jest także wdrożenie odpowiednich narzędzi pomagających adaptować nowe rozwiązania, wymieniać się doświadczeniami dydaktycznymi w środowisku krajowym, ale przede wszystkim międzynarodowym, urozmaicać sposoby nauczania, angażować studentów w większym stopniu w proces dydaktyczny. W nowoczesnym nauczaniu to nie wykładowca stanowi swoiste centrum kształcenia/zarządzania, a sam student może cieszyć się maksymalną samodzielnością i w efekcie rozwijać kreatywne myślenie.

Dzięki wdrażaniu aplikacji internetowych możliwe jest opanowanie wielu umiejętności, w tym efektywnej pracy grupowej, przekładanie teorii na praktykę dzięki studiom przypadków i poprzez gry oraz symulacje. Możliwa jest symulacja praktyki działania, czy-

↑ Lidia Pokrzycka

Archiwum prywatne

li przygotowanie do wykorzystania wiedzy w realnych sytuacjach, nauka adaptacji zdobytych umiejętności do realiów rynkowych, kształtowane są także umiejętności informatyczne, społeczne.

Studenci, ucząc się w systemie e-learningu lub blended learningu, są bardziej zaangażowani, gdy w grę wchodzi współpraca, myślenie kreatywne, wykorzystanie praktycznych aplikacji. Efektywność nauczania online wzrasta, gdy określa się konkretne cele nauczania, stosuje różne metody dydaktyczne, a co jakiś czas weryfikuje wiedzę (także w formule nauki przez zabawę). E-nauczanie sprawia, że pracuje się bardziej innowacyjnie, mądrzej gospodaruje czasem, można zastosować w takim typie nauczania wiele projektów i zadań, które wymagają rozwiązywania konkretnych problemów. Istnieją możliwości konsultowania swoich rozwiązań nie tylko z wykładowcami „kursowymi”, ale i ekspertami zagranicznymi (nauczanie online sprzyja współpracy międzynarodowej bez zbędnych kosztów). Jeżeli jest to możliwe, kursy powinny łączyć się z wiedzą, którą student już posiada. Wykładowcy powinni także pokazywać jak najwięcej studiów przypadków i autentycznych kontekstów danych aspektów zadań tak, żeby studenci mogli to jak najprościej zastosować w pracy zawodowej.

Rozwój wykładowców

Już przed pandemią organizowanych było wiele konferencji dotyczących zastosowania w praktyce e-nauczania. Od marca 2020 r. spotkania ekspertów z zakresu e-learningu stały się okazją do zainteresowania badaniem efektywnego nauczania online również osoby do tej pory mało aktywne w tym zakresie.

Popularyzacją e-learningu na poziomie akademickim oraz procesem certyfikacji specjalistów z zakresu nauczania online zajmuje się Stowarzyszenie E-learningu Akademickiego (SEA). W ramach procesów certyfikacyjnych można otrzymać uprawnienia e-nauczyciela oraz e-metodyka (autorka w tym ostatnim przypadku zdawała egzamin stacjonarnie w 2019 r., w okresie pandemicznym sprawdza się wiedzę zdalnie). Zwieńczeniem doświadczeń e-learningowych jest podejście do procesu uzyskania certyfikatu eksperta e-learningu.

Inną bardzo ciekawą inicjatywą jest program Microsoft Innovative Educator (z selekcją na poziomie eksperckim). Dzięki niemu można testować nowe rozwiązania technologiczne, innowacje wprowadzane w e-learningu czy blended learningu na świecie i na bieżąco wprowadzać je w trakcie własnych zajęć.

Okres pandemii oznacza także możliwość zacieśnienia współpracy z zagranicznymi naukowcami zajmującymi się e-learningiem od lat. Autorka w ramach projektów, które z powodu pandemii zostały przesunięte (NAWA – Wymiana bilateralna naukowców pomiędzy Polską a Belgią Walonią-Brukselą oraz Program Edukacja /MF EOG 2014–2021/ realizowany w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014–2021), współpracuje z naukowcami z Norwegii i Belgii, zdalnie opracowując, wraz z międzynarodowymi zespołami, kolejne anglojęzyczne e-booki dotyczące innowacyjnych metod kształcenia. Przykładowo w 2020 r. nakładem Wydawnictwa UMCS ukazał się bezpłatny e-book *Innovative Teaching Methods. Practical Teaching in Higher Education*, w którym można znaleźć dobre praktyki nauczania zdalnego z różnych, europejskich ośrodków akademickich. W najbliższym czasie ukażą się kolejne e-booki z cyklu „Innovative Teaching Methods...” opracowane m.in. na podstawie udziału w kursach prowadzonych online w 2021 r. w Oslo Metropolitan University. E-learning (a także czas pandemii) oznacza więc możliwość lepszego upowszechniania efektów pracy naukowej i dydaktycznej, efektywną współpracę online z zagranicznymi naukowcami, a także pogłębianie wiedzy dotyczącej nowoczesnych technologii i certyfikację dotychczasowych umiejętności. Z tej szansy naprawdę warto skorzystać.

Lidia Pokrzycka

Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS

Konferencja „Fizykochemia granic faz – metody instrumentalne”

Konferencja „Fizykochemia granic faz – metody instrumentalne”, zorganizowana przez Wydział Chemii UMCS, Instytut Nauk Chemicznych UMCS oraz Lubelski Oddział Polskiego Towarzystwa Chemicznego wraz z Sekcją Fizykochemii Zjawisk Międzyfazowych, odbyła się w dn. 22–26 sierpnia 2021 r. w Hotelu Luxor i Centrum Atelia w Lublinie. Partnerem wydarzenia było Województwo Lubelskie „Lubelskie Smakuj Życie”. Patronatami honorowymi objęli konferencję lubelscy przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej: marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski, wojewoda lubelski Lech Sprawka, prezydent Lublina Krzysztof Żuk.

Uroczystość otwarcia konferencji uświetnili swoją obecnością: prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki, dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych UMCS prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk, wicedyrektor Instytutu Nauk Chemicznych UMCS dr hab. Katarzyna Szymczyk, prof. UMCS, pełniąca obowiązki dyrektora Centrum Promocji UMCS mgr Wirginia Giering-Cieplak.

Wykład inauguracyjny pt. „Zjawiska na granicy faz – co nowego w chromatografii i technikach pokrewnych?” wygłosił prof. dr hab. Bogusław Buszewski. Uczestnicy konferencji brali udział w wykładach plenarnych, szkoleniach oraz sesjach naukowych w ramach poszczególnych sekcji.

Obradom w sekcjach tematycznych konferencji poświęconych prezentacji najnowszych osiągnięć naukowych przewodniczyli:

- Adsorpcja i stabilność układów zdyspergowanych – prof. dr hab. inż. Piotr Warszyński, prof. dr hab. Stanisław Chibowski;
- Elektrochemia, elektroanaliza i chemia analityczna – prof. dr hab. inż. Bogusław Baś, prof. dr hab. Sławomira Skrzypek;
- Technologia chemiczna i kataliza – przewodniczący: prof. dr hab. Robert Pietrzak, dr hab. Wojciech Gac, prof. UMCS;
- Fizykochemia ciała stałego – przewodniczący: prof. dr hab. Tomasz Pańczyk, dr hab. Piotr Nowicki, prof. UAM;
- Chemia w medycynie i kosmetyce – przewodniczący: prof. dr hab. Anna Nowicka, prof. dr hab. inż. Marcin Sobczak.

W czasie trwania konferencji wygłoszono 14 wykładów, 43 komunikaty oraz zaprezentowano 77 posterów.

W składzie Komitetu Honorowego Konferencji „Fizykochemia granic faz – metody instrumentalne” znaleźli się naukowcy reprezentujący uczelnie wyższe oraz ogólnopolskie instytucje naukowe: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS, prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska, dziekan Wydziału Chemii UMCS, prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk, dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych UMCS, prof. dr hab. Bogusław Buszewski, czł. koresp. PAN, przewodniczący Komitetu Chemii Analitycznej PAN, prof. dr hab. Cezary Sławiński, czł. koresp. PAN, prezes Lubelskiego Oddziału PAN, prof. dr hab. Izabela Nowak, prezes Polskiego Towarzystwa Chemicznego, prof. dr hab. inż. Janusz Igras, dyrektor Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Nowych Syntezy Chemicznych, prof. dr hab. inż. Bogusław Baś, przewodniczący Zespołu Elektroanalizy Komitetu Chemii Analitycznej PAN, prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska, przewodnicząca Komisji

Prof. dr hab. Bogusław Buszewski podczas wykładu inauguracyjnego →

Fot. © Instytut Nauk Chemicznych UMCS, Wydział Chemii UMCS

Komitet Organizacyjny Konferencji →

Fot. © Instytut Nauk Chemicznych UMCS, Wydział Chemii UMCS

Rozwoju i Promocji Osiągnięć Młodych Naukowców PAN o. Lublin, dr hab. Jolanta Narkiewicz-Michałek, prof. UMCS, przewodnicząca Lubelskiego Oddziału PTChem, prof. dr hab. Małgorzata Wiśniewska, przewodnicząca Sekcji Fizykochemii Zjawisk Międzyfazowych PTChem, prof. dr hab. Sławomira Skrzypek, przewodnicząca Sekcji Elektrochemii PTChem, dr hab. Piotr Nowicki, prof. UAM, przewodniczący Sekcji Chemii i Technologii Węgla PTChem.

Działaniom Komitetu Organizacyjnego konferencji przewodniczyły: prof. dr hab. Małgorzata Wiśniewska i prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska z Instytutu Nauk Che-

micznych Wydziału Chemii UMCS. W ramach Komitetu Organizacyjnego konferencję wspierali również: dr hab. Ewa Skwarek, prof. UMCS, dr Dariusz Sternik, dr hab. Konrad Terpiłowski, prof. UMCS oraz dr Witold Zawadzki.

Konferencja „Fizykochemia granic faz – metody instrumentalne” umożliwiła naukowcom prezentację uzyskanych wyników, cenną wymianę doświadczeń oraz nawiązywanie kontaktów zarówno naukowych, jak i towarzyskich.

Fotorelacja z wydarzenia jest dostępna na stronie internetowej konferencji: <http://fgf.umcs.pl>.

Urszula Jackowska

Noblista prof. Robert Huber z wizytą w Instytucie Nauk Chemicznych UMCS

20 września 2021 r. Instytut Nauk Chemicznych UMCS miał zaszczyt gościć prof. Roberta Hubera, niemieckiego biochemika i laureata Nagrody Nobla w dziedzinie chemii z 1988 r. Prof. Robert Huber otrzymał Nagrodę Nobla wspólnie z Johannem Deisenhoferem i Hartmutem Michele za wyznaczenie trójwymiarowej struktury centrum reakcji fotosyntezy u bakterii.

Spotkanie noblisty z dyrektorem Instytutu Nauk Chemicznych prof. dr hab. Małgorzatą Grabarczyk i z pracownikami naukowymi instytutu miało miejsce na Wydziale Chemii UMCS w Lublinie i zostało zorganizowane w ramach XVII Lubelskiego Festiwalu Nauki.

Prof. R. Huber zapoznał się ze strukturą instytutu i prowadzonymi tu badaniami naukowymi, a także zwiedził Laboratorium Analityczne i Pracownię Technologii Światłowodów. Zainteresowany zorganizowanymi przez Wydział Chemii pokazami chemicznymi, wstąpił w trakcie ich trwania do Auli A im. prof. Jaro-

Archiwum Instytutu Nauk Chemicznych i Wydziału Chemii UMCS

↑ Prof. Robert Huber na spotkaniu z prof. Małgorzatą Grabarczyk i naukowcami z Instytutu Nauk Chemicznych UMCS

Archiwum Instytutu Nauk Chemicznych i Wydziału Chemii UMCS

↑ Prof. Robert Huber odwiedził pokazy chemiczne dla młodzieży szkolnej zorganizowane przez Wydział Chemii UMCS

sława Ościka w Collegium Chemicum, gdzie zachęcił spotkaną młodzież szkolną do rozwijania swoich pasji i ciągłego poszerzania wiedzy.

Urszula Jackowska

Symposium „Nauka i przemysł – metody spektroskopowe w praktyce, nowe wyzwania i możliwości”

W dniach 29–30 czerwca 2021 r. odbyło się XV Ogólnopolskie Symposium „Nauka i przemysł – metody spektroskopowe w praktyce, nowe wyzwania i możliwości”, zorganizowane przez pracowników Katedry Chemii Nieorganicznej Instytutu Nauk Chemicznych Wydziału Chemii UMCS, Polskiego Towarzystwa Chemicznego oraz Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntez Chemicznych. Z uwagi na trudną sytuację epidemiologiczną związaną z pandemią konferencja odbyła się on-line w aplikacji MS Teams. W symposium uczestniczyło 110 pracowników krajowych wyższych uczelni, instytutów naukowo-badawczych, instytutów Polskiej Akademii Nauk, zakładów przemysłowych oraz firm produkujących i zajmujących się dystrybucją aparatury pomiarowej, zwłaszcza aparatury spektroskopowej, a także doktoranci i studenci.

Zgromadzonych przed monitorami komputerów uczestników symposium powitał prof. dr hab. Zbigniew Hubicki (przewodniczący Komitetu Organizacyjnego). Szczególnie serdecznie w gościnnych murach naszej Alma Mater przywitali uczestników konferencji członkowie Komitetu Honorowego: prof. dr hab.

Radosław Dobrowolski (rektor UMCS), prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki (prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej), prof. Zbigniew Pastuszek (prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką), prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk (dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych), prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska (dziekan Wydziału Chemii UMCS), a także prof. dr hab. inż. Teofil Jesionowski (rektor Politechniki Poznańskiej), życząc owocnych obrad i podkreślając konieczność zacieśniania współpracy naukowców z przedstawicielami przemysłu.

Celem symposium była wymiana doświadczeń oraz poszerzenie wiedzy związanej z praktycznym wykorzystaniem metod spektroskopowych. Poruszano tematy związane z zastosowaniem metod spektroskopowych w dziedzinach nauk chemicznych, chemii koordynacyjnej, chemii supramolekularnej, nanomateriałów, światłowodach, fizyce, ochronie środowiska, medycynie, farmacji i biochemii, środkach bioaktywnych, adsorpcji i katalizie, przemyśle chemicznym czy chemii rolnej.

Symposium „Nauka i przemysł – metody spektroskopowe w praktyce, nowe wyzwania i możliwości” było doskonałą okazją do zaprezentowania dorobku naukowego, nowoczesnych procedur i badań analitycznych prowadzonych w ośrodkach naukowych i technologiczno-przemysłowych. Reprezentanci wiodących ośrodków naukowych w Polsce (takich jak m.in. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Politechnika Poznańska, Politechnika Krakowska, Politechnika Śląska, Politechnika Białostocka, Politechnika Rzeszowska, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego Polskiej Akademii Nauk, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntez Chemicznych) wygłosili łącznie 37 komunikatów i zaprezentowali 51 posterów. Jak co roku Komitet Organizacyjny symposium wyłonił laureatów konkursu na najlepsze wystąpienie posterowe, przyznając trzy nagrody główne oraz dwa wyróżnienia. Pierwsze

Fot. Emi Zięba

Fot. Emil Zięba

miejsce w konkursie zdobył Jakub Gruszka z Uniwersytetu w Białymstoku za prezentację plakatu pt. „Oznaczanie nanocząstek srebra techniką *single particle* ICP MS – kalibracja metody”, drugie miejsce zajęła Ewelina Weidner z Politechniki Poznańskiej za prezentację plakatu pt. „Wpływ dodatku wanadu na właściwości fizykochemiczne układów hybrydowych ZrO_2/V ”, zaś trzecie miejsce – Eleonory Socho z Politechniki Rzeszowskiej, opisując wyniki badań dotyczące „Usuwania rodaminy B z roztworu wodnego za pomocą hydroksypatytów otrzymanych na bazie lotnego popiołu węglowego”. Wyróżnienia otrzymali: Patrycja Filipczuk (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) za plakat pt. „G-kwadrupeksy znakowane nanoklastkami srebra” oraz Joanna Bok-Badura (Politechnika Śląska) za poster pt. „Zastosowanie spektroskopii UV-Vis do oceny stabilności hybrydowych sorbentów pektyna/błękit pruski”.

Zaprezentowane prelekcje pozwolą na rozpowszechnienie informacji dotyczących badań prowadzonych w jednostkach naukowych i naukowo-badawczych w Polsce oraz na nawiązanie współpracy naukowej. Komitet Organizacyjny serdecznie dziękuje uczestnikom tego wydarzenia za poświęcony czas i ciekawe prezentacje, jednocześnie zapraszając na kolejne spotkanie z tego cyklu w przyszłym roku.

Komitet Organizacyjny:
Prof. dr hab. Zbigniew Hubicki
Prof. dr hab. Dorota Kołodyńska

Mgr Marzena Gęca
Mgr Bożena Górecka
Mgr Anna Tyńska

Dr hab. Monika Wawrzekiewicz, prof. UMCS
Mgr Emil Zięba

IV Światowe Forum Mediów Polonijnych z udziałem pracowników UMCS

25 września 2021 r. odbyło się IV Światowe Forum Mediów Polonijnych. Wydarzenie, którego partnerem naukowym był Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS, zgromadziło ponad 100 uczestników z 30 krajów.

Forum Mediów Polonijnych to coroczne spotkanie integrujące dziennikarzy pracujących w mediach polonijnych, organizowane przez Zrzeszenie Organizacji Polonijnych w Szwecji i Europejską Unię Wspólnot Polonijnych. Od 2014 r. (najpierw w formule europejskiej, a od 2018 r. – w światowej) stanowi ono platformę wymiany doświadczeń, współpracy oraz podnoszenia kompetencji zawodowych.

Tegoroczna edycja wydarzenia odbyła się 25 września 2021 r. w formule online, a jej partnerem naukowym został Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS.

Pracownicy instytutu odpowiadali za przygotowanie wystąpień poświęconych aktualnym problemom redakcyjnym: dr Karolina Burno-Kaliszuk omówiła sposoby weryfikacji wiarygodności newsów przez odbiorców, dr Elżbieta Pawlak-Hejno udowodniła zebranych, że crowdfunding wymaga odpowiedniego storytellingu medialnego, a dr hab. Paweł Nowak skupił się na charakterystyce językowych sposobów podnoszenia przejrzystości wypowiedzi dziennikarskich. W panelu eksperckim, w którym uczestniczyła prof. dr hab. Iwona Hofman, dyskutowano z kolei o zmieniających się standardach profesjonalizmu zawodowego dziennikarzy.

Udział Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS w forum to efekt umowy partnerskiej podpisanej ze Światowym Stowarzyszeniem Mediów Polonijnych w czerwcu 2021 r.

Karolina Burno-Kaliszuk

Porozumienie o współpracy partnerskiej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS z lubelskimi instytucjami kultury i edukacji

23 września 2021 r. w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS odbyło się spotkanie ewaluacyjne i formalizujące współpracę instytucjonalną, w którym uczestniczyli: dyrektor prof. dr hab. Iwona Hofman, pracownicy Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej: dr hab. Anita Has-Tokarz, prof. UMCS, dr Krystyna Kwapisiewicz-Hudzik, dr Renata Malesa oraz przedstawiciele instytucji partnerskich: Tadeusz Sławewski – dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie, Krzysztof Staruch – dyrektor Lubelskiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Renata Filipiak – zastępca dyrektora ds. merytorycznych Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie, Grzegorz Woźniak – kierownik Biblioteki Multimedialnej BIBLIO (filia nr 32 MBP), Barbara Rzeszutko – dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Lublinie, Andrzej Zdunek – prezes Towarzystwa Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie.

Podczas spotkania omówiono dotychczasowe formy, kierunki i obszary współpracy obejmującej wspólne działania organizacyjne, edukacyjne, naukowe i promocyjne w zakresie szeroko pojętej kultury książki

i mediów, zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i nowych technologii cyfrowych w warsztacie ucznia, nauczyciela i bibliotekarza, marketingu i promocji w bibliotekach i instytucjach oświatowych oraz nowoczesnych narzędzi alfabetyzacji czytelniczej, medialnej i cyfrowej młodego pokolenia. Obecni na spotkaniu podkreślali rangę i korzyści wynikające z relacji partnerskich w realizacji misji i celów strategicznych reprezentowanych organizacji.

W ramach dotychczasowej współpracy udało się zorganizować szereg cyklicznych konferencji (np. Lubelskie Forum Bibliologów, Informatologów i Bibliotekarzy; Ogólnopolską Konferencję Bibliotekarzy Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych; Konferencję Czytelniczo-Medialną), warsztatów i szkoleń (w tym dla moderatorów Dyskusyjnych Klubów Książki, szkół, uczniów i rad pedagogicznych). Ważnym elementem współpracy jest również udział pracowników instytutu w radach programowych, komisjach eksperckich i gremiach konkursowych (np. Nagrody im. Anny Platto, Lubelskiego Bibliotekarza Roku, Książki Roku – Laur Pawła Konrada).

Podczas spotkania podpisano również formalne porozumienia dotyczące kontynuowania współpracy, a w szczególności:

- realizowania wspólnych projektów edukacyjnych, promocyjnych i badawczych;
- organizowania konferencji naukowych służących wymianę doświadczeń i dobrych praktyk oraz integracji środowiska teoretyków i praktyków w zakresie nauk o komunikacji i mediach, bibliologii i informatologii;
- organizowania seminariów, warsztatów i szkoleń na rzecz podnoszenia kompetencji i wiedzy pracowników bibliotek, placówek informacyjnych, instytucji kultury i oświaty;
- przygotowywania wspólnych publikacji służących popularyzacji wiedzy w zakresie kształtowania kompetencji komunikacyjnych, zarządzania informacją, nowoczesnych form i narzędzi edukacji medialnej, informacyjnej i cyfrowej;

Fot. Renata Malesa

- organizowania praktyk i staży studenckich;
- działalności eksperckiej i doradczej;
- wymiany doświadczeń i informacji dotyczących wdrażania nowoczesnych rozwiązań służących procesowi przygotowania studentów do wymogów globalnego rynku pracy;
- innych rodzajów wzajemnej współpracy, które będą służyły usprawnieniu kształcenia kadr dydaktycznych i specjalistów, rozwojowi kontaktów zawodowych pracowników obu stron.

Spotkanie zostało zorganizowane z inicjatywy dr hab. Anity Has-Tokarz, prof. UMCS, a koordynatorem odpowiedzialnym za realizację porozumienia ze strony instytutu jest Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej.

Anita Has-Tokarz, Renata Malesa

Projekt „Innowacyjne zasoby edukacyjne w kształceniu zdalnym”

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie rozpoczął realizację projektu pt. „Innowacyjne zasoby edukacyjne w kształceniu zdalnym”, dofinansowanego przez Narodową Agencję – Fundację Rozwoju Systemu Edukacji w ramach Programu Erasmus+, Akcja 2 – Partnerstwa strategiczne na rzecz edukacji cyfrowej w sektorze szkolnictwa wyższego. Okres realizacji projektu: 1 maja 2021 – 3 kwietnia 2023 r.

Projekt realizowany jest w międzynarodowym partnerstwie. W skład konsorcjum wchodzi: UMCS, Universidad de Oviedo z Hiszpanii oraz Università degli Studi di Messina z Włoch. Po stronie UMCS – pełniąc go w projekcie funkcję lidera – działania realizuje Wydział Pedagogiki i Psychologii we współpracy z Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów. Pod względem merytorycznym projektem kierują jego pomysłodawczyni zatrudnione w Instytucie Pedagogiki: dr hab.

Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS – prodziekan ds. jakości kształcenia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, dr Dorota Chimicz oraz dr Alicja Lisiecka. Koordynatorem administracyjnym projektu jest mgr Dorota Chiluta – pracownik Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych.

Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane w okresie wzmożonej intensywności działań zdalnych spowodowanych pandemią COVID-19 problemy części wykładowców akademickich w zakresie kształcenia zdalnego, wynikające w dużej mierze z braku odpowiednich kompetencji w obsłudze technologii cyfrowych, umiejętności pracy z usługami i zasobami cyfrowymi, pracy zespołowej i samodzielnej w modelu zdalnym, tworzenia materiałów i scenariuszy kursów w innej metodyce. Założeniem działań jest przeciwdziałanie wykluczeniu edukacyjnemu wszystkich grup uczących się, które z racji przejścia na naukę zdalną i wynikające często z niej problemy związane z niedostosowaniem form i metod pracy do ich specjalnych potrzeb, mają ograniczony dostęp do kształcenia na najwyższym jakościowo poziomie.

Celem projektu jest wzmocnienie zdolności szkół wyższych do zapewniania wysokiej jakości edukacji cyfrowej sprzyjającej włączeniu społecznemu, a w szczególności udoskonalenie form i metod kształcenia przyszłych nauczycieli (także tych posiadających specjalne potrzeby edukacyjne czy należących do innych edukacyjnie defaworyzowanych grup) poprzez stworzenie otwartej internetowej przestrzeni wyspecjalizowanych, innowacyjnych cyfrowych zasobów edukacyjnych, takich jak: wykłady online, podcasty, materiały edukacyjne, filmy dydaktyczne, scenariusze zajęć, karty pracy, ćwiczenia, zadania dostosowane do potrzeb uczących się posiadających różnorodne specjalne potrzeby edukacyjne (SPE) zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego dla edukacji (UDL).

Uczestnikami projektu będzie 138 wykładowców – nauczycieli akademickich, 1200 studentów oraz 60 nauczycieli szkolnych. W długoterminowej perspektywie projekt stanie się mocnym impulsem do stałego podnoszenia jakości kształcenia zdalnego i hybrydowego oraz do rozwijania pedagogicznych kompetencji cyfrowych nauczycieli akademickich, nauczycieli szkolnych i studentów kierunków nauczycielskich.

Alicja Lisiecka

Setna rocznica urodzin doc. dr Michaliny Dąbkowskiej

Doc. dr Michalina Dąbkowska (odmiennie wśród przyjaciół zwana zdrobniale „Inką”) od 1991 r. jest emerytowanym pracownikiem naukowym i dydaktycznym UMCS. Przez wiele lat pracowała w Zakładzie Chemii Nieorganicznej i Ogólnej, prowadząc zajęcia dla studentów chemii, fizyki i biologii. Po przejściu na emeryturę podtrzymywała i nadal utrzymuje swoje więzi z Alma Mater, chociażby poprzez liczne kontakty z przyjaciółmi i niektórymi pracownikami Wydziału Chemii, którzy przez lata celebrowali wspólnie jej jubileusze i okazjonalne uroczystości (imieniny, spotkania świąteczne itp.). Świadczy o tym także fakt, że tak jak przez cały okres pracy zawodowej była członkinią Polskiego Towarzystwa Chemicznego (PTChem), tak do dziś pozostała nadal jego formalnym członkiem.

Urodziła się 18 sierpnia 1921 r. w Wieliziu w pobliżu Witebska (obecnie Rosja). Jej matka, Franciszka Martna, była Estonką, córką Mikhela Martny – jednego z ojców założycieli pierwszego w historii państwa estońskiego. Studiowała język francuski i niemiecki w Paryżu i Berlinie. Natomiast ojciec pochodził z Radomia i studiował matematykę w Dorpacie (obecnie Tartu). Przyszli rodzice „Inki” poznali się w Wieliziu, gdzie razem pracowali jako nauczyciele. Do Lublina przyjechali w 1923 r., gdyż ojciec chciał koniecznie powrócić do nowo odrodzonego po 123 latach zniewolenia kraju. Tu rozpoczęli pracę w Szkole Handlowej Zgromadzenia Kupców m. Lublina – później przemianowaną na Gimnazjum Męskie im. A. i J. Vetterów, a od 1974 r. na Zespół Szkół Ekonomicznych A. i J. Vetterów. Mieszkali w przyległym do szkoły mieszkaniu przy ul. Bernardyńskiej. Ojciec otrzymał etat nauczyciela matematy-

ki. Sama „Inka” uczęszczała natomiast do Gimnazjum Żeńskiego Matematyczno-Przyrodniczego im. Władysława Kunickiego, a następnie do Liceum im. Unii Lubelskiej. W liceum uczyła się w jednej klasie z późniejszą znaną poetką Julią Hartwig. Maturę zdała niemalże w przededniu wojny, bo w maju 1939 r. Podczas okupacji razem z prof. Janem Odroniem, lubelskim kuratorem oświaty, zorganizowali konspiracyjne tajne nauczanie. To tam „Inka” nabyła niezbędnych umiejętności i szlifów w nauczaniu przedmiotów ścisłych, które zaowocowały później w jej pracy dydaktycznej i laboratoryjnej ze studentami, podjętej już na trzecim roku studiów na stanowisku zastępcy asystenta prof. Włodzimierza Hubickiego, ówczesnego kierownika Katedry Chemii Nieorganicznej. Tytuł magistra uzyskała w roku 1950, a stopień naukowy doktora nauk przyrodniczych w roku 1961. Jako asystent pracowała aż do uzyskania stanowiska docenta.

Zanim do tego doszło, już w roku 1944, tuż po przejściu frontu, podjęła studia chemiczne na uniwersytecie w Lublinie, który przejściowo mieścił się wówczas w Gimnazjum im. Staszica przy Alejach Racławickich. Jednocześnie pracowała zawodowo w miejscowej Państwowej Fabryce Obuwia, dzieląc czas pomiędzy pracę a studia. Wymagało to zarówno życzliwej pomocy ze strony dyrekcji fabryki, jak i dużej własnej inicjatywy, aby pogodzić pracę zarobkową z bieżącym uczestnictwem w wykładach. Brała przy tym także aktywny udział w życiu studenckim, co przekładało się na inicjatywy podejmowane w Studenckim Kole Chemiczków, w którym pełniła wówczas funkcję prezesa.

Spektakularnym przykładem tej aktywności jest chociażby jej uczestnictwo, wraz z wiceprezesem koła Alojzym

Fot. Edward Ferenc

↑ Michalina Dąbkowska

Sroga, w osobliwej ceremonii wręczenia Irène Joliot-Curie, córce Marii Curie-Skłodowskiej, specjalnego dyplomu Członka Honorowego Studenckiego koła Chemików UMCS. Odbędzie się to podczas Światowego Kongresu Intelktualistów w Obronie Pokoju we Wrocławiu. Oddolna studencka inicjatywa wyprzedziła o dwa lata oficjalną uchwałę o nadaniu pierwszych tytułów doktora *honoris causa* UMCS, podjętą przez Senat w 1950 r., dla Irène Joliot-Curie właśnie oraz jej męża Jeana Frédéric Joliot-Curie. Spontaniczna inicjatywa Studenckiego Koła Chemików wymagała wprost szalonej wyprawy do Wrocławia, gdzie odbywał się wspomniany szumny, propagandowo zdominowany przez władze komunistyczne kongres (25–28 sierpnia 1948 r.). Obok powszechnie znanego uczestnictwa w nim malarza Pabla Picassa oraz wielu innych zachodnich intelektualistów o lewicowych poglądach, jednym z zaproszonych gości i współprzewodniczącą kongresu była właśnie laureatka Nagrody Nobla – Irène Joliot-Curie¹.

Tak narodził się pomysł studentów z Koła Chemików, aby wykorzystać tę międzynarodową imprezę na nieoficjalne spotkanie z córką Marii Curie-Skłodowskiej i nadanie jej godności Członka Honorowego SKCh UMCS. „Inka” w swoich wspomnieniach opisuje liczne perypetie związane z dostaniem się w kuluary kongresu, aby móc podjąć próbę realizacji tej inicjatywy. To, że ostatecznie

pomysł ten zakończył się sukcesem, zawdzięczali zarówno swojej przebojowości, empatii, jak i bezpośredniej pomocy prominentnego radzieckiego pisarza Ilji Erenburga. Ujęli go spontanicznością działania i szczerością swej prośby, z którą się do niego zwrócili. To on zaprowadził ich wprost do Irène Joliot-Curie. Nic zatem dziwnego, że wspólne historyczne zdjęcia z tego spotkania zdobi promienny uśmiech „Inki” w studenckiej czapce, stojącej w sąsiedztwie Irène Joliot-Curie oraz Heleny Szalayowej, siostry Marii Curie-Skłodowskiej. Te spektakularne wydarzenia i samo spotkanie „Inka” bliżej opisuje we wspomnieniach zawartych w opracowaniu pt. *Chemicy sami o sobie w 1957 roku [Analecta: studia i materiały z dziejów nauki]*, T. 20, Nr 1 (38) 2011, ss. 19–236.

W zespole naukowym prowadzonym pod kierunkiem prof. Włodzimierza Hubickiego Michalina Dąbkowska zajmowała się m.in. opracowaniem nowych metod rozdzielania i oczyszczania pierwiastków ziem rzadkich. Jej prace dotyczyły także badania właściwości fizykochemicznych związków tych pierwiastków oraz innych połączeń chemicznych metodami klasycznej analizy chemicznej: termogravimetrii, spektrofotometrii i polarografii. Jednakże główny nurt jej badań eksperymentalnych związany był z analizą termiczną, w ramach której określała trwałość termiczną związków na podstawie przebiegu zarejestrowanych krzywych TG, DTG i DTA. Wyniki tych badań opublikowane zostały w sześciotomowym atlasie, stanowiącym wówczas kompendium wiedzy z zakresu nauk chemicznych.

Na przestrzeni minionych lat M. Dąbkowska aktywnie uczestniczyła w rozwoju Wydziału Chemii UMCS. Aktywność w tej dziedzinie zainspirowała ją także do podjęcia badań archiwalnych nad historią nauki, alchemii i chemii. Przez lata historia chemii zajmowała uprzywilejowane miejsce w jej pracy naukowej i dydaktycznej, stając się z czasem jej wielką pasją badawczą. Stąd jako jedna z nielicznych osób z naszej Uczelni doc. Dąbkowska prowadziła także interesujące seminaria i wykłady z dziejów alchemii i chemii, a także prezentacje z historii odkryć szeregu pierwiastków chemicznych.

*

W wymiarze prywatnym i duchowym jubileusz stulecia urodzin Dostojnej Jubilatki został uświetniony uczestnictwem rodziny i przyjaciół „Inki” w uroczystej mszy świętej, odprawionej w dzień jej urodzin w kaplicy parafialnej

¹ Zob. Światowy Kongres Intelktualistów w Obronie Pokoju, pl.wikipedia.org, 15.09.2021 (https://pl.wikipedia.org/wiki/Światowy_Kongres_Intelktualistów_w_Obronie_Pokoju).

Fot. ze zbiorów Muzeum UMCS

↑ Studenci I roku matematyki, fizyki i chemii (1944/1945). Michalina Dąbkowska – czwarta od lewej

pw. Błogosławionego Biskupa Władysława Górala (przy ul. Księdza Jerzego Popiełuszki). Mszy przewodniczył proboszcz parafii ks. Mariusz Nakonieczny, koncelebransami zaś byli ks. Emil Chomontowski, wikary parafii oraz ks. Tadeusz Gruca. Jubilatka uczestniczyła w niej ze swojego mieszkania poprzez łącze internetowe, które z inicjatywy rodziny i staraniem księdza proboszcza zostało specjalnie uruchomione w jej telewizorze. To pozwoliło włączyć Jubilatkę w równoległy udział w tej formie we mszy świętej i nadać uroczystościom bardziej bezpośredni i serdeczny ton. Nic zatem dziwnego, że ksiądz proboszcz w swojej homilii zwracał się bezpośrednio do „Inki”, a w modlitwach inicjowanych w jej intencji włączał ją w ich bieżący przebieg. Uczestnicy mszy, rodzina, sąsiedzi, przyjaciele, przedstawicielka władz UMCS – prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, dawni jej współpracownicy i aktualni pracownicy Wydziału Chemii UMCS oraz przygodni parafianie, będąc świadomi tego medialnego połączenia, mieli dzięki temu dodatkowo wrażenie nawiązanej bliskości z Jubilatką i duchowej z nią jedności. Jubilatka ponadto przydała splendoru tej atmosferze, przekazując tego dnia księdzu proboszczowi, podczas jego duszpasterskiej posługi w domu, bukiet czerwonych róż jako dar ołtarza oraz swoje zdjęcie opatrzone wesołą dedykacją na odwrocie. Celebrans podzielił się jej treścią z uczestnikami na początku mszy świętej, z humorem odczytując ją *in extenso*.

Po zakończonej mszy, w wąskim już gronie rodziny, sąsiadów i przyjaciół, odbyło się spotkanie z Jubilatką w jej mieszkaniu. Była to dodatkowa okazja do złożenia osobistych gratulacji i życzeń oraz podzielenia się wrażeniami i wzruszeniami Jubilatki z racji otrzymanych przez nią urzędowych adresów gratulacyjnych. Zwieńczyła je degustacja urodzinowego tortu i trady-

Fot. Władysław Sławny, ze zbiorów Archiwum UMCS i Wydziału Chemii UMCS

↑ Od lewej: Irène Joliot-Curie, Helena Skłodowska-Szalai i Michalina Dąbkowska

cyjny toast wzniesiony na cześć „Inki” oraz wspólne odśpiewanie *a cappella* nieśmiertelnej pieśni Franciszka Karpińskiego *Kiedy ranne wstają zorze...* – porannej modlitwy dziękczynnej, uroczystego hymnu do Boga, w intencji pomyślności dalszych lat życia Dostojnej Jubilatki.

W trakcie kameralnego przyjęcia rodzina doc. Dąbkowskiej poinformowała zebranych, że „Inka” otrzymała list gratulacyjny od premiera Mateusza Morawieckiego, okolicznościowy medal z listem i kwiatami od prezydenta Miasta Lublin Krzysztofa Żuka oraz gratulacje i życzenia od kombatanów wraz z ich podziękowaniami za współorganizowanie konspiracyjnego tajnego nauczania podczas II wojny światowej. Z tej okazji w przedpołudniowych godzinach dnia jubileuszu do doc. Michaliny Dąbkowskiej przybyły specjalne delegacje z Urzędu Miasta w osobach: Ewy Dados, pełnomocnika prezydenta Miasta Lublin ds. seniorów i Sławomira Skowronka, dyrektora Wydziału Inicjatyw i Programów Społecznych. Przybyli również dziennikarka i fotograf z Radia Lublin, którzy przeprowadzili okolicznościowy wywiad z Jubilatką. Tego dnia zaszczyliła ją także delegacja z Wydziału Chemii UMCS, w skład której weszli: prof. Anna Deryło-Marczewska i prof. Piotr Borowski, dziekan i prodziekan tegoż Wydziału. Natomiast w imieniu Lubelskiego Oddziału PTChem okolicznościowe gratulacje i życzenia złożyła przewodnicząca prof. Jolanta Narkiewicz-Michałek.

Doc. dr Michalina Dąbkowska w swoich wypowiedziach zawsze podkreślała, że należy szukać tego, co łączy, a nie tego, co dzieli – szukać dobra wspólnego i w takim też duchu wychowywać nowe pokolenia. Niechaj pozostanie to swoistym duchowym przesłaniem od niej dla całej społeczności naszego Uniwersytetu.

Prof. Wiesława Ferenc

Uroczystość 50. rocznicy ukończenia studiów chemicznych

Wydział Chemii UMCS miał przyjemność gościć uczestników uroczystości z okazji 50. rocznicy ukończenia studiów chemicznych przez absolwentów rocznika 1965–1970, którzy studiowali na ówczesnym Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UMCS.

Uroczystość odbyła się 7 września 2021 r. w Auli A im. prof. Jarosława Ościka w Collegium Chemicum Wydziału Chemii UMCS. Organizatorem spotkania był dr hab. Ryszard M. Janiuk – starosta roku absolwentów rocznika 1965–1970, emerytowany nauczyciel akademicki Wydziału Chemii UMCS.

Na uroczystość zostali zaproszeni przedstawiciele władz rektorskich Uniwersytetu: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski i prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska oraz dziekani Wydziału Chemii i dyrektorzy Instytutu Nauk Chemicznych. Rektor prof. Radosław Dobrowolski oraz dziekan prof. Anna Deryło-Marczewska wręczyli przybyłym do auli absolwentom pamiątkowe dyplomy upamiętniające złoty jubileusz ukończenia studiów chemicznych.

Po powitaniu absolwentów rocznika 1965–1970 dziekan prof. Anna Deryło-Marczewska przedstawiła informacje o osiągnięciach naukowo-dydaktycznych wydziału z perspektywy minionego półwiecza nauczania studentów chemii na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UMCS. Zaprezentowała także obecną działalność i osiągnięcia wyodrębnionego Wydziału Chemii UMCS – z powodzeniem zrealizowane inwestycje w aparaturę naukowo-dydaktyczną i modernizację laboratoriów i pracowni specjalistycznych ze wsparciem funduszy europejskich oraz nowoczesną ofertę kształcenia skierowaną do kolejnych pokoleń studentów.

Fot. Bartosz Prohl

Dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych UMCS prof. Małgorzata Grabarczyk opowiedziała o działalności naukowej instytutu, przedstawiając jego strukturę organizacyjną w ramach katedr naukowych oraz naukowych jednostek specjalistycznych. Duże zaciekawienie wśród absolwentów wzbudziły informacje o uzyskanych przez naukowców patentach naukowych i grantach na innowacyjne projekty naukowo-badawcze. Po uroczystym spotkaniu absolwenci mieli okazję osobiście przekonać się o pozytywnych zmianach w infrastrukturze i aparaturze naukowej w budynku Collegium Chemicum Wydziału Chemii podczas krótkiego zwiedzania.

Dzięki sprzyjającej aurze absolwenci zapoznawali do wspólnego pamiątkowego zdjęcia pod pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej, a następnie przeszli na cmentarz przy ul. Lipowej w Lublinie, aby oddać hołd zmarłym profesorom Wydziału Chemii UMCS.

Urszula Jackowska

Profesor Honorata Jakuszko

We wrześniu 2021 r. na emeryturę przeszła profesor naszej Uczelni dr hab. Honorata Jakuszko, wieloletni i zasłużony pracownik Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. W UMCS pracę rozpoczęła w 1978 r. w Zakładzie Historii Filozofii Nowożytnej, kierowanym przez doc. dr. hab. Zdzisława J. Czarneckiego. Pod jego kierunkiem uzyskała w roku 1987 stopień doktora (*Rozwój teoretyczny poglądów Novalisa i kształtowanie się romantycznej filozofii historii*). W roku 1999 uzyskała stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie filozofii (*Idea wolności w niemieckiej myśli teologiczno-filozoficznej od Lutera do Herdera*). Od roku 2007 była zatrudniona na stanowisku profesora nadzwyczajnego.

Od października 2004 do września 2021 r. pełniła funkcję kierownika Zakładu Historii Filozofii Nowożytnej, przekształconego w roku 2016 w Zakład Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej, a po zmianach w roku 2019 – w Katedrę Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej. W latach 2005–2009 pełniła funkcję zastępcy dyrektora, a w latach 2009–2013 – dyrektora Instytutu Filozofii UMCS. Przez dwie kadencje (2005–2012) była członkiem Senatu UMCS. Ożywiona działalność organizacyjna prof. Jakuszko obejmowała też inne aktywności: w latach 2011–2014 była członkiem Komitetu Nauk Filozoficznych PAN i przewodniczącą Komisji ds. Oceny Stanu Filozofii Polskiej; w latach 2015–2018 – członkiem Komitetu Nauk Filozoficznych PAN; w roku 2014 – członkiem Zespołu Ekspertów w dziale Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce (panel HS1) Narodowego Centrum Nauki. Była też członkiem innych gremiów, m.in.: Uczelnianej Kom-

sji Wyborczej, Zespołu programowego kierunku filozofia, Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Od roku 1978 jest członkiem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, od 2007 – Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, w którym od roku 2019 pełni funkcję zastępcy sekretarza generalnego, oraz Polskiego Towarzystwa Kantowskiego (od 2012 r.); jest członkiem Rady Naukowej czasopism „Studia z Historii Filozofii” oraz „Kultura i Wartości”. Za działalność naukową i organizacyjną była wielokrotnie nagradzana: Nagrodami Rektora UMCS (2005, 2007, 2009, 2013); Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2007), Nagrodą Rektora KUL – zespołową I stopnia – za udział w opracowaniu dziesięciotomowej *Powszechnej Encyklopedii Filozofii* (2009), Medalem Złotym za Długoletnią Służbę (2013), odznaczeniem honorowym Zasłużony dla Lubelskiego Środowiska Naukowego (2014).

Zainteresowania naukowe prof. H. Jakuszko skoncentrowały się na historii filozofii nowożytnej, w tym w szczególności filozofii Oświecenia i klasycznej filozofii niemieckiej, a także innych okresów filozofii niemieckiej. Opublikowała kilkadziesiąt artykułów naukowych i trzy monografie autorskie: *Novalis: Kształtowanie się romantycznej filozofii historii* (1993); *Idea wolności w niemieckiej myśli teologiczno-filozoficznej* (1999); *Greckie i chrześcijańskie źródła filozofii niemieckiej* (2004). Redagowała i współredagowała sześć opracowań zbiorowych: *Duch filozofii. Lubelskie odczyty filozoficzne* (2005, z J. Mizińską); *Racjonalność teoretyczna i praktyczna* (2005, tematyczny numer „Annales”, Sect. I.); *W kręgu zagadnień filozofii XVII wieku* (2009, z L. Kopciuchem); *Człowiek w kontekstach kulturowych*

Fot. Tomasz Pośleda

Fot. Tomasz Pośleda

Fot. Tomasz Pośleda

i historycznych (2012, z L. Kopciuchem); *Rozumienie świata kultury z perspektywy nauki i filozofii* (2012, tematyczny numer „Kultury i Wartości”); *Z badań nad filozofią XVII wieku, jej źródłami i kontynuacjami* (2013).

Prof. Jakuszko wniosła nieoceniony wkład w przygotowanie *Powszechnej Encyklopedii Filozofii*, w której była redaktorką działu „filozofia nowożytna”; łącznie opracowała ponad 100 haseł do tomów III–X (razem 308 stron). Zorganizowała i współorganizowała kilka

konferencji naukowych. Konferencją „Znaczenie filozofii Oświecenia w kulturze europejskiej” zainicjowała cykl spotkań naukowych organizowanych także na innych polskich uniwersytetach.

Dzięki działalności prof. Honoraty Jakuszko Instytut Filozofii UMCS należy do najważniejszych polskich ośrodków naukowych prowadzących badania nad historią filozofii nowożytnej i filozofii niemieckiej.

Leszek Kopciuch

„Jesteśmy źle, bądź mało zorientowani...”

Z dziejów „Informatora UMCS” (1974–1987)

Część II

„Informator UMCS” był wydawany w latach 1974–1987. Powstało łącznie 28 numerów pisma. Ze względu na zmiany graficzne i edytorskie można podzielić ten okres na dwa etapy: lata 1974–1976 oraz 1977–1987. W tym czasie, jak wyżej wspomniano, zmieniał się skład Kolegium Redakcyjnego. Zakres tematyczny był stopniowo poszerzany, rosła liczba artykułów przy jednoczesnym wzroście wartości merytorycznej tekstów. Biuletyn był bezpłatny, zaś pracownicy redakcji oraz pozostali współpracownicy pisma nie otrzymywali dodatkowego wynagrodzenia za swoją pracę.

W latach 1974–1976 zostało wydanych dwanaście numerów „Informatora UMCS”, przy czym numeracja egzemplarzy pojawiła się dopiero w 1976 r. (numery 1–3). Biuletyn nie był wydawany regularnie – miał charakter zarówno miesięcznika, dwumiesięcznika i kwartalnika. Nakład wydawniczy również się zmieniał. O ile pierwszy numer został wydrukowany w liczbie 400 egzemplarzy, kwietniowy w liczbie 320, to od maja 1974 r. ustabilizował się na poziomie 250 sztuk. Zmieniał się także format „Informatora”. W zależności od numeru był to format B5, A4 bądź A5.

W pierwszym okresie istnienia pisma strona tytułowa zajmowała całą okładkę każdego numeru. Składała się z trzech części. Pierwszą była umieszczona na

górze, w pełni rozwinięta nazwa Uczelni wraz z wizerunkiem pieczęci¹. Drugą był umieszczony w centrum tytuł pisma². Trzecią natomiast stanowiła część chronologiczna, czyli miesiąc (bądź miesiące) i rok wydania. Do końca 1975 r. najniżej umieszczano adnotację: „Wydano na prawach maszynopisu”. Do druku strony tytułowej używano czcionek różnych kolorów.

Objętość pisma nie była stała i w zależności od numeru oraz liczby nadesłanych tekstów mogła się bardzo różnić. Przykładowo pierwszy numer liczył 45 stron, zaś ostatni z lat 1974–1976 – 37. Objętość numerów z tego okresu wahała się od 29 stron (np. nr 1/1976) do 50 stron (np. maj 1974). Objętość poszczególnych artykułów natomiast wahała się od jednej do nawet kilkunastu stron. Jeżeli chodzi o spis treści, to ta część „Informatora UMCS” pojawiła się dopiero w numerze lutowo-marcowym z 1974 r.³. Cały tekst w tym czasie tworzył jedną kolumnę i był pozbawiony elementów graficznych oraz fotografii.

¹ W numerze 3/1976 pieczęć UMCS została znacznie powiększona (zajmowała połowę okładki) i przesunięta do części środkowej strony tytułowej, poniżej tytułu pisma.

² Od „Informatora UMCS” nr 1/1976 do tytułu dodawano kolejny numer wydania.

³ W latach 1974–1976 spis treści nie zajmował stałego miejsca w numerze. Raz był umieszczany na początku numeru, innym razem na końcu. Natomiast

W latach 1977–1987 zostało wydanych szesnaście numerów „Informatora UMCS”. Mimo dłuższego czasu liczba biuletynów wzrosła jedynie o jedną trzecią, co należy tłumaczyć problemami organizacyjnymi i technicznymi zwłaszcza w latach 1981–1987, kiedy wydano zaledwie cztery numery⁴. Każdy biuletyn posiadał numerację (w skali roku), zaś od 1980 r. obok niej pojawiła się odrębna numeracja ciągła. Tym razem pismo ukazywało się bardziej regularnie jako kwartalnik (przynajmniej jeden numer ukazał się jako półrocznik – nr 1–2 z 1980 r.), niekiedy obejmując miesiące wakacyjne. Nakład „Informatora” już się nie zmienił i wynosił w tym okresie 250 egzemplarzy. Format z kolei nadal się zmieniał – w zależności od numeru było to A4 bądź B5.

Głównymi zmianami w wyglądzie biuletynu były: część tytułowa, podział tekstu i objętość⁵. Tytuł stał się integralną częścią pierwszej strony numeru. Elementy graficzne nie zmieniły się zbyt widocznie. Na górze po lewej znajdowała się pieczęć Uniwersytetu, a obok na środku napis „Informator” (drukowany małą czcionką). Poniżej na środku był napis „Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie”, a jeszcze niżej od lewej numer biuletynu, na środku miesiące, a po prawej rok wydania. Od właściwego tekstu tytuł był oddzielony linią. Napis „Informator” drukowano różnymi barwami, zaś pozostała część tytułowa posiadała różne kolorowe warianty tła.

W tym okresie tekst każdego numeru podzielony był na dwie bądź trzy kolumny (bardzo rzadko tworzył jednokolumnową stronę). Istotnym novum wzbogacającym treść i wartość pisma były fotografie. Pojawiały się na początku 1977 r. i ilustrowały artykuły dotyczące m.in. wydarzeń na Uczelni i sylwetki profesorów. Oczywiście były zamieszczane w postaci czarno-białej, najczęściej w formie załącznikowej do artyku-

łów w większości numerów. W ostatnim numerze „Informatora UMCS” z 1987 r. siedem fotografii stanowi rodzaj aneksu umiejscowionego w środku egzemplarza⁶.

Objętość numerów z lat 1977–1987 znacznie się zmniejszyła, lecz dzięki zastosowaniu podziału kolumnowego zwiększyła się zawartość tekstu. Najczęściej numery liczyły co najmniej 8 lub 12 stron, lecz zdarzały się egzemplarze składające się nawet z 24 stron (ostatni numer pisma z 1987 r.). Można zauważyć rozdrobnienie tematyczne artykułów; niekiedy były to krótkie teksty zajmujące jedynie część kolumny. W większości jednak zajmowały po kilka stron. Pojawiła się również tendencja do dzielenia artykułów i przenoszenia ich dalszego ciągu na następne, często oddalone od siebie strony. Ważną zmianą w drugim okresie istnienia pisma był całkowity brak spisu treści, który nie pojawił się już w żadnej formie.

Zmiany, jakie zaszły w wyglądzie „Informatora UMCS”, zostały odnotowane przez redakcję w jednym z numerów: „Oddajemy do rąk P.T. Czytelników kolejny numer „Informatora UMCS”. Po raz drugi wydany jest w nowej i – jak sądzimy – atrakcyjniejszej szacie graficznej. Poprzedni był debiutem i – jak się przy takiej okazji najczęściej zdarza – nie ustrzegł się pewnych potknięć. (...) Zawartość numeru została podzielona tematycznie na podtytuły: »Senat i Kolegium Rektorskie«, »Sylwetki profesorów«, »Sprawy studenckie«, »Klub Seniora«, »Sport akademicki«, »Kronika«, »Nasze lektury«. Sądzimy, że podział taki ułatwi grupowanie informacji oraz uczytelni teksty”⁷.

W latach 1980–1981 nastąpiły niekorzystne zmiany w położeniu pisma. Było to spowodowane przeobrażeniami, jakie ogarnęły ówczesną Polskę oraz powstaniem NSZZ „Solidarność”. W tym nurcie toczyły się dyskusje na temat zmian na Uczelni i jej nowego, bardziej autonomicznego i demokratycznego kształtu. Tak redakcja usprawiedliwiała sytuację: „Szanowni czytelnicy! Jesteśmy Wam winni odpowiedź na pytanie, dlaczego to w okresie najgorętszych dyskusji o nowy kształt Uniwersytetu, zabrakło głosu „Informatora UMCS”? Złożyło się na to wiele przyczyn niezależnych od redakcji. Jak zapewne wszystkim wiadomo kwartalnik nasz redagujemy społecznie, korzystając tylko z pomocy technicznej administracji uczelni, a ta ostatnio niezbyt nam sprzyjała.

w numerze wrześniowo-październikowym z 1975 r. spis treści odnotowywał tylko tytuły artykułów, bez numeracji stron.

⁴ Ostatni numer „Informatora UMCS” z 1987 r. posiada zbiorczą numerację od 22 do 38, odnoszącą się do biuletynów, które nie zostały w tym czasie wydane. Numer został wydany po czteroletniej przerwie i znacząco odbiega treściowo od poprzednich egzemplarzy. Należy przy tym do grupy numerów specjalnych (monotematycznych) – w tym przypadku zawiera sylwetki doktorów *honoris causa* UMCS z lat 1984–1986. „Informator UMCS”, nr 4 (22–38), 1983/1987.

⁵ Dr hab. Dżisław Cackowski, oceniając nową edycję „Informatora UMCS” (nr 1, styczeń–luty–marzec 1977), zgłosił wniosek w sprawie uzupełnienia następnego wydania o skład Kolegium Redakcyjnego. W ocenie periodyku podkreślił, że forma i treść nie budzą zastrzeżeń. Zwrócił uwagę na usterki drukarskie. AUMCS, Protokoły posiedzeń Senatu (I–XII 1977), Protokół z posiedzenia Senatu UMCS z 25 marca 1977 r., s. 31.

⁶ „Informator UMCS”, nr 4 (22–38), 1983/1987.

⁷ „Informator UMCS”, nr 2–3 (kwiecień–wrzesień), 1977, s. 2.

Zaczęły nagle piętrzyć się nieznane dotąd trudności, nie miał kto przepisać na maszynie tekstów i dokonać ich adiustacji, brakowało papieru i zdolności produkcyjnych drukarni, osłabł mecenat władz uniwersyteckich. W tym samym czasie wydarzenia w kraju i na Uniwersytecie obfitowały w tak wiele radykalnych przeobrażeń, że przygotowane od września ubiegłego roku kolejne numery, poprzez niezawinioną zwłokę w edycji, dezaktualizowały się. Dlatego tak się działo? – nie wiemy. (...) Jakże będzie jutro? – skład Kolegium Redakcyjnego ustala nowe władze Uniwersytetu, a profil wydawnictwa ukształtować muszą sami czytelnicy”⁸.

W 1987 r. ukazał się ostatni numer „Informatora UMCS”. Został wydany niemal cztery lata po swoim poprzedniku. „Po bardzo długiej przerwie oddajemy do rąk Szanownych Państwa spóźnione numery naszego kwartalnika – ‘Informatora UMCS’. Przerwa w wydawaniu piśmka spowodowana była kłopotami edytorskimi, ściślej mówiąc, staraliśmy się o zmianę techniki druku. Niestety, nie wyszło, ale to tylko jak do tej pory... Długi okres zawieszenia działalności zmusza nas do rezygnacji z niektórych materiałów. (...) Przepraszamy, życzymy przyjemnej lektury”⁹. W numerze całkowicie zrezygnowano z materiałów innych niż sylwetki doktorów *honoris causa*, co tłumaczono tym, że informacje dotyczące działalności UMCS znajdują się w przekładanych corocznie sprawozdaniach. Nie udało się ustalić bardziej konkretnych przyczyn zawieszenia wydawania biuletynu.

„Informator UMCS” z założenia miał pełnić funkcje informacyjno-kronikarskie. Tematyka poszczególnych numerów pokrywała się, a nawet przekraczała założenia programowe, o czym będzie mowa niżej. W dziejach pisma opublikowano natomiast cztery biuletyny w pełni poświęcone określonej tematyce. Pierwszym takim przypadkiem był numer 4 (październik–grudzień) z 1977 r. poświęcony 20-leciu współpracy UMCS z Uniwersyteciem Lwowskim, w którym przedstawiono (oprócz historii wzajemnych stosunków itd.) m.in. dwa ekslibrisy autorów ukraińskich. Numer 2–3 z 1979 r. został poświęcony 35-leciu istnienia UMCS. Zamieszczono w nim fotografie dużego formatu zajmujące połowę strony. Biuletyn był poprzedzony serią artykułów pt. *Z perspektywy 35-lecia UMCS* (ukazywały się w latach 1978–1980),

które przybliżały m.in. różne aspekty historii pierwszych lat Uczelni. Numer 1–2 (19–20) z 1983 r. został poświęcony inauguracji roku akademickiego 1982/1983. Był to jedyny raz, kiedy w „Informatorze UMCS” zamieszczono w odrębnej części (na ostatniej stronie pt. *Władze Uczelni*) pełny spis władz rektorskich, dziekańskich i instytutów międzyuczelnianych. Ostatnim egzemplarzem monotematycznym był już wyżej wspomniany numer 4 (22–38, 1983/1987), w którym umieszczono sylwetki sześciu doktorów *honoris causa* UMCS z lat 1984–1986.

„Informator UMCS” zawierał szeroki przegląd zagadnień związanych z życiem Uniwersytetu. Przede wszystkim swoje miejsce miał opis posiedzeń Senatu i Kolegium Rektorskiego, a także uchwał powziętych przez te organy. Kilka artykułów skoncentrowano na przebiegu uroczystych inauguracji roku akademickiego (w tym inauguracji środowiskowych w Lublinie), zwłaszcza w latach 30-lecia i 35-lecia UMCS. Działalność jednostek naukowo-dydaktycznych opisywano w dwóch odrębnych seriach. W pierwszej koncentrowano uwagę na instytutach i zakładach (w tym Filii w Rzeszowie oraz laboratoriach), a w drugiej na wydziałach, gdzie szczególnie interesujące są artykuły poświęcone jubileuszom ich powstania i perspektywom rozwoju.

W czasopiśmie nie mogło zabraknąć materiałów dotyczących władz partyjnych na Uczelni i organizacji uczelnianych. Najwięcej miejsca poświęcano Komitetowi Uczelnianemu PZPR, łączono z tym niewielkie informacje o tzw. stronnictwach sojuszniczych – uczelnianych ogniwach Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego i Stronnictwa Demokratycznego. Przede wszystkim były to sprawozdania z działalności, lecz szczególnie dużo pisano o pracy ideowo-wychowawczej na UMCS. Własną rubrykę miał Związek Nauczycielstwa Polskiego i Rada Zakładowa UMCS, gdzie uwagę zwracano m.in. na działalność Klubu Seniora. Swoje miejsce posiadał również Socjalistyczny Związek Studentów Polskich.

Na łamach pisma szeroko prezentowano działalność naukową pracowników. W dziale osiągnięć naukowych omawiano wszelkiego rodzaju nagrody i sukcesy, nowe odkrycia i patenty, a także współpracę z Lubelskim Zagłębiem Węglowym. Własne miejsce miały opisy sesji naukowych, konferencji, seminariów itd. z udziałem pracowników bądź organizowanych przez UMCS. Osobne artykuły traktowały o kontaktach z zagranicą i współpracy z gospodarką narodową. Prezentowano w nich m.in. współpracę z uczelniami zagranicznymi, wizyty osobistości i wymianę naukową

⁸ „Informator UMCS”, nr 3/4–1/2 (13/16), 1980/1981, s. 1.

⁹ „Informator UMCS”, nr 4 (22–38), 1983/1987, s. 1.

pracowników. Ważną częścią tego obszaru był przegląd wydawnictw – publikacji naukowych UMCS i serii „Annales”. Po pewnym czasie pojawiła się rubryka omawiająca awanse naukowe (habilitacje, profesury) pracowników.

Biblioteka Główna to obszerny dział w „Informatorze UMCS”. W ramach niego opisywano działalność Biblioteki, a także jej oddziałów wydziałowych i zakładowych, biblioteki w Filii w Rzeszowie, sekcji (m.in. reprografii, udostępniania zbiorów) oraz wystawy organizowane w jednostce. Podobnie dużo pisano o sporcie akademickim i działalności Akademickiego Związku Sportowego UMCS (m.in. o zmianach organizacyjnych). Bardzo duża liczba artykułów i wzmianek świadczyła o wielu sukcesach studentów sportowców zarówno w zawodach krajowych, jak i zagranicznych.

Swoje miejsce na łamach biuletynu mieli studenci i organizacje studenckie. Szeroko omawiano w tym dziale kulturę studencką – działalność takich instytucji i zespołów, jak Chatka Żaka, Zespół Tańca Ludowego, Chór Akademicki czy Teatr Gong-2 oraz ich udział w konkursach i festiwalach krajowych i zagranicznych. Poza tym prezentowano działalność kół naukowych, opisy wypraw badawczych (organizowanych głównie przez studentów geografów) oraz kierunków studiów. Ważnym zapisem funkcjonowania UMCS był dział kronikarski, w którym opisywano wydarzenia mające miejsce i związek z Uczelnią. Kronika nie była stałym elementem „Informatora”.

Kolejnym działem pisma była część biograficzna – sylwetki profesorów oraz osób, które otrzymały tytuły doktorów *honoris causa* UMCS. Zaprezentowano biogramy profesorów (m.in. opisy działalności naukowej i publikacji): Tadeusza Baszyńskiego, Stefana Buczkowskiego, Anieli Chałubińskiej, Władysława Holtzmana, Jerzego Ignatowicza, Józefa Tadeusza Kani, Zbigniewa Lorkiewicza, Narcyza Łubnickiego, Adama Malickiego, Eugeniusza Modlińskiego, Józefa Motyki, Jarosława Ościka, Adama Paszewskiego, Tadeusza Tarasa, Franciszka Uhorcza, Aleksandra Waksmundzkiego, Juliusza Willelaume, Włodzimierza Żuka i Władysława Jakubowskiego (dyrektora Drukarni UMCS). Sylwetki doktorów *honoris causa* to biografie: prof. dr. hab. Wiesława Skrzydły, prof. dr. hab. Bohdana Dobrzańskiego, prof. dr. hab. Tadeusza Tomaszewskiego, prof. dr. hab. Adama Paszewskiego, prof. dr. Qazi Ibadur Rahmana, prof. dr. Josefa F.K. Hubera, prof. dr. hab. Andrzeja Waksmundzkiego, prof. dr. hab. Alfreda Jahna oraz dr. Rudolfa Kirschlägera.

Na łamach „Informatora UMCS” istniało jeszcze kilka małych działów, które ukazywały się stale przez określony czas. Pierwszym z nich są fraszki i wiersze – utwory Sergiusza Riabinina i Władysława Ćwika oraz poetów studentów. Drugim są nekrologi i artykuły wspomnieniowe o zmarłych profesorach (m.in. prof. Adama Wilińskiego). Kolejnym były anegdoty, czyli krótkie historyjki zapisane przez pracowników UMCS o charakterze humorystycznym i ironicznym. Ukazało się również kilka numerów, w których zamieszczono życzenia świąteczne i noworoczne ze strony rektora, kolegium redakcyjnego i rady programowej pisma. Szczególnym elementem „Informatora UMCS” była seria ekslibrisów dla pracowników UMCS autorstwa Zbigniewa Józwicka. Ukazywały się między 1977 a 1980 r. Łącznie wydrukowano ich dwanaście. Tylko raz ukazał się na łamach pisma list do redakcji [w numerze 1–2 (13–14) styczeń–czerwiec 1980] od prof. dr. Andrzeja Waksmundzkiego wraz z odpowiedzią¹⁰.

Poza stałymi bądź okresowymi działami w „Informatorze UMCS” opublikowano ponad dwadzieścia jednorazowych artykułów traktujących o określonym problemie związanym z życiem Uczelni. Można tu wymienić artykuły m.in. o NSZZ „Solidarność” i Niezależnym Zrzeszeniu Studentów (omówienie powstania związku i jego działalności), wychowaniu fizycznym (problem aktywności fizycznej wśród studentów), Pracowniczym Ogródku Działkowym w Uniszowicach pod Lublinem, Kasie Zapomogowo-Pożyczkowej (statystyka pracy), 500-leciu województwa lubelskiego (przygotowania i przebieg obchodów) czy Lubelskim Ośrodkiem Logopedii.

W 1987 r. zawieszono wydawanie „Informatora UMCS”. Na uczelnianym rynku prasowym zapanała próżnia, którą dość szybko wypełniło nowe wydawnictwo. Po zaledwie czterech latach, w kwietniu 1991 r. został wydrukowany pierwszy numer „Wiadomości Uniwersyteckich” – pisma, które do dziś funkcjonuje jako ważny element życia akademickiego.

Mgr Adam Borkowski, Archiwum i Muzeum UMCS

¹⁰ „W dniu 1.01. br., otrzymałem dwa numery Informatora i stwierdziłem, że o sprawach największego Instytutu UMCS jakim jest Instytut Chemii jest on raczej dezinformatorem, gdyż podawane wiadomości nie są całkiem zgodne z prawdą a ponadto dotkliwy jest brak informacji o wydarzeniach zasługujących na wzmiankę zwłaszcza, jeżeli takowe są notowane poza Lublinem. Wydaje się, że powodem tego jest brak przedstawiciela chemii w kolegium redakcyjnym. W związku z tym wnioskuję o dokooptowanie przedstawiciela chemii do Waszej Redakcji.” „Informator UMCS”, nr 1–2 (13–14), styczeń–czerwiec 1980, s. 16.

75 lat Muzeum Zoologicznego Wydziału Biologii i Biotechnologii

Początki

W styczniu 1946 r., niespełna półtora roku od powstania UMCS, powołano jako samodzielna jednostkę Muzeum Zoologiczne. Pierwszymi pracownikami byli preparatorzy istniejącego wówczas Zakładu Zoologii Szczegółowej na Wydziale Przyrodniczym: Franciszek Ostrowski i Jan Smutek. Kierownikiem i kustoszem został mianowany dr Zdzisław Raabe, zoolog i muzeolog, pracownik naukowy Państwowego Muzeum Zoologicznego w Warszawie, prywatnie syn ówczesnego pierwszego rektora UMCS prof. Henryka Raabego. Muzeum początkowo zajmowało pomieszczenia przy ul. Głowackiego 8. Głównym zadaniem pracowników stało się gromadzenie zbiorów, które poza eksponowaniem miały być wykorzystywane do ćwiczeń ze studentami przez wszystkie jednostki zoologiczne Uczelni na Wydziałach Weterynaryjnym i Przyrodniczym. Zasoby powiększały się bardzo szybko. Preparatorzy przekazali muzeum prywatne, liczne zbiory bezkręgowców oraz spreparowane okazy ptaków i ssaków. Kierownik Zakładu Zoologii Szczegółowej prof. Konstanty Strawiński odstąpił część materiałów dydaktycznych, dr Jarosław Urbański, pracownik Zakładu Zoologii Szczegółowej ofiarował bogatą kolekcję muszli mięczaków, kierownik Zakładu Antropologii prof. Tadeusz Henzel wypożyczył okazy małp oraz odlewy gipsowe. Kilkanaście okazów tropikalnych ssaków ofiarował Uniwersytet Jagielloński.

W 1948 r. pracownikiem muzeum został Jerzy Gundlach, wybitny preparator ptaków i ssaków, myśliwy. W „stacji terenowej” w Samokłeskach (w domu Franciszka Ostrowskiego) powstały w szybkim tempie dzie-

siatki okazów ptaków i ssaków. Okazy dostarczali lub wymieniali również myśliwi, dary przekazywały osoby prywatne i instytucje, np. Dyrekcja Lasów Państwowych przekazała skórę wilka, a Ministerstwo Leśnictwa skórę żubra. Trzy lata intensywnej pracy pozwoliły na otwarcie 18 marca 1950 r. pierwszej wystawy „Ptaki i ssaki krajowe oraz owady szkodliwe” w Muzeum Miejskim przy ul. Narutowicza 4. Wystawa okazała się wielki sukcesem. W ciągu roku odwiedziło ją ok. 16 tys. osób. Stała wystawa funkcjonowała przy ul. Królewskiej 6/2 aż do 1962 r. Rok później eksponaty znalazły swoje miejsce w nowym gmachu *Collegium Biologicum* przy ul. Akademickiej 19.

Obecnie

Muzeum posiada salę ekspozycyjną o powierzchni 130 m², nieco uszczuploną od 1963 r. W okazałych, nowoczesnych witrynach i gablotach wiszących prezentuje ponad 2 tys. okazów naturalnych zwierząt. Na korytarzu przed wejściem do muzeum zlokalizowana jest ekspozycja osteologiczna ze szkieletami kręgowców lub ich fragmentami. Druga, nowo otwarta sala muzeum posiada funkcję ekspozycyjno-dydaktyczną. Znajdują się w niej gabloty z zakresu entomologii stosowanej, a w mikroskopach można obejrzeć pospolite szkodniki magazynowe. W witrynach stojących zgromadzono zbiór porównawczy kilkudziesięciu gatunków ryb, płazów i gadów. Prezentowane są również dokumenty i drobne przedmioty z początków funkcjonowania muzeum.

Ekspozycja wykorzystywana jest do prowadzenia zajęć dydaktycznych dla studentów biologii Wydziału Bio-

logii i Biotechnologii UMCS i innych lubelskich uczelni. Regularnie zajęcia mają tu także młodzi studenci Uniwersytetu Dziecięcego UMCS. Ekspozyty wykorzystywane są również przez studentów Wydziału Artystycznego naszej Uczelni. W ramach działalności wystawienniczej ekspozycja udostępniana jest nieodpłatnie uczniom szkół podstawowych i liceów czy klubom seniora. Wszystkie grupy zorganizowane mogą liczyć na oprowadzenie lub lekcję muzealną. Muzeum corocznie uczestniczy w akcjach promujących wydział, Uniwersytet oraz popularyzujących naukę (Lubelski Festiwal Nauki, Drzwi Otwarte, Noc Biologów, Lubelskie Dni Seniora, Dzień Ziemi). Z aktywności wystawienniczej i edukacyjnej muzeum korzysta rocznie ok. 3 tys. osób.

Ważną funkcją muzeum jest gromadzenie zbiorów naukowych. W zasobach jest ponad 100 tys. okazów zwierząt, w tym ceniony, liczący ponad 12 tys. okazów zbiór motyli. Zbiory naukowe są wykorzystywane przez pracowników lubelskich uczelni oraz naukowców z innych ośrodków badawczych w Polsce. Muzeum uczestniczy w projekcie IMBIO: „Integracja i mobilizacja danych o różnorodności biologicznej Eucaryota w zasobach polskich instytucji naukowych” polegającym na ich digitalizacji i udostępnieniu, finansowanym w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020.

Aktualny, nowoczesny i estetyczny stan jednostki nie byłby możliwy bez dotacji Ministerstwa Nauki i Edukacji na utrzymanie specjalnego urządzenia badawczego SPUB i wysiłków finansowych władz wydziału. Muzeum posiada obecnie jednego pracownika zatrudnionego na etacie inżynierjno-technicznym. Od 1 października 2018 r., po połączeniu z Pracownią Dydaktyki Biologii i Edukacji Środowiskowej, muzeum funkcjonuje jako Pracownia Edukacji Biologicznej i Środowiskowej z Muzeum Zoologicznym.

Szerzej o muzeum, historii i wspomnieniach byłych pracowników można przeczytać m.in. w archiwalnym numerze „Wiadomości Uniwersyteckich” z listopada 2015 r.

Jacek Chobotow

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

IX Ogólnopolskie Sympozjum „Nauka i przemysł – lubelskie spotkania studenckie”

28 czerwca 2021 r. odbyło się IX Ogólnopolskie Sympozjum „Nauka i przemysł – lubelskie spotkania studenckie”.

Sympozjum zostało zorganizowane w formule zdalnego spotkania on-line przez pracowników Katedry Chemii Nieorganicznej Instytutu Nauk Chemicznych UMCS. Współorganizatorami wydarzenia były Polskie Towarzystwo Chemiczne oraz Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntezy Chemicznych w Puławach. Komitetowi Organizacyjnemu przewodniczyła prof. Dorota Kołodyńska. Spotkanie towarzyszyło odbywającej się w dn. 29–30 czerwca 2021 r. XV Ogólnopolskiej Konferencji „Nauka i przemysł – metody spektroskopowe w praktyce, nowe wyzwania i możliwości” pod przewodnictwem prof. Zbigniewa Hubickiego.

Głównym celem sympozjum była wymiana doświadczeń i informacji na temat aktualnie prowadzonych badań oraz nawiązanie współpracy naukowej pomiędzy jej uczestnikami – studentami ostatnich lat studiów I i II stopnia oraz doktorantami. Warto wspomnieć, że w tegorocznej edycji sympozjum, pomimo formuły zdalnej, wzięło udział 71 prelegentów, którzy wygłosili 15 referatów oraz zaprezentowali 56 posterów. Wśród licznie reprezentowanych ośrodków naukowych znalazły się m.in. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Politechnika Białostocka i Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego Polskiej Akademii Nauk.

Zgromadzonych przed monitorami komputerów uczestników powitali w gościnnych murach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie prof. Dorota Kołodyńska – prorektor UMCS ds. studentów i jakości kształcenia, prof. Wiesław I. Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, a także prof. Zbigniew Pastuszek – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką oraz dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych – prof. Małgorzata Grabarczyk i dziekan Wydziału Chemii – prof. Anna Deryło-Marczewska. Ciepłe

Fot. Dorota Kołodyńska

słowa do uczestników skierował także prof. Zbigniew Hubicki, podkreślając, jak ważna jest więź między nauką a gospodarką i że realizowane zagadnienia badawcze związane z ochroną środowiska, medycyną i farmacją, biochemią, chemią kosmetyczną, przemysłem chemicznym oraz chemią rolną w szczególności sposób tę więź będą wzmacniać i podtrzymywać. Podkreślono także, że tematy te są istotne z uwagi na ciągły postęp technologiczny i wprowadzenie nowych rozwiązań w wielu dziedzinach życia.

Nieodłącznym elementem IX Ogólnopolskiego Sympozjum „Nauka i przemysł – lubelskie spotkania studenckie” był konkurs na najlepsze wystąpienie posterowe, w którym przyznano trzy nagrody główne oraz jedno wyróżnienie. Wśród laureatów znaleźli się:

Fot. Agnieszka Gładysz-Płaska

Fot. Dorota Kolodyńska

- I miejsce: Anna Kozub – „Zastosowanie LC-QTOF w profilowaniu lipidomicznym olei roślinnych”, II Wydział Lekarski z Oddziałem Anglojęzycznym, Uniwersytet Medyczny w Lublinie;
- II miejsce: Karolina Pietrzak – „Zastosowanie elektrochemicznej spektroskopii impedancyjnej do badania mechanizmu działania nanocząstek tlenków metali w elektrodach jonoselektywnych”, Instytut Nauk Chemicznych UMCS;
- III miejsce: Katarzyna Suśniak – „Zastosowanie techniki MALDI-MSI do analizy tkanki kalusa uformowanego na łodydze pomidora pod wpływem infekcji *Agrobacterium tumefaciens*”, Instytut Nauk Biologicznych UMCS;
- Wyróżnienie: Agnieszka Skrok – „Ocena aktywności antyoksydacyjnej wodnych frakcji izolowanych

z owocników borowika szlachetnego, koźlarza czerwonego, maślaka sitarza oraz podgrzybka brunatnego”, Instytut Nauk Biologicznych UMCS.

IX Ogólnopolskie Sympozjum „Nauka i przemysł – lubelskie spotkania studenckie” było cenną okazją do zdobycia doświadczeniem dla młodych adeptów nauki, którzy okazali zadowolenie zarówno z zakresu zagadnień merytorycznych, będących przedmiotem prezentacji i dyskusji, jak i z ich poziomu naukowego. Pozostaje wyrazić nadzieję, że dobrze zainwestowany czas, wykorzystany na poszerzenie wiedzy był jednym z kroków w kierunku nawiązania i zacieśnienia wzajemnej współpracy, co jest bardzo istotne dla młodych naukowców.

Komitet Organizacyjny

Finał XII (pandemicznej) charytatywnej akcji studentów dawnego Wydziału Humanistycznego

Poczawszy od roku 2010, w trakcie każdego semestru studenci Wydziału Humanistycznego UMCS gromadzili, a następnie przekazywali plastikowe nakrętki po napojach na rzecz osób potrzebujących materialnego wsparcia. Ze względu na swą prostotę i powszechną dostępność surowca wciąż jest to jeden z najskuteczniejszych i najszybszych sposobów pomocy. A żeby zbierać, wystarczy chcieć.

Tego rodzaju akcje mają na Wydziale Humanistycznym ponad trzydziestoletnią tradycję. Niewielka przerwa w ich przebiegu nastąpiła jedynie po roku milenijnym. Od początku lat 90. ubiegłego stulecia zbierano bowiem na wydziale kody kreskowe „z czwórkami”, które wycinano z różnych opakowań. W ten sposób gromadzono środki na pomoc dla niepełnosprawnych dzieci, wymieniając przedmiotowe kody na wózki inwalidzkie dla najmłodszych. Na jeden egzemplarz takiego sprzętu potrzeba było aż 9000 pojedynczych kodów kreskowych. Studenci ówczesnego Instytutu Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej, a następnie (od 1992 r.) Instytutu Filologii Słowiańskiej pomogli potrzebującym dzieciom, przekazując im łącznie aż pięć wózków dla niepełnosprawnych (czyli równowartość 45 000 pozyskanych z opakowań kodów kreskowych).

Nieco później studenci ówczesnego Instytutu Filologii Słowiańskiej kontynuowali już tradycję zapoczątkowaną przed laty. I podobnie jak wtedy za namową jednego z wykładowców – dr. Leszka Mikruta, 11 lat temu rozpoczęli gromadzenie, ale nie kodów, tylko plastikowych nakrętek. Efekty pierwszej zbiórki prowadzonej przez rusycystów, rosjoznawców, sławistów i ukrainistów, do których przyłączyli się również studenci kulturoznawstwa, przeszły najśmielsze oczekiwania. Młodzi ludzie z Wydziału Humanistycznego w ciągu tylko pięciu miesięcy zebrali aż 12 worków nakrętek, a każdy z nich miał niebagatelną pojemność 120 litrów! Ale do dziś niepobity rekord padł w 2016 r. – 15 worków w ciągu semestru.

W kolejnych semestrach do rusycystów i ukrainistów dołączali studenci turystyki historycznej, germanistyki, romanistyki, portugalistyki oraz iberistyki. A od 2017 r. tego typu zbieractwem zainteresowali się także studenci lingwistyki stosowanej. W ciągu każde-

go minionego roku akademickiego młodzi humaniści z UMCS gromadzili w dwóch semestralnych edycjach akcji łącznie ok. 15–25 worków nakrętek. Dar swojego serca przeznaczali jednomyślnie i tradycyjnie już dla pacjentów Lubelskiego Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia. Instytucja ta zebrane nakrętki przekazuje firmie recyklingowej, która zajmuje się przetwarzaniem surowców odnawialnych, a jednym z nich są właśnie nakrętki ze względu na dużą zawartość w nich plastiku bardzo dobrej jakości. W zamian za nakrętki firma przekazuje na rzecz hospicjum stosowne wynagrodzenie, które naliczane jest według wagi pozyskanego surowca.

Wraz z nastaniem pandemii i przejściem ze stacjonarnego nauczania na zdalne akcja bardzo wyhamowała, ale nie zamarła całkowicie. Tylko naprawdę nieliczni studenci od czasu do czasu przynosili na portiernię do Nowego Humanika skromne dary, skąd wędrowały do składnicy w gab. 113B. W czerwcu 2020 r. uskładał się z nich zaledwie jeden worek nakrętek. Po drugiej sesji pandemicznej były trzy worki, zaś po ostatniej – znów padł swego rodzaju pandemiczny rekord – sześć okazałych białych 120-litrowych worków nakrętek.

Za środki otrzymane ze sprzedaży nakrętek hospicjum spełnia marzenia swoich podopiecznych: organizuje dla nich wyjazdy wakacyjne, ferie, kupuje prezenty urodzinowe i mikołajkowe. Nagradzana stosownymi dyplomami działalność studentów rusycystyki, ukrainistyki, turystyki historycznej, lingwistyki stosowanej i innych kierunków dawnego Humanika wciąż poświadcza, iż „zakręcona akcja” zatacza szerokie kręgi i jest doskonałym dowodem na to, że zbieranie nakrętek stało się niezwykle popularne nie tylko wśród dzieci i młodzieży, dokumentując jednocześnie fakt, iż bezinteresowne zbieractwo bardzo przydaje się potrzebującym, którymi w tym wypadku są pacjenci Lubelskiego Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia. Organizator tego przedsięwzięcia, dr Leszek Mikrut, szacuje, że w ciągu 12 lat trwania akcji studenci wybranych kierunków byłego Wydziału Humanistycznego przekazali łącznie na rzecz potrzebujących równowartość ok. 40 000 złotych.

Młodzi ludzie z obecnego już Wydziału Filologicznego (studenci rusycystyki, lingwistyki stosowanej

Fot. Leszek Mikrut

i ukrainistyki) oraz z Wydziału Historii i Archeologii (studenci turystyki historycznej) obiecują, że nie była to ich ostatnia akcja, zaś administracja budynku prolonguje zgodę, aby obok drzwi wiodących do bibliotek wydziałowych na I piętrze gmachu wciąż stał specjalny firmowy pojemnik na plastikowe nakrętki, które pomagają pensjonariuszom z „Małego Księcia”.

Leszek Mikrut

*Katedra Literaturoznawstwa Słowiańskiego
Instytut Neofilologii UMCS*

Konkurs tłumaczeniowy „Mistrzowie słowa”

9 lipca 2021 r. na platformie MS Teams odbyło się podsumowanie wyników V Ogólnopolskiego Konkursu Tłumaczeniowego dla studentów rusycystów „Mistrzowie słowa” (ros. «Мастера слова»), którego inicjatorem jest Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS. Tegoroczna edycja konkursu odbyła się w dn. 28–31 maja. Z uwagi na przedłużającą się sytuację epidemiczną konkurs miał wyłącznie formę zdalną.

Uczestnicy rywalizowali w dwóch kategoriach, w ramach których mieli za zadanie przetłumaczyć tekst z języka rosyjskiego na język polski w wyznaczonym przez organizatora czasie. Wybrane do tłumaczenia teksty odzwierciedlały aktualne realia życia społeczno-kulturalnego w Rosji. Studenci I kategorii (studia I stopnia)

mieli za zadanie przetłumaczyć fragment tekstu publicystycznego (ok. 4 tys. znaków), który poświęcony był wpływowi epidemii Covid-19 na rynek pracy. Natomiast studenci II kategorii (studia II stopnia) tłumaczyli tekst (ok. 5 tys. znaków) o innowacyjnym rozwoju przemysłu teatralnego w warunkach pandemicznych.

Prace konkursowe oceniali specjaliści z dziedziny literaturoznawstwa oraz językoznawstwa rosyjskiego, a także translatoryki: prof. dr hab. Edyta Manasterska-Wiącek (Katedra Językoznawstwa Słowiańskiego), prof. dr hab. Joanna Tarkowska (Katedra Literaturoznawstwa Słowiańskiego) oraz dr Leszek Mikrut (Katedra Literaturoznawstwa Słowiańskiego). Przy ocenie tłumaczenia wzięto pod uwagę następujące kryteria: merytoryczną identyczność tekstu tłumaczenia, aspekty leksykalno-gramatyczne oraz zgodność z normami i regułami językowymi języka docelowego, tj. stylistyczną identyczność tekstu tłumaczenia. Organizatorzy są przekonani, że konkurs, będący sprawdzianem wiedzy i umiejętności z zakresu translatoryki, stanowi również doskonały sposób popularyzacji języka i kultury rosyjskiej.

Warto dodać, że prace uczestników były kodowane (na podstawie wybranych przez nich pseudonimów, dostępnych tylko do wglądu organizatora przy ogłoszeniu wyników) i przez Komisję Konkursową oceniane były jako anonimowe.

Jury postanowiło przyznać następujące nagrody:

Kategoria studentów studiów I stopnia:

I miejsce – Yana Nevidomska (UMCS w Lublinie)

II miejsce – Magdalena Banaszczyk (UMCS w Lublinie)

III miejsce – Aleksandra Płocińska (Uniwersytet Wrocławski)

Wyróżnienia – Michał Szeliga (Uniwersytet Rzeszowski), Kinga Kuc (Uniwersytet Rzeszowski)

Kategoria studentów studiów II stopnia:

I miejsce – Kamila Głąb (UMCS w Lublinie)

II miejsce – Tomasz Herdzik (Uniwersytet Rzeszowski)

III miejsce – Agata Świergiel (UMCS w Lublinie).

W tegorocznej edycji konkursu wzięło udział 39 studentów z pięciu uniwersytetów. Laureaci otrzymali nagrody książkowe (głównie współczesne słowniki języka rosyjskiego), które rozesłane zostały drogą pocztową. Gratulujemy zwycięzcom i zachęcamy do udziału w kolejnych edycjach konkursu!

Elwira Michalska

Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS

ZTL UMCS w czasie pandemii

Minął już drugi rok akademicki, w którym zmagaliśmy się z różnego rodzaju ograniczeniami związanymi z pandemią koronawirusa. Dla kultury, zespołów artystycznych, grup studenckich był to trudny czas i nie pozwolił działać w normalnych warunkach. Jednak, jak stare przysłowie mówi, „dla chcącego nic trudnego”, naszym ZTL-owym grupom muzycznym, wokalnym i tanecznym udało się zrealizować koncerty i wydarzenia kulturalne.

W głównej mierze pasja, chęć rozwijania się i bycie razem w naszej folklorystycznej rodzinie zdecydowały, że 20 czerwca 2021 r., pierwszy raz na nowo wyremontowanych deskach Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka (w ferworze przygotowań do kolokwium i egzaminów semestralnych) udało się przeprowadzić koncert debiutowy. Wystąpiły w nim: grupy młodszej kapeli, solistek oraz trzech grup tanecznych. Jednej z nich należą się ogromne gratulacje i podziw, gdyż tzw. grupa początkująca, która rozpoczęła naukę kroków, figur tańców narodowych i regionalnych dopiero w październiku 2020 r., mając co chwila przerwy w systematycznych próbach spowodowane lockdownem, wyszła na scenę i zatańczyła, zaśpiewała, tak jakby miała możliwość systematycznej pracy. Bravo!

Również w wakacje Zespół Tańca Ludowego UMCS pod kierownictwem Lecha Leszczyńskiego nie próżnował. Wspaniałą przygodą okazał się udział w XXXV Międzynarodowych Spotkaniach Folklorystycznych w Lublinie im. Ignacego Wachowiaka, które odbyły się w nowej formule hybrydowej. Występowaliśmy tam w odnowionej Muszli Koncertowej w Parku Saskim, na

Fot. Dominika Lesiuk

↑ Spotkanie autorskie i promocja książki *Moje stracone dzieciństwo* Janiny Leszczyńskiej

Placu Litewskim oraz na lubelskim Starym Mieście. Łącznie na scenie festiwalowej zaprezentowało się osiem polskich zespołów folklorystycznych oraz 14 zagranicznych. Dzięki platformom streamingowym Lubelskie Spotkania Folklorystyczne były oglądane na całym świecie.

Ponadto swoimi tańcami i piosenkami uświetniliśmy Milanowskie Spotkania z Kulturą Regionu, Dożynki Gminy Kłoczew, sKraj Kultury. Etno Festiwal Chełm, Walne Zgromadzenie Międzynarodowej Organizacji Sztuki Ludowej IOV – Sekcja Polska oraz, co było najbliższe naszym sercom, cztery śluby zespołowe (nadmienię, że w swej 68-letniej historii ZTL UMCS połączył ponad 150 par małżeńskich).

Wrzesień 2021 r. dla folklorystycznej braci upłynął pod hasłem wspomnień i opowiadań o losach Polaków w czasach wojennej zawieruchy. Janina Leszczyńska – nauczyciel akademicki Studium Wychowania Fizycznego i Sportu UMCS, wieloletni kostiumolog, choreograf i instruktor Zespołu Tańca Ludowego UMCS, po przeszło 80 latach milczenia, zdecydowała się z nami podzielić wspomnieniami zawartymi w książce pt. *Moje stracone dzieciństwo*. Na spotkaniu autorskim w Chatce Żaka bohaterka, przy opowieści artystycznej zespołu, opowiadała o beztroskim życiu do 1939 r., aresztowaniu ojca i w konsekwencji jego śmierci w Katyniu, o zesłaniu na Syberię, przetrwaniu tam w nieludzkich warunkach oraz o dalszych powojennych losach swojej rodziny.

Zespół Tańca Ludowego UMCS w Lublinie im. Stanisława Leszczyńskiego nieustannie próbuje swoją działalnością przypominać o sprawach ważnych dla Polski i Polaków, kultywować rodzimą tradycję, integrować środowisko akademickie poprzez muzykę, taniec, śpiew, a przy tym umożliwić studentom przeżycie niezapomnianych przygód.

Zapraszamy wszystkich zainteresowanych, pasjonatów, a także tych, którym z folklorem jeszcze nie po drodze, do zasilenia szeregów ZTL UMCS (rekrutacja trwa cały październik 2021, zapisy w siedzibie Zespołu, DS. Grzeń, ul. M. Langiewicza 24, tel. 81 537 50 95, e-mail: ztl@umcs.lublin.pl).

Dominika Lesiuk

Fot. Magdalena Tomkiewicz

Koncert
debiutowy →

Projekty realizowane na UMCS w ramach XVII LFN

Fot. Bartosz Proll

ECOTECH-COMPLEX

INNOWACYJNA PRZESTRZEŃ
DLA NAUKI I BIZNESU

www.ecotech.umcs.pl

